

Nr 7.

Uppläst och godkänd i Första kammaren den 30 maj 1912.

> > > i Andra kammaren den 30 maj 1912.

Riksdagens skrifvelse till Konungen angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet.

(Statsutskottets utlåtanden nr 7, 12, 25, 69, 79, 107, 108, 118, 119, 120, samt memorial 35 och 88 äfvensom bankouts-kottets utlåtande nr 14 samt sammansatta stats- och bankouts-kottets utlåtande nr 1.)

Till Konungen.

I afseende å regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet, får Riksdagen för Eders Kungl. Maj:t anmäla följande beslut.

Ordinarie anslag.

Kammarkollegium.

1:o) I den till Riksdagen den 13 januari 1912 aflåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har, under åberopande af det propositionen bilagda statsrådsprotokollet öfver finansärenden för samma

Bihang till Riksdagens protokoll 1912. 14 saml. 7 häft. (Nr 7)

dag, Eders Kungl. Maj:t under sjunde hufvudtiteln i punkten 1 föreslagit Riksdagen att dels medgifva, att i staten för kammarkollegium må från och med år 1913 uppföras aflöning för ett kvinnligt biträde af högre aflöningsgrad med 1,600 kronor, däraf 900 kronor lön, 550 kronor tjänstgöringspenningar samt 150 kronor ortstillägg, äfvensom för två kvinnliga biträden af lägre aflöningsgrad med 1,200 kronor till hvardera, däraf 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar samt 150 kronor ortstillägg; att enhvar af nämnda tjänstinnehafvare må äga rätt till två ålderstillägg, hvardera å 200 kronor, efter 5 och 10 års tjänstgöring; äfvensom att biträde, som vid de nya tjänsternas uppförande i stat är anställt hos kammarkollegium och antages till biträde å denna stat, må för åtnjutande af löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo den tid, biträdet därförinnan innehafvt stadig anställning hos kollegium; dels besluta, att för nämnda kvinnliga biträden skola gälla de af departementschefen förordade allmänna villkor och bestämmelser i fråga om fasta biträden hos vissa verk och myndigheter; dels ock, vid bifall härtill, upptaga det i staten för kammarkollegium uppförda anslag till vikariatsersättning, renskrifnings- och tryckningskostnad, arfvoden till amanuenser och flitpenningar, nu 23,300 kronor, till 21,800 kronor.

I punkt 3:o) af sin skrifvelse angående utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel har Riksdagen vid behandling af frågan om anställande af *fasta biträden* å nedre justitierevisionens stat uttalat sig om de af Eders Kungl. Maj:t föreslagna lönetyperna för dylika befattningshafvare. Riksdagen har därvid bifallit de af Eders Kungl. Maj:t föreslagna aflöningsförmånerna och, med vissa förändringar, de aflöningsvillkor, som af Eders Kungl. Maj:t framlagts.

Beträffande de två af Eders Kungl. Maj:t i förevarande punkt föreslagna biträdesbefattningarna af den lägre typen har vid ärendets föregående behandling icke rådt någon meningsskiljaktighet hvarken i fråga om behovet eller arten af desamma. Deras uppförande å stat synes jämväl Riksdagen öfverensstämmande med de af Riksdagen därför godkända grunderna.

I fråga om den tredje, för kammararkivets behof afsedda biträdesbefattningen, som enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag skulle hänföras till den högre aflöningstypen, har däremot löneregleringskommittén inlagt en i förhållande till kammarkollegium och Eders Kungl. Maj:t afvikande mening, i det kommittén ansett sig icke kunna tillstyrka dess

uppförande å stat, då kommittén icke känt sig öfvertygad om det stadigvarande behovet af densamma. Och har kommittén tillika velat gifva uttryck åt den uppfattningen, att, om befattningen ändock uppfördes å stat, dess innehafvare med afseende å beskaffenheten af de för henne föreslagna göromålen icke borde hänföras till den högre aflöningsstypen. Med fästadt afseende å hvad kammarkollegium sedermera därom anfört och på grund af hvad Riksdagen under hand om befattningen inhämtat har Riksdagen emellertid kommit till den öfvertygelsen, att denna befattning är af det stadigvarande behof påkallad, att dess uppförande å stat står i full öfverensstämmelse med de grunder, som Riksdagen därför antagit, äfvensom att befattningen är med afseende å beskaffenheten af de för densamma afsedda göromålen att hänföra närmast till den högre aflöningsstypen.

I anledning häraf får Riksdagen, under åberopande af hvad Riksdagen i skrifvelse angående andra hufvudtiteln uttalat i fråga om fasta biträden, anmäla, att Riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts förslag om uppförande å stat af nu förevarande biträdesbefattningar med den ändring, att aflöningsvillkoren bringats i öfverensstämmelse med hvad Riksdagen beslutat i fråga om fasta biträden å nedre justitierevisionens stat.

Vid sådant förhållande har Riksdagen, på de af departementschefen anförda skäl ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag äfven i hvad det afser minskning i kammarkollegii anslag till vikariatsersättning m. m. Dock förväntar Riksdagen, att, såsom jämväl ställts i utsikt, nämnda anslag i så fall skall blifva till fyllest äfven för beredande under semester af ersättning åt vikarie för ofvannämnda biträden vid kammarkollegium.

Riksdagen har alltså
dels medgifvit,

att i staten för kammarkollegium må från och med år 1913 uppföras aflöning för ett kvinnligt biträde af högre aflöningsgrad med 1,600 kronor, däraf 900 kronor lön, 550 kronor tjänstgöringspenningar samt 150 kronor ortstillägg, äfvensom för två kvinnliga biträden af lägre aflöningsgrad med 1,200 kronor till hvarterdera, däraf 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar samt 150 kronor ortstillägg;

att enhvar af nämnda tjänstinnehafvare må äga rätt till två åldersstillägg, hvarterdera å 200 kronor, efter 5 och 10 års tjänstgöring; äfvensom att biträde, som vid de nya tjänsternas uppförande i stat är anställdt hos kammarkollegium och antages till biträde å denna stat, må för åtnjutande af löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo

den tid, biträdet därförinnan innehåft stadig anställning hos kollegium; dels beslutat, att för nämnda kvinnliga biträden skola gälla följande allmänna villkor och bestämmelser, nämligen:

1) att, då vid uppförande i stat af sådan tjänst till innehafvare af tjänsten befordras person, som omedelbart före sin befordran inom vederbörande ämbetsverk utfört samma arbete som det till tjänsten hörande mot fast arvode under föregående år till belopp, öfverstigande hvad enligt staten skall utgå till tjänstens innehafvare, ämbetsverket skall äga bereda fyllnad i aflöningen för dess uppbringande till nämnda arvodes belopp; dock att biträdet genom dylik aflöningsfyllnad ej må i något fall tillgodoföras aflöning till högre belopp, än som motsvarar beloppet af den med befattningen i fråga förenade slutaflöningen, tjänstgöringspenningar och ortstillägg däri inräknade;

2) att biträdes arbetstid å tjänsterummet skall vara 6 timmar, men i verk, där nämnda arbetstid är för tjänstemännen bestämd till 7 timmar, denna tid, samt att, då arbetstiden är 6 timmar, biträdet skall vara pliktigt att i särskilda fall, när arbetets behöriga gång det kräver, kvarstanna i arbetet å tjänsterummet intill ytterligare en timme;

3) att biträde, där ej annat är stadgadt i vederbörande aflöningsstat, må åtnjuta semester under en månad om året, när sådant utan hinder för göromålsens behöriga gång kan ske;

4) att, där biträde med aflöning efter den lägre typen befordras till biträdesbefattning, för hvilken aflöning utgår efter den högre typen, biträde, som redan intjänat sista ålderstillägget i den lägre graden, må för erhållande af första ålderstillägget i den högre graden få tillgodoräkna sig högst fem år af den tid, som förflutit från det biträdet tillträdde det sista ålderstillägget i den lägre graden;

5) att, där inom ett ämbetsverk äro anställda biträden af såväl högre som lägre grad, biträde af lägre grad skall vara skyldigt att, om det förordnas såsom biträde af högre grad hos ämbetsverket, bestrida befattningen som sådant, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår; ägande sålunda förordnadt biträde af lägre grad att därunder i stället för egna tjänstgöringspenningar åtnjuta, om förordnandet erfordras i följd af sjukdomsfall, de med den tjänstledigas befattning förenade tjänstgöringspenningar, men, då förordnandet erfordras för beredandet af semester, ett mot den semesterledigas tjänstgöringspenningar svarande belopp;

6) att gift kvinna må till biträdestjänst befordras allenast efter af Kungl. Maj:t på framställning i hvarje särskildt fall lämnadt medgifvande;

7) att, där kvinnlig innehafvare af biträdestjänst ingår äktenskap, hon icke skall vara skyldig att af sådan anledning afgå från tjänsten, därest icke vederbörande öfverordnade myndighet med hänsyn till tjänstens behöriga upprätthållande finner det nödigt;

8) att biträdestjänst skall af vederbörande ämbetsverk eller myndighet tillsättas medelst konstitutorial och att tillsättningen skall ske efter tjänstens ledigförklarande genom kungörelse;

9) att rörande tillsättningen i öfrigt, kompetensfordringar, ordningen för meddelande af tjänstledighet och afsked samt för åtal och disciplinär bestraffning o. d. skola gälla de närmare stadganden, som må varda af Kungl. Maj:t bestämda; samt

10) att i öfrigt de för vederbörande ämbetsverk och myndighet stadgade villkor och bestämmelser för aflöningsförmånernas åtnjutande skola i tillämpliga delar och i den mån de icke stå i strid mot hvad här blifvit föreskrifvet lända till efterrättelse;

dels ock upptagit det i staten för kammarkollegium uppförda anslag till vikariatsersättning, renskrifnings- och tryckningskostnad, arfvoden till amanuenser och flitpenningar, nu 23,300 kronor, till 21,800 kronor.

2:o) Eders Kungl. Maj:t har vidare under punkt 2 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen godkänna följande tillägg till de genom kungl. kungörelsen den 26 maj 1909 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i aflöningsstaten för kammarkollegium upptagna aflöningsförmåner, nämligen att enhvar vaktmästare i kammarkollegium må årligen, i den mån sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar, samt att vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren eller, när det erfordras för beredande åt honom af semester, annan vaktmästare skall vara skyldig att, om han förordnas att uppehålla förste vaktmästarens befattning, bestrida densamma, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår, med rätt att därunder, i stället för egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta, vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren de med dennes befattning förenade tjänstgöringspenningar och under hans semester ett mot samma tjänstgöringspenningar svarande belopp; och skulle, därest de föreslagna förändringarna i kammarkollegii stat blefve godkända, det i riksstaten upptagna ordinarie anslaget till kammarkollegium, nu utgörande 117,400 kronor, komma att höjas med 2,500 kronor till 119,900 kronor.

Under återopande af hvad Riksdagen i punkt 1:o) af sin skrif-

velse angående utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel i ämnet anført, får Riksdagen tillkännagifva, att Riksdagen bifallit hvad Eders Kungl. Maj:t föreslagit beträffande semester åt vaktmästarna vid kammarkollegium.

Riksdagen har alltså godkänt följande tillägg till de genom kungl. kungörelsen den 26 maj 1909 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i aflöningsstaten för kammarkollegium upptagna aflöningsförmåner, nämligen

att enhvar vaktmästare i kammarkollegium må årligen, i den mån sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar samt

att vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren eller, när det erfordras för beredande åt honom af semester, annan vaktmästare skall vara skyldig att, om han förordnas att uppehålla förste vaktmästarens befattning, bestrida densamma, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår, med rätt att därunder, i stället för egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta, vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren de med dennes befattning förenade tjänstgöringspenningar och under hans semester ett mot samma tjänstgöringspenningar svarande belopp.

Med anledning af de under punkterna 1:o) och 2:o) godkända förändringarna i kammarkollegii stat har Riksdagen höjt det i riksstaten upptagna ordinarie anslaget till kammarkollegium, nu utgörande 117,400 kronor, med 2,500 kronor till 119,900 kronor.

Statskontoret.

3:o) Uti punkt 3 af denna hufvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen dels medgifva, att i staten för statskontoret må från och med år 1913 uppföras aflöning för två kvinnliga biträden af högre aflöningsgrad med 1,600 kronor till hvarterdera, däraf 900 kronor lön, 550 kronor tjänstgöringspenningar samt 150 kronor ortstillägg, äfvensom för ett kvinnligt biträde af lägre aflöningsgrad med 1,200 kronor, däraf 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar samt 150 kronor ortstillägg; att enhvar af nämnda tjänstinnehafvare må äga rätt till två ålderstillägg, hvarterdera å 200 kronor, efter 5 och 10 års tjänstgöring; äfvensom att biträde, som vid de nya tjänsternas uppförande i stat är anställdt hos statskontoret och antages till biträde å denna stat, må för åtnjutande af löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till

godo den tid, biträdet därförinnan innehaft stadig anställning hos ämbetsverket; dels besluta, att för nämnda kvinnliga biträden skola gälla de af departementschefen förordade allmänna villkor och bestämmelser i fråga om fasta biträden hos vissa verk och myndigheter; dels ock, vid bifall härtill, upptaga det i staten för statskontoret uppförda anslag till amanuenser, vikariatsersättning, renskrifning och flitpenningar, nu 36,000 kronor, till 33,200 kronor.

I punkt 3:o) af sin skrifvelse angående utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel har Riksdagen vid behandling af frågan om anställande af *fasta biträden* å nedre justitierevisionens stat uttalat sig om de af Eders Kungl. Maj:t föreslagna lönetyperna för dylika befattningshafvare. Riksdagen har därvid godkänt de af Eders Kungl. Maj:t föreslagna aflöningsförmånerna och, med vissa förändringar, de aflöningsvillkor, som af Eders Kungl. Maj:t framlagts.

Under åberopande af Riksdagens nyssnämnda uttalande i frågan under andra hufvudtiteln, får Riksdagen, som icke har något att invända emot att å statskontorets stat uppföras 3 kvinnliga biträden, däraf 2 med aflöning efter högre typ och en med aflöning efter den normala typen, tillkännagifva, att Riksdagen bifallit hvad Eders Kungl. Maj:t i ämnet föreslagit med den ändring, att aflöningsvillkoren bringats i öfverensstämmelse med hvad Riksdagen beslutat i fråga om fasta biträden å nedre justitierevisionens stat.

Vid sådant förhållande har Riksdagen, på de af departementschefen anförda skäl, ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag äfven i hvad det afser minskning i statskontorets anslag till vikariatsersättning m. m. Dock förväntar Riksdagen, att, såsom jämväl ställts i utsikt, nämnda anslag skall blifva tillfyllest jämväl för beredande under semester af ersättning åt vikarie för ofvannämnda biträden.

Riksdagen har alltså

dels medgifvit, att i staten för statskontoret må från och med år 1913 uppföras aflöning för två kvinnliga biträden af högre aflöningsgrad med 1,600 kronor till hvarterdera, däraf 900 kronor lön, 550 kronor tjänstgöringspenningar samt 150 kronor ortstillägg, äfvensom för ett kvinnligt biträde af lägre aflöningsgrad med 1,200 kronor, däraf 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar samt 150 kronor ortstillägg;

att enhvar af nämnda tjänstinnehafvare må äga rätt till två ålders- tillägg, hvarterdera å 200 kronor, efter 5 och 10 års tjänstgöring; äfvensom att biträde, som vid de nya tjänsternas uppförande i stat är an-

ställdt hos statskontoret och antages till biträde å denna stat, må för åtnjutande af löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo den tid, biträdet därförinnan innehaft stadig anställning hos ämbetsverket;

dels beslutat, att för nämnda kvinnliga biträden skola gälla följande allmänna villkor och bestämmelser, nämligen

1) att, då vid uppförande i stat af sådan tjänst till innehafvare af tjänsten befordras person, som omedelbart före sin befordran inom vederbörande ämbetsverk utfört samma arbete som det till tjänsten hörande mot fast arfvode under föregående år till belopp, öfverstigande hvad enligt staten skall utgå till tjänstens innehafvare, ämbetsverket skall äga bereda fyllnad i aflöningen för dess uppbringande till nämnda arfvodes belopp; dock att biträdet genom dylik aflöningsfyllnad ej må i något fall tillgodoföras aflöning till högre belopp, än som motsvarar beloppet af den med befattningen i fråga förenade slutaflöningen, tjänstgöringspenningar och ortstillägg däri inräknade;

2) att biträdes arbetstid å tjänsterummet skall vara 6 timmar, men i verk, där nämnda arbetstid är för tjänstemännen bestämd till 7 timmar, denna tid, samt att, då arbetstiden är 6 timmar, biträdet skall vara pliktigt att i särskilda fall, när arbetets behöriga gång det kräfver, kvarstanna i arbetet å tjänsterummet intill ytterligare en timme;

3) att biträde, där ej annat är stadgadt i vederbörande aflöningsstat, må åtnjuta semester under en månad om året, när sådant utan hinder för göromåls behöriga gång kan ske;

4) att, där biträde med aflöning efter den lägre typen befordras till biträdesbefattning, för hvilken aflöning utgår efter den högre typen, biträde, som redan intjänat sista ålderstillägget i den lägre graden, må för erhållande af första ålderstillägget i den högre graden få tillgodoräkna sig högst fem år af den tid, som förflutit, från det biträdet tillträdde det sista ålderstillägget i den lägre graden;

5) att, där inom ett ämbetsverk äro anställda biträden af såväl högre som lägre grad, biträde af lägre grad skall vara skyldigt att, om det förordnas såsom biträde af högre grad hos ämbetsverket, bestrida befattningen som sådant, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår; ägande sålunda förordnadt biträde af lägre grad att därunder i stället för egna tjänstgöringspenningar åtnjuta, om förordnandet erfordras i följd af sjukdomsfall, de med den tjänstledigas befattning förenade tjänstgöringspenningar, men, då förordnandet erfordras för beredande af semester, ett mot den semesterledigas tjänstgöringspenningar svarande belopp;

6) att gift kvinna må till biträdestjänst befordras allenast efter af Kungl. Maj:t på framställning i hvarje särskildt fall lämnadt medgifvande;

7) att, där kvinnlig innehafvare af biträdestjänst ingår äktenskap, hon icke skall vara skyldig att af sådan anledning afgå från tjänsten, därest icke vederbörande öfverordnade myndighet med hänsyn till tjänstens behöriga upprätthållande finner det nödigt;

8) att biträdestjänst skall af vederbörande ämbetsverk eller myndighet tillsättas medelst konstitutorial och att tillsättningen skall ske efter tjänstens ledigförklarande genom kungörelse;

9) att rörande tillsättningen i öfrigt, kompetensfordringar, ordningen för meddelande af tjänstledighet och afsked samt för åtal och disciplinär bestraffning och dylikt skola gälla de närmare stadganden, som må varda af Kungl. Maj:t bestämda; samt

10) att i öfrigt de för vederbörande ämbetsverk och myndighet stadgade villkor och bestämmelser för aflöningsförmånernas åtnjutande skola i tillämpliga delar och i den mån de icke stå i strid mot hvad här blifvit föreskrifvet lända till efterrättelse; samt

dels ock upptagit det i staten för statskontoret uppförda anslag till amanuenser, vikariatsersättning, renskrifning och flitpenningar, nu 36,000 kronor, till 33,200 kronor.

4:o) Vidare har Eders Kungl. Maj:t i punkt 4 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen godkänna följande tillägg till de genom kungl. kungörelsen den 18 oktober 1907 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i aflöningsstaten för statskontoret upptagna aflöningsförmåner, nämligen att enhvar vaktmästare i statskontoret må årligen, i den mån sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar, samt att vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren eller, när det erfordras för beredande åt honom af semester, annan vaktmästare skall vara skyldig att, om han förordnas att uppehålla förste vaktmästarens befattning, bestrida densamma, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår, med rätt att därunder, i stället för egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren de med dennes befattning förenade tjänstgöringspenningar och under hans semester ett mot samma tjänstgöringspenningar svarande belopp; och skulle, därest de under punkterna 3 och 4 föreslagna förändringarna i statskontorets stat blefve godkända, det i riksstaten upptagna ordinarie anslaget, nu utgörande 155,800 kronor, komma att höjas med 1,600 kronor till 157,400 kronor.

Under återopande af hvad Riksdagen under punkt 2:o) här ofvan anført i fråga om semester åt vaktmästarna vid kammarkollegium, får Riksdagen anmäla, att Riksdagen godkänt följande tillägg till de genom kungl. kungörelsen den 18 oktober 1907 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i aflöningsstaten för statskontoret upptagna aflöningsförmåner, nämligen

att enhvar vaktmästare i statskontoret må årligen, i den mån sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar, samt

att vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren eller, när det erfordras för beredande åt honom af semester, annan vaktmästare skall vara skyldig att, om han förordnas att uppehålla förste vaktmästarens befattning, bestrida densamma, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår, med rätt att därunder, i stället för egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren de med dennes befattning förenade tjänstgöringspenningar och under hans semester ett mot samma tjänstgöringspenningar svärande belopp.

Med anledning af de under punkterna 3:o) och 4:o) godkända förändringarna i statskontorets stat har Riksdagen höjt det i riksstaten upptagna ordinarie anslaget till statskontoret, nu utgörande 155,800 kronor, med 1,600 kronor till 157,400 kronor.

Kostnader för taxering till skatt å inkomst och förmögenhet.

5:o) I punkt 5 af denna hufvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att höja det i riksstaten uppförda förslagsanslaget till kostnader för taxering till skatt å inkomst och förmögenhet, nu 400,000 kronor, med 320,000 kronor till 720,000 kronor.

Sedan Riksdagen genom antagande af ett utaf Eders Kungl. Maj:t framlagdt förslag till förordning om ändrad lydelse af 54 § 1 mom. i förordningen den 28 oktober 1910 om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering, att träda i kraft den 1 januari 1913, medgifvit, att till beredande af ersättning åt ordförandena och de af Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordnade ledamöterna i taxeringsnämnderna, arfvoden för protokolls- och längdföringen hos pröfningsnämnderna, arfvode åt kronans ombud hos Stockholms stads pröfningsnämnd äfvensom godtgörelse för det i samband med taxeringsförrättningarna i öfrigt lämnade

biträde af städernas tjänstemän finge enligt Kungl. Maj:ts förordnande för hvarje år utgå högst ett belopp, motsvarande två procent af rikets hela inkomst- och förmögenhetsskattesumma för året, sådan denna enligt taxeringsnämndernas beslut beräknats, har Riksdagen, då den äskade förhöjningen i förslagsanslaget till kostnader för taxering till skatt å inkomst och förmögenhet är däraf betingad, bifallit Eders Kungl. Maj:ts härom framställda förslag. Dock förutsätter Riksdagen, att Eders Kungl. Maj:t, på sätt departemenschefen framhållit, icke lärer underlåta att vid anslagsbeloppets disponerande tillse, att ersättningarna till de särskilda funktionärerna hållas inom lämpliga gränser, för hvilken händelse det torde kunna förväntas, att anslaget skall blifva tillfyllest jämväl till täckande af alla öfriga till detsamma hänförliga kostnader.

Riksdagen har alltså höjt det i riksstaten under sjunde hufvudtiteln uppförda förslagsanslaget till kostnader för taxering till skatt å inkomst och förmögenhet med 320,000 kronor eller från 400,000 kronor till 720,000 kronor.

Bankinspektionen.

6:o) I en den 9 februari 1912 till Riksdagen aflåten proposition (nr 42) har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen medgifva, att bankinspektören Robert Herman Benckert må från och med månaden näst efter den, under hvilken han efter uppnådd ålder af 67 år afgår från sin befattning, under sin återstående lifstid uppbära en årlig pension af sextusen kronor, att utgå från reservationsanslaget till upprätthållande af bankinspektionens verksamhet.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot förevarande framställning, har bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

Kontrollstyrelsen.

7:o) Eders Kungl. Maj:t har vidare under punkt 6 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen godkänna sådant tillägg till de genom kungl. kungörelsen den 22 oktober 1909 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i aflöningsstaten för kontrollstyrelsen upptagna aflöningsförmåner, att vaktmästaren hos styrelsen må årligen, i

den mån det kan ske utan hinder för göromålen's behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar.

Under åberopande af hvad Riksdagen under punkt 2:o) här ofvan anført i fråga om semester åt vaktmästarna vid kammarkollegium, får Riksdagen anmäla, att Riksdagen godkänt sådant tillägg till de genom kungl. kungörelsen den 22 oktober 1909 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i aflöningsstaten för kontrollstyrelsen upptagna aflöningsförmåner, att vaktmästaren hos styrelsen må årligen, i den mån det kan ske utan hinder för göromålen's behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar.

Mynt- och justeringsverket.

8:o) I punkt 7 af denna hufvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen godkänna följande tillägg till de genom kungl. kungörelsen den 22 oktober 1909 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i aflöningsstaten för mynt- och justeringsverket upptagna aflöningsförmåner, att vaktmästaren hos verket må årligen, i den mån det kan ske utan hinder för göromålen's behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar.

Under åberopande af hvad Riksdagen under punkt 2:o) här ofvan anført i fråga om semester åt vaktmästarna vid kammarkollegium, får Riksdagen anmäla, att Riksdagen godkänt följande tillägg till de genom kungl. kungörelsen den 22 oktober 1909 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i aflöningsstaten för mynt- och justeringsverket upptagna aflöningsförmåner, att vaktmästaren hos verket må årligen, i den mån det kan ske utan hinder för göromålen's behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar.

9:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 8 af hufvudtiteln föreslagit Riksdagen medgifva, att mynt- och justeringsverkets personal tillkommande aflöningsförhöjningar må från och med år 1912 utgå från reservationsanslaget till bestridande af de med mynt- och justeringsverkets drift förenade kostnader.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot förevarande framställning, har medgifvit, att mynt- och justeringsverkets personal tillkommande aflöningsförhöjningar må från och med år 1912 utgå från reservationsanslaget till bestridande af de med mynt- och justeringsverkets drift förenade kostnader.

Kammarrätten.

10:o) Uti punkt 9 af hufvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att dels medgifva, att i staten för kammarrätten må från och med år 1913 uppföras aflöning för två kvinnliga biträden af lägre aflöningsgrad med 1,200 kronor till hvartera, däraf 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar samt 150 kronor ortstillägg, äfvensom för fyra kvinnliga biträden af högre aflöningsgrad (räknebiträden) med 1,600 kronor till hvartera, däraf 900 kronor lön, 550 kronor tjänstgöringspenningar samt 150 kronor ortstillägg; att enhvar af nämnda tjänst innehafvare må äga rätt till två ålderstillägg, hvartera å 200 kronor, efter 5 och 10 års tjänstgöring; äfvensom att biträde, som vid de nya tjänsternas uppförande i stat är anställt hos kammarrätten och antages till biträde å denna stat, må för åtnjutande af löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo den tid, biträdet därförinnan innehaft stadig anställning hos kammarrätten; dels besluta, att för nämnda kvinnliga biträden skola gälla de af departementschefen förordade allmänna villkor och bestämmelser i fråga om fasta biträden hos vissa verk och myndigheter; dels ock, vid bifall härtill, upptaga det i staten för kammarrätten uppförda anslag till vikariatsersättning m. m., nu 27,600 kronor, under förändrad benämning »till vikariatsersättning, arfvoden åt extra biträden, flitpenningar och tillfällig renskrifningskostnad» till 20,600 kronor.

I punkt 3:o) af sin skrifvelse angående utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel har Riksdagen i fråga om anställande af *fasta biträden* å nedre justitierevisionens stat uttalat sig om de af Eders Kungl. Maj:t föreslagna lönetyperna för dylika befattningshafvare. Riksdagen har därvid godkänt de af Eders Kungl. Maj:t föreslagna aflöningsförmånerna och, med vissa förändringar, de aflöningsvillkor, som af Eders Kungl. Maj:t framlagts.

Under återopande af Riksdagens nyssnämnda uttalande i frågan under andra hufvudtiteln, får Riksdagen, som icke har något att invända emot att å kammarrättens stat uppföras 6 kvinnliga biträden, däraf 4 med aflöning efter högre typ och 2 med aflöning efter den normala typen, tillkännagifva, att Riksdagen godkänt, hvad Eders Kungl. Maj:t i ämnet föreslagit med den ändring, att aflöningsvillkoren bringats i öfverensstämmelse med hvad Riksdagen beslutat i fråga om fasta biträden å nedre justitierevisionens stat.

Vid sådant förhållande har Riksdagen ej heller funnit något att erinra emot den af Eders Kungl. Maj:t föreslagna minskningen af kammarrättens anslag till vikariatsersättning m. m., liksom Riksdagen ej heller funnit anledning till anmärkning mot anslagets förändrade benämning. Dock förväntar Riksdagen, att, såsom jämväl ställts i utsikt, nämnda anslag skall äfven med denna minskning blifva till fyllest jämväl för beredande under semester af ersättning åt vikarie för ofvannämnda biträden.

Riksdagen har alltså

dels medgifvit,

att i staten för kammarrätten må från och med år 1913 uppföras aflöning för fyra kvinnliga biträden af högre aflöningsgrad (räknebiträden) med 1,600 kronor till hvarterdera, däraf 900 kronor lön, 550 kronor tjänstgöringspenningar samt 150 kronor ortstillägg, äfvensom för två kvinnliga biträden af lägre aflöningsgrad med 1,200 kronor till hvarterdera, däraf 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar samt 150 kronor ortstillägg;

att enhvar af nämnda tjänstinnehafvare må äga rätt till två åldersstillägg, hvarterdera å 200 kronor, efter 5 och 10 års tjänstgöring; äfvensom

att biträde, som vid de nya tjänsternas uppförande i stat är anställdt hos kammarrätten och antages till biträde å denna stat, må för åtnjutande af löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo den tid, biträdet därförinnan innehåft stadig anställning hos kammarrätten;

dels beslutat, att för nämnda kvinnliga biträden skola gälla följande allmänna villkor och bestämmelser, nämligen

1) att, då vid uppförande i stat af sådan tjänst, till innehafvare af tjänsten befordras person, som omedelbart före sin befordran inom vederbörande ämbetsverk utfört samma arbete som det till tjänsten hörande mot fast arvode under föregående år till belopp, öfverstigande hvad enligt staten skall utgå till tjänstens innehafvare, ämbetsverket skall äga bereda fyllnad i aflöningen för dess uppbringande till nämnda arvodes belopp; dock att biträdet genom dylik aflöningsfyllnad ej må i något fall tillgodoföras aflöning till högre belopp, än som motsvarar beloppet af den med befattningen i fråga förenade slutaflöningen, tjänstgöringspenningar och ortstillägg däri inräknade;

2) att biträdes arbetstid å tjänsterummet skall vara 6 timmar, men i verk, där nämnda arbetstid är för tjänstemännen bestämd till 7 timmar, denna tid, samt att, då arbetstiden är 6 timmar, biträdet skall vara pliktigt att i särskilda fall, när arbetets behöriga gång det kräver, kvarstanna i arbetet å tjänsterummet intill ytterligare en timme;

3) att biträde, där ej annat är stadgadt i vederbörande aflöningsstat, må åtnjuta semester under en månad om året, när sådant utan hinder för göromålen behöriga gång kan ske;

4) att, där biträde med aflöning efter den lägre typen befordras till biträdesbefattning, för hvilken aflöning utgår efter den högre typen, biträde, som redan intjänat sista ålderstillägget i den lägre graden, må för erhållande af första ålderstillägget i den högre graden få tillgodoräkna sig högst fem år af den tid, som förflutit, från det biträdet tillträdde det sista ålderstillägget i den lägre graden;

5) att, där inom ett ämbetsverk äro anställda biträden af såväl högre som lägre grad, biträde af lägre grad skall vara skyldigt att, om det förordnas såsom biträde af högre grad hos ämbetsverket, bestrida befattningen som sådant, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår; ägande sålunda förordnad biträde af lägre grad att därunder i stället för egna tjänstgöringspenningar åtnjuta, om förordnandet erfordras i följd af sjukdomsfall, de med den tjänstledigas befattning förenade tjänstgöringspenningar, men, då förordnandet erfordras för beredande af semester, ett mot den semesterledigas tjänstgöringspenningar svarande belopp;

6) att gift kvinna må till biträdestjänst befordras allenast efter af Kungl. Maj:t på framställning i hvarje särskildt fall lämnadt medgifvande;

7) att, där kvinnlig innehafvare af biträdestjänst ingår äktenskap, hon icke skall vara skyldig att af sådan anledning afgå från tjänsten, därest icke vederbörande öfverordnade myndighet med hänsyn till tjänstens behöriga upprätthållande finner det nödigt;

8) att biträdestjänst skall af vederbörande ämbetsverk eller myndighet tillsättas medelst konstitutorial och att tillsättningen skall ske efter tjänstens ledigförklarande genom kungörelse;

9) att rörande tillsättningen i öfrigt, kompetensfordringar, ordningen för meddelande af tjänstledighet och afsked samt för åtal och disciplinär bestraffning och dylikt skola gälla de närmare stadganden, som må varda af Kungl. Maj:t bestämda; samt

10) att i öfrigt de för vederbörande ämbetsverk och myndighet stadgade villkor och bestämmelser för aflöningsförmånernas åtnjutande skola i tillämpliga delar och i den mån de icke stå i strid mot hvad här blifvit föreskrifvet lända till efterrättelse; samt

dels ock upptagit det i staten för kammarrätten uppförda anslag till vikariatsersättning m. m., nu 27,600 kronor, under förändrad be-

nämning »till vikariatsersättning, arfvoden åt extra biträden, flitpenningar och tillfällig renskrifningskostnad» till 20,600 kronor.

11:o) I punkt 10 af hufvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen godkänna följande tillägg till de genom kungl. kungörelsen den 17 juni 1908 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i aflöningsstaten för kammarrätten upptagna aflöningsförmåner, nämligen att enhvar vaktmästare i kammarrätten må årligen, i den mån sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar, samt att vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren eller, när det erfordras för beredande åt honom af semester, annan vaktmästare skall vara skyldig att, om han förordnas att uppehålla förste vaktmästarens befattning, bestrida densamma, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår, med rätt att därunder, i stället för egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren de med dennes befattning förenade tjänstgöringspenningar och under hans semester ett mot samma tjänstgöringspenningar svarande belopp; och skulle, därest de i punkterna 9 och 10 föreslagna förändringarna i kammarrättens stat blefve godkända, det i riksstaten upptagna ordinarie anslaget till kammarrätten, nu utgörande 256,500 kronor, komma att höjas med 1,800 kronor till 258,300 kronor.

Under åberopande af hvad Riksdagen under punkt 2:o) här ofvan anfört i fråga om semester åt vaktmästarna vid kammarkollegium, får Riksdagen anmäla, att Riksdagen godkänt följande tillägg till de genom kungl. kungörelsen den 17 juni 1908 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i aflöningsstaten för kammarrätten upptagna aflöningsförmåner, nämligen

att enhvar vaktmästare i kammarrätten må årligen, i den mån sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar, samt

att vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren eller, när det erfordras för beredande åt honom af semester, annan vaktmästare skall vara skyldig att, om han förordnas att uppehålla förste vaktmästarens befattning, bestrida densamma, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår, med rätt att därunder, i stället för egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren de med dennes befattning förenade tjänstgöringspenningar och under hans semester ett mot samma tjänstgöringspenningar svarande belopp.

Med anledning af de under punkterna 10:o) och 11:o) godkända förändringarna i kammarrättens stat har Riksdagen höjt det i riksstaten upptagna ordinarie anslaget till kammarrätten, nu utgörande 256,500 kronor, med 1,800 kronor till 258,300 kronor.

12:o) I en inom Riksdagen väckt motion har föreslagits, att Riksdagen ville i skrifvelse till Eders Kungl. Maj:t hemställa, huruvida icke Eders Kungl. Maj:t må finna skäl föreligga att meddela bestämmelser i syfte att, där till revisor i kammarrätten utnämnes ordinarie revisor i annat centralt ämbetsverk, han äger för ålderstillägg inom kammarrätten tillgodoräkna sig sin tjänstetid i den förut innehafda revisorsbefattningen.

Till stöd för sin framställning har motionären anfört följande:

»Vid den lönereglering, som år 1908 genomfördes för kammarrätten, tillerkändes, enligt Kungl. Maj:ts förslag, revisorerne därstädes 500 kronor högre aflöning än revisorer inom öfriga centrala ämbetsverk.

Motiven för denna skillnad i aflöning finnas angifna å sid. 88—89 af Kungl. Maj:ts proposition nr 157 för år 1908. I främsta rummet anföres därutinnan kammarrättsrevisionens uppgift att väsentligen innebära öfverrevision i förhållande till de särskilda ämbetsverkens specialrevisioner. Och föredragande departementschefen åberopar särskildt, att skillnaden i aflöning icke borde bestämmas till mindre belopp än 500 kronor, därest åtgärden skulle visa sig effektiv och »i stånd att tillförsäkra kammarrätten tillgång till ett urval af dugande krafter äfven bland specialrevisionernas tjänstemän».

Efter den sålunda genomförda löneregleringen har emellertid tillkommit en omständighet, som hotar att, trots den högre aflöningen för kammarrättsrevisorerna, i icke ringa mån kringskära möjligheterna att för kammarrättens revision vinna dugande förmågor från andra ämbetsverk. Uti ett fall, då till revisor i kammarrätten befordrats en ordinarie revisor i annat centralt ämbetsverk, och denne begärt att få för ålderstillägg i kammarrätten tillgodoräkna sig sin tjänstgöring som revisor i detta andra ämbetsverk, har nämligen denna framställning — som tillstyrkts af kammarrätten, som afstyrkts af statskontoret — blifvit afslagen. Statskontorets hufvudskäl för afstyrkandet var, att ett dylikt tillgodoräknande för ålderstillägg i en befattning af tjänstetid i ordinarie befattning inom annat verk icke borde medgifvas under annan förutsättning än att aflöningen i båda befattningarna var lika.

Då nu ålderstilläggen äro lika till belopp och antal, (3 å 500 kronor) för revisorerne i såväl kammarrätten som öfriga centrala verk, blir häraf följden, att för den ordinarie revisor i något af dessa sistnämnda verk,

som intjänat ett ålderstillägg, en öfverflyttning till kammarrätten icke skulle medföra någon aflöningsförhöjning, och att för den, som intjänat två ålderstillägg i den förra tjänsten, öfverflyttningen medför en direkt förlust af 500 kronor om året under tio år. Visserligen har han vid uppnående framdeles af pensionsåldern rätt till något högre pension såsom kammarrättsrevisor, men denna utsikt i en långt aflägsen framtid torde näppeligen uppväga den närmare liggande och på förhand klara förlusten.

Dessa förhållanden äro sålunda direkt ägnade att inskränka möjligheterna för den rekrytering af kammarrättsrevisionen från andra ämbetsverk, som man vid löneregleringen fann önskvärd och ville trygga genom bestämmandet af en något högre aflöning för kammarrättsrevisorerna.

Det synes jämväl, som borde i här åsyftade fall någon bindande verkan för ålderstilläggsberäkningen ej behöfva tillerkännas nyssnämnda ringa skillnad i aflöning. Viktigare är väl, att en revisor i centralt ämbetsverk med specialrevision uti denna sin tjänstgöring förvärfvar insikter och erfarenheter, som kunna väsentligt underlätta ett arbete såsom revisor i kammarrätten och höja värdet af detta arbete. Till sin natur är ju arbetet så på ena som på andra hållet i mångt och mycket likartadt.»

För att de syften, som legat till grund för bestämmande af kammarrättsrevisorernas aflöning, må kunna allt framgent i afsedd omfattning tillgodoses, har motionären nu gjort sitt ofvanberörda yrkande.

Enligt § 25 i den för kammarrätten gällande instruktion af den 23 december 1908 skola i kammarrättens revisionsafdelning de räkenskaper, hvilka icke förut undergått granskning i detalj, fullständigt granskas samt de redogörelser, som i det redovisande verket blifvit detaljgranskade, underkastas, i den mån tiden det medgifver, ytterligare revision, mindre i afseende å redogörelsernas sifferuppgifter än till kontrollerande af vederbörande myndigheters förvaltningsåtgärder.

Med afseende å denna kammarrättsrevisionens uppgift att i väsentlig mån vara en öfverrevision är det utan tvifvel ur det allmännas synpunkt af vikt, att för kammarrättens revisionsafdelning må kunna, där sådant eljest pröfvas lämpligt, förvärfvas dugande arbetskrafter från andra ämbetsverk. Det synes därför Riksdagen önskvärdt, att särskilda bestämmelser meddelas, hvarigenom tjänsteman, som öfverflyttas till revisorstjänst i kammarrätten från dylik tjänst i annat ämbetsverk, må å den nya tjänsten komma i åtnjutande af sådana aflöningsförmåner, att öfverflyttningen icke för honom ställer sig ekonomiskt ofördelaktig.

Bestämmelser i dylikt syfte finnas redan meddelade för vissa andra,

likartade fall, exempelvis i fråga om statsdepartementen, fångvårdsstaten samt rikets allmänna läroverk.

Hvad särskildt rikets allmänna läroverk beträffar, stadgas i kungl. kungörelsen den 27 augusti 1904, angående ny löne- och pensionsreglering för lärare och lärarinnor vid dessa läroverk, att därest ordinarie adjunkt, som befordras till lektor, redan intjänat högre aflöning än lektors begynnelseafflöning, honom skola omedelbart tillgodoföras så många ålderstillägg som lektor, att hans aflöning i sistnämnda befattning blir lika hög som den aflöning, han senast åtnjutit såsom adjunkt; »skolande, där adjunkt vid befordran till lektor icke erhåller högre aflöning än den han som adjunkt uppburit, för uppflyttning i närmast högre lektorsgrad honom tillgodoräknas den tid, hvarunder han innehaft adjunktsbefattningen, efter det han i denna befattning senast uppflyttades till högre lönegrad».

Riksdagen håller före, att bestämmelser likartade med dem, som gälla i fråga om adjunkts befordran till lektor, skulle finnas lämpliga i sådana fall, då till *revisorstjänst* i kammarrätten befordras *revisions-tjänsteman* inom något af de ämbetsverk, där aflöningarna utgå enligt den s. k. statskontorstypen.

De föreskrifter, som i det af motionären angifna syfte må finnas erforderliga, torde lämpligen böra meddelas i form af tillägg till de af Eders Kungl. Maj:t genom kungörelse den 17 juni 1908, i öfverensstämmelse med Riksdagens därom fattade beslut, stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande af de från och med 1909 års början fastställda nya aflöningsförmånerna för kammarrätten.

På grund af det ofvan anförda får Riksdagen i anledning af förenämnda motion anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida och i hvilken utsträckning tjänsteman, som förflyttas till revisorstjänst i kammarrätten från dylik tjänst i annat centralt ämbetsverk, må för ålderstillägg å den nya tjänsten få tillgodoräkna sig föregående ordinarie tjänstetid, samt för Riksdagen framlägga det förslag i ämnet, hvartill utredningen må föranleda.

Tullverket.

13:o) Under punkt 11 af hufvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att

dels, med godkännande af de utaf chefen för finansdepartementet förordade ändringar i tullverkets stater, för år 1913 bestämma anslaget för tullverket till ett mot staternas slutsumma svarande belopp af

5,953,900 kronor, att såsom förslagsanslag utgå, hvarigenom anslaget till tullverket skulle höjas med 97,000 kronor;

dels medgifva, att för år 1913 till aflöning åt de tjänstinnehafvare, hvilkas innehafvande befattningar antingen bibehållas i den nya organisationen eller därstädes ersättas med befattningar i lägre tjänstegrad, men hvilka komma att kvarstå å äldre stat, må disponeras aflöningarna vid motsvarande befattningar i den nya staten, samt

att, därest innehafvare af tjänst, som med år 1913 varder indragen, måste öfverföras på indragningsstat, till aflöning åt honom för år 1913 må af de å anslaget till tullverket anvisade medel användas så stort belopp, som motsvarar hans intjänta lön enligt 1912 års stat;

dels besluta,

ej mindre att förste vaktmästaren och vaktmästarna hos generaltullstyrelsen skola äga årligen, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester, en hvar under femton dagar, samt

att vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren eller, när det erfordras för beredande åt honom af semester, annan vaktmästare skall vara skyldig att, om han förordnas att uppehålla förste vaktmästarens befattning, bestrida densamma, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår med rätt att därunder, i stället för egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren de med dennes befattning förenade tjänstgöringspenningar och under hans semester ett mot samma tjänstgöringspenningar svarande belopp,

än äfven att för de kvinnliga skrifbiträdena hos generaltullstyrelsen skola gälla de af departementschefen förordade allmänna villkor och bestämmelser i fråga om fasta biträden hos vissa ämbetsverk och myndigheter;

dels ock slutligen antaga det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till ändring i gällande aflöningsreglemente för tjänstemän vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning.

På sätt Riksdagen i skrifvelse (nr 22) till Eders Kungl. Maj:t den 24 februari 1912 anmält, har Riksdagen

dels med godkännande af det vid berörda skrifvelse fogade förslag till utgiftsstater för tullverket för år 1913 bestämt anslaget för tullverket till ett mot staternas slutsumma svarande belopp af 5,953,900 kronor, att såsom förslagsanslag utgå, hvarigenom anslaget till tullverket höjts med 97,000 kronor;

dels medgifvit, att för år 1913 till aflöning åt de tjänstinnehafvare, hvilkas innehafvande befattningar antingen bibehållas i den nya organisationen eller därstädes ersättas med befattningar i lägre tjänstegrad, men hvilka komma att kvarstå å äldre stat, må disponeras aflöningarna vid motsvarande befattningar i den nya staten, samt

att, därest innehafvare af tjänst, som med år 1913 varder indragen, måste öfverföras på indragningsstat, till aflöning åt honom för år 1913 må af de å anslaget till tullverket anvisade medel användas så stort belopp, som motsvarar hans intjänta lön enligt 1912 års stat;

dels beslutat,

att förste vaktmästaren och vaktmästarna hos generaltullstyrelsen skola äga årligen, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester, en hvar under femton dagar;

att, vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren eller när det erfordras för beredande åt honom af semester, annan vaktmästare skall vara skyldig att, om han förordnas att uppehålla förste vaktmästarens befattning, bestrida densamma, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår med rätt att därunder, i stället för egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren de med dennes befattning förenade tjänstgöringspenningar och under hans semester ett mot samma tjänstgöringspenningar svarande belopp; samt

att för de kvinnliga skrifbiträdena hos generaltullstyrelsen skola gälla följande allmänna villkor och bestämmelser, nämligen

1) att, då vid uppförande i stat af sådan tjänst till innehafvare af tjänsten, befordras person, som omedelbart före sin befordran inom vederbörande ämbetsverk utfört samma arbete som det till tjänsten hörande mot fast arvode under föregående år till belopp, öfverstigande hvad enligt staten skall utgå till tjänstens innehafvare, ämbetsverket skall äga bereda fyllnad i aflöningen för dess uppbringande till nämnda arfvodes belopp; dock att biträdet genom dylik aflöningsfyllnad ej må i något fall tillgodoföras aflöning till högre belopp än som motsvarar beloppet af den med befattningen i fråga förenade slutaflöningen, tjänstgöringspenningar och ortstillägg däri inräknade;

2) att biträdes arbetstid å tjänsterummet skall vara 6 timmar, men i verk, där nämnda arbetstid är för tjänstemännen bestämd till 7 timmar, denna tid, samt att, då arbetstiden är 6 timmar, biträdet skall vara pliktigt att i särskilda fall, när arbetets behöriga gång det kräfver, kvarstanna i arbetet å tjänsterummet intill ytterligare en timme;

3) att biträde, där ej annat är stadgadt i vederbörande aflönings-

stat, må åtnjuta semester under en månad om året, när sådant utan hinder för göromålets behöriga gång kan ske;

4) att, där biträde med aflöning efter den lägre typen befordras till biträdesbefattning, för hvilken aflöning utgår efter den högre typen, biträde, som redan intjänat sista ålderstillägget i den lägre graden, må för erhållande af första ålderstillägget i den högre graden få tillgodoräkna sig högst fem år af den tid, som förflutit från det biträdet tillträdde det sista ålderstillägget i den lägre graden;

5) att, där inom ett ämbetsverk äro anställda biträden af såväl högre som lägre grad, biträde af lägre grad skall vara skyldigt att, om det förordnas såsom biträde af högre grad hos ämbetsverket, bestrida befattningen som sådant, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår; ägande sålunda förordnadt biträde af lägre grad att därunder i stället för egna tjänstgöringspenningar åtnjuta, om förordnandet erfordras i följd af sjukdomsfall, de med den tjänstledigas befattning förenade tjänstgöringspenningar, men, då förordnandet erfordras för beredande af semester, ett mot den semesterledigas tjänstgöringspenningar svarande belopp;

6) att gift kvinna må till biträdestjänst befordras allenast efter af Kungl. Maj:t på framställning i hvarje särskildt fall lämnadt medgifvande;

7) att, där kvinulig innehafvare af biträdestjänst ingår äktenskap, hon icke skall vara skyldig att af sådan anledning afgå från tjänsten, därest icke vederbörande öfverordnade myndighet med hänsyn till tjänstens behöriga upprätthållande finner det nödigt;

8) att biträdestjänst skall af vederbörande ämbetsverk eller myndighet tillsättas medelst konstitutorial och att tillsättningen skall ske efter tjänstens ledigförklarande genom kungörelse;

9) att rörande tillsättningen i öfrigt, kompetensfordringar, ordningen för meddelande af tjänstledighet och afsked samt för åtal och disciplinär bestraffning o. d. skola gälla de närmare stadganden, som må varda af Kungl. Maj:t bestämda; samt

10) att i öfrigt de för vederbörande ämbetsverk och myndighet stadgade villkor och bestämmelser för aflöningsförmånernas åtnjutande skola i tillämpliga delar och i den mån de icke stå i strid mot hvad här blifvit föreskrifvet lända till efterrättelse;

dels antagit det vid Riksdagens förberörda skrifvelse den 24 februari 1912 fogade förslag till ändring i gällande aflöningsreglemente för tjänstemän vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning.

Förändrad organisation af kommerskollegii afdelning för näringsstatistik.

14:o) Vidare har Eders Kungl. Maj:t i punkt 12 af hufvudtiteln föreslagit Riksdagen

dels att från och med år 1913, med uteslutande från kommerskollegii nuvarande stat af en förste aktuarie och två aktuarier samt med minskning af det för kollegium anvisade anslaget till amanuenser och andra extra biträden m. m. med 13,010 kronor eller från 41,500 kronor till 28,490 kronor, samt med godkännande af det utaf departementschefen förordade förslag till aflöningsstat för kommerskollegii afdelning för näringsstatistik, för ändamålet uppföra ett ordinarie anslag å 72,325 kronor;

dels besluta, att såsom förutsättning för ikraftträdande den 1 januari 1913 af lönestaten för kommerskollegii afdelning för näringsstatistik skall gälla, att Eders Kungl. Maj:t dessförinnan meddelar föreskrift, att samtliga ordinarie befattningshafvare å afdelningen skola, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter pröfning medgifvas, vara å tjänsterummet tillstädes minst sex timmar hvarje söckendag;

dels godkänna följande villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i nämnda stat upptagna aflöningsförmåner, nämligen:

att innehafvare af ordinarie befattning å kommerskollegii afdelning för näringsstatistik skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af afdelningen eller eljest af kommerskollegium eller i öfrigt i allmänhet kan varda stadgad, samt i sådant hänseende, äfvensom därest afdelningens ställning inom eller till kommerskollegium förändras eller kommerskollegii ställning inom statsförvaltningen så förändras, att detsamma ej längre kan såsom själfständigt ämbetsverk anses, eller därest vissa ifrågavarande afdelning tillhörande göromål öfverflyttas till annan afdelning eller ämbetsverk vara pliktig att, med bibehållande af den tjänstegrad och den aflöning han innehar, efter ny eller förändrad arbetsordning sköta de med befattningen förenade göromål eller, efter Kungl. Maj:ts förordnande, tjänstgöra å den afdelning eller i det verk, till hvilket göromålen öfverlämnas;

att med ordinarie befattning å näringsstatistiska afdelningen icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;

att med ordinarie befattning å nämnda afdelning ej heller må

förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, så framt ej, hvad angår byråchef, Kungl. Maj:t och, hvad angår innehafvare af annan befattning, kommerskollegium, uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen å afdelningen, finner uppdraget eller befattningen kunna få mottagas och tillvidare bibehållas;

att tjänsteman i första lönegraden är skyldig att tjänstgöra å den särskilda befattning inom graden, där kommerskollegium, till befordrande af arbetets oafbrutna gång, finner honom lämplig och behöflig;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattnings innehafvare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som af sjukdom hindras att sin befattning förrätta, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägget, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos Riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ordning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen eller ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att aflöning ej må utgå till befattningshafvare för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest befattningshafvare varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej finnes skäligt låta honom uppbära något däraf;

att vid sjukdomsförfall, eller när det erfordras för ämbetsresor eller för beredande af semester, innehafvare af lägre befattning skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning å afdelningen, densamma, mot åtnjutande, i förstnämnda fall af de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men eljest af däremot svarande belopp i stället för egna tjänstgöringspenningar, bestrida, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår;

att, därest förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af befattning i samma lönegrad är i staten medgifven, tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehafvaren under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med godt visord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester, och för andra förhöjningen, om sådan äger rum, efter ytterligare fem år, på samma villkor, samt för tredje förhöjningen, därest sådan kan ske, efter än ytterligare fem år, äfvenledes på samma villkor, under iakttagande, hvad hvar och en af omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänstaldern blifvit uppnådd; börande löntagare vid bestämmandet af rätten till löneförhöjning tillgodoräknas den tid, som före den nya aflöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen eller annan samma lönegrad tillhörande befattning i kommerskollegium, vare sig på grund af fullmakt eller konstitutorial;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänstålder, som berättigar honom till pension, icke må samma förhöjning tillträda;

att tjänstemännen äga årligen, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester, byråchef och förste aktuarie enhvar under en och en half månad samt aktuarierna enhvar under en månad;

att vid afgang från tjänsten till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall själfva lönen äfvensom ortstillägget utgå till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att från tjänsten afgå äfvensom i fråga om rätt till pension skall gälla hvad i särskild lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension är vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande eller, såvidt angår innehafvare af befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgadt;

att den, som tillträder den nya aflöningsstaten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande af eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed;

att enhvar, som med eller efter 1913 års ingång tillträder befattning å afdelningen, skall vara pliktig att underkasta sig ofvan intagna villkor och bestämmelser för den nya aflöningsstatens åtnjutande; samt

att de förutvarande innehafvare af befattningar å afdelningen, hvilka icke före den 1 november 1912 anmäla, att de vilja underkasta sig nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner, äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i lagen angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem;

dels medgifva, att kvinnligt biträde, som vid ikraftträdandet af nämnda stat är anställt å kommerskollegii afdelning för näringsstatistik och antages till biträde å samma stat, må för åtnjutande af löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo den tid, biträdet därförinnan innehaft stadig anställning i kollegium;

dels ock särskildt beträffande de i förevarande stat uppförda kvinnliga biträden besluta, att för dem skola gälla de af departementschefen särskildt förordade allmänna villkor och bestämmelser i fråga om fasta biträden hos vissa verk och myndigheter.

Vid bifall till hvad sålunda blifvit föreslaget skulle staten för kommerskollegium i dess helhet, nu 98,000 kronor, komma att höjas med 48,815 kronor till 146,815 kronor.

Krafvet på en reformering af vår nuvarande näringsstatistik torde vara ovedersägligt. En omgestaltning af densamma synes därför vara nödvändig, och Riksdagen har i Eders Kungl. Maj:ts härutinnan framlagda förslag trott sig finna en i stort sedt lycklig lösning af denna fråga.

Emellertid hafva jämväl andra reformer på detta område ställts i utsikt, och ehuru de härom framställda anspråken icke för närvarande föranledt någon Eders Kungl. Maj:ts åtgärd, har dock Riksdagen velat redan nu beröra ett af dessa.

Statistiska kommittén har i fråga om den nuvarande industristatistiken anmärkt, att i de formulär för primäruppgifter, som för närvarande användas till de svenska berättelserna om bergverk och fabriker, efterfrågas hvarken värdet af förbrukade råvaror och halffabrikat eller värdet af främmande hjälparbeten, utan hvarje industriell anläggning åsätter blott och bart de skilda slagen af sina tillverkningar fullt handelsvärde å platsen, hvarjämte uppgift om intjänta löner för förädling eller reparation af främmande gods meddelas. Därtill komme, att produkter, som genomginge flera olika grader af bearbetning, upptagas efter hvarje ny process till sitt fulla värde, hvarigenom en dubbelräkning tydligen äger rum. Detta redovisningssystem medförde naturligtvis, att slutsumman för samtliga industrigrenars produktionsbelopp icke ens tillnärmelsevis kunde sägas utvisa de industriella produkternas verkliga

bruttovärde, i hvilket värdet af inom landet vidare bearbetade inhemska halffabrikat icke finge ingå, och detsamma stängde ock hvarje möjlighet att bestämma den inhemska industriens så kallade produktionsvärde, för hvars beräkning den första förutsättningen vore, att värdet af samtliga förbrukade råvaror och alla i helfabriken ingående halffabrikat samt af alla främmande hjälparbeten vore känt. Och ehuru detta redovisnings-system praktiskt taget ägde sina obestriddliga fördelar och onekligen skänkte en god öfverblick öfver de särskilda bergverksprodukternas och fabriksvarornas produktionsorter, tillverkningsmängder och försäljningspris samt dessutom ställde sig billigt, på grund af hvilka förtjänster det borde bibehållas, hade kommittén dock på grund af de hos systemet anmärkta bristfälligheterna funnit det högeligen önskvärdt, att den svenska industristatistiken på lämpligt sätt fördjupades och fullkomnades, så att densamma framför allt komme att omfatta en verklig produktionsstatistik. För att nå detta önskemål ansåge sig kommittén böra förorda, att vid sidan af de nuvarande årliga öfversikterna måtte åvägabringas ett antal periodiska specialundersökningar öfver den större industriens skilda grenar, i hvilka undersökningar för hvarje särskild industrigrupp utreddes dess produktionsvärde och för öfrigt inhämtades mera ingående upplysningar om hvarjehanda näringsförhållanden än de, som rimligen kunde år för år infordras till de ordinarie berättelserna. För dessa undersökningars vidtagande borde den större svenska industrien indelas i nio grupper och det syntes som om i händelse bearbetning af det för den första gruppen insamlade uppgiftsmaterialet vidtogs, medan uppgifter insamlades från den andra gruppen, och så undan för undan, samtliga nio specialundersökningar borde kunna slutföras på ett årtionde. Hvert tionde år borde i regel hvarje särskild industrigrupp komma under förnyad behandling, hvadan under det sista året i hvarje tioårsperiod inga primäruppgifter skulle insamlas, utan arbete i stället nedläggas på en allmän sammanfattning af samtliga de nio gruppundersökningarnas slutresultat särskildt med hänsyn till en på dessa grundad beräkning af hela den större industriens verkliga produktionsvärde. Denna sammanfattning borde publiceras i de ordinarie årsberättelsernas kedja, så att hvar tionde årgång af desamma komme att jämte sitt sedvanliga innehåll för året dessutom i texten meddela hufvuddragen af en allmän svensk produktionsstatistik.

Riksdagen, som tagit jämväl detta reformförslag i öfvervägande, antager, att sådana specialundersökningar som de af kommittén föreslagna sannolikt komme att blifva ganska kostsamma. Det skulle väl kanske möjligen också kunna dragas i tvifvelsmål, huruvida resultatet

af dylika undersökningar verkligen skulle komma att motsvara de stora förhoppningar, som på vissa håll synas hafva knutits vid desamma. Emellertid föreligger ju ännu icke något förslag i denna del från Eders Kungl. Maj:ts sida. Då det därför torde kunna förväntas, att, om frågan skulle återkomma, densamma dessförinnan blifver föremål för ytterligare undersökningar, samt Riksdagen ju i allt fall då blifver i tillfälle att närmare pröfva saken, har Riksdagen ansett sig icke böra i vidare mån inlåta sig på frågan.

Hvad därefter beträffar den af Eders Kungl. Maj:t föreslagna förstärkningen af arbetskrafterna å den näringsstatistiska afdelningen, så, enär denna förstärkning torde, på sätt af Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning framgår och enligt hvad Riksdagen jämväl under hand inhämtat, få anses vara under alla förhållanden erforderlig för det näringsstatistiska arbetets behöriga fullföljande och oberoende af detta arbetes förläggande till det ena eller andra ämbetsverket, och då icke heller någon af de föreslagna särskilda anordningarna lärer kunna tänkas komma att verka hinderligt för en omorganisation af kommerskollegium i dess helhet, finner Riksdagen sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Vidkommande sedermera de för personalen å den näringsstatistiska afdelningen föreslagna aflöningsförmånerna får Riksdagen erinra, att Riksdagen i punkt 3:o) af sin skrifvelse angående utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel vid behandling af frågan om anställande af *fasta biträden* å nedre justitierevisionens stat uttalat sig om de af Eders Kungl. Maj:t föreslagna lönetyperna för dylika befattningshafvare. Riksdagen har därvid godkänt de af Eders Kungl. Maj:t föreslagna aflöningsförmånerna och, med vissa förändringar, de aflöningsvillkor, som af Eders Kungl. Maj:t framlagts.

Riksdagen, som icke funnit något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag till aflöningsförmåner för de tio ordinarie kvinnliga befattningshafvarna under förbehåll, att aflöningsvillkoren bringas i öfverensstämmelse med hvad Riksdagen beslutat i fråga om fasta biträden å nedre justitierevisionens stat, får alltså, under åberopande af Riksdagens ofvanberörda uttalande i frågan under andra hufvudtiteln, tillkännagifva, att Riksdagen godkänt Eders Kungl. Maj:ts förslag jämväl i detta afseende.

Anledning till anmärkning från Riksdagens sida mot Eders Kungl. Maj:ts förslag till aflöningsförmåner åt personalen i öfrigt å den näringsstatistiska afdelningen har ej heller förekommit.

Eders Kungl. Maj:ts förslag om uppförande å extra stat af vissa belopp till särskilda sakkunniga samt till aflöning åt den föreslagna byråchefen jämväl för tiden september—december 1912 har på de af Eders Kungl. Maj:t anförda skäl synts Riksdagen välbetänkt och sålunda icke föranledt någon erinran från Riksdagens sida.

Emot hvad Eders Kungl. Maj:t föreslagit i öfriga här ofvan ej vidrörda delar har Riksdagen icke funnit anledning till anmärkning.

Riksdagen har alltså

dels från och med år 1913, med uteslutande från kommerskollegii nuvarande stat af en förste aktuarie och två aktuarier samt med minskning af det för kollegium anvisade anslaget till amanuenser och andra extra biträden m. m. med 13,010 kronor eller från 41,500 kronor till 28,490 kronor, samt med godkännande af det utaf departementschefen förordade förslag till aflöningsstat för kommerskollegii afdelning för näringsstatistik, för ändamålet uppfört ett ordinarie anslag å 72,325 kronor;

dels beslutat, att såsom förutsättning för ikraftträdande den 1 januari 1913 af lönestaten för kommerskollegii afdelning för näringsstatistik skall gälla, att Eders Kungl. Maj:t dessförinnan meddelar föreskrift, att samtliga ordinarie befattningshafvare å afdelningen skola, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter pröfning medgifvas, vara å tjänsterummet tillstädes minst sex timmar hvarje söckendag;

dels godkänt följande villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i nämnda stat upptagna aflöningsförmåner, nämligen:

att innehafvare af ordinarie befattning å kommerskollegii afdelning för näringsstatistik skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af afdelningen eller eljest af kommerskollegium eller i öfrigt i allmänhet kan varda stadgad, samt i sådant hänseende, äfvensom därest afdelningens ställning inom eller till kommerskollegium förändras eller kommerskollegii ställning inom statsförvaltningen så förändras, att detsamma ej längre kan såsom själfständigt ämbetsverk anses, eller därest vissa ifrågavarande afdelning tillhörande göromål öfverflyttas till annan afdelning eller ämbetsverk, vara pliktig att, med bibehållande af den tjänstegrad och den aflöning han innehar, efter ny eller förändrad arbetsordning sköta de med befattningen förordade göromål eller, efter Kungl. Maj:ts förordnande, tjänstgöra å den afdelning eller i det verk, till hvilket göromålen öfverlämnas;

att med ordinarie befattning å näringsstatistiska afdelningen icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;

att med ordinarie befattning å nämnda afdelning ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, så framt ej, hvad angår byråchef, Kungl. Maj:t och, hvad angår innehafvare af annan befattning, kommerskollegium, uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen å afdelningen, finner uppdraget eller befattningen kunna få mottagas och tillvidare bibehållas;

att tjänsteman i första lönegraden är skyldig att tjänstgöra å den särskilda befattning inom graden, där kommerskollegium, till befordrande af arbetets oafbrutna gång, finner honom lämplig och behöflig;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattnings innehafvare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som af sjukdom hindras att sin befattning förrätta, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägget, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos Riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ordning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen eller ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest prövas skäligt;

att aflöning ej må utgå till befattningshafvare för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest befattningshafvare varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke prövas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej finnes skäligt låta honom uppbära något däraf;

att vid sjukdomsförfall, eller när det erfordras för ämbetsresor eller för beredande af semester, innehafvare af lägre befattning skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning å afdelningen, densamma, mot åtnjutande, i förstnämnda fall af de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men eljest af däremot svarande belopp

i stället för egna tjänstgöringspenningar, bestrida, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår;

att, därest förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af befattning i samma lönegrad är i staten medgifven, tidpunkten för första löneförhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehafvaren under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester, och för andra förhöjningen, om sådan äger rum, efter ytterligare fem år, på samma villkor, samt för tredje förhöjningen, därest sådan kan ske, efter än ytterligare fem år, äfvenledes på samma villkor, under iakttagande, hvad hvar och en af omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänstaldern blivit uppnådd; börande löntagare vid bestämmandet af rätten till löneförhöjning tillgodoräknas den tid, som före den nya aflöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen eller annan samma lönegrad tillhörande befattning i kommerskollegium, vare sig på grund af fullmakt eller konstitutorial;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänstaldern, som berättigar honom till pension, icke må samma förhöjning tillträda;

att tjänstemännen äga årligen, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester, byråchef och förste aktuarie enhvar under en och en half månad samt aktuarierna enhvar under en månad;

att vid afgang från tjänsten till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall själfva lönen äfvensom ortstillägget utgå till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att från tjänsten afgå äfvensom i fråga om rätt till pension skall gälla hvad i särskild lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension är vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande eller, såvidt angår innehafvare af befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgadt;

att den, som tillträder den nya aflöningsstaten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande af eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed;

att enhvar, som med eller efter 1913 års ingång tillträder befatt-

ning å afdelningen, skall vara pliktig att underkasta sig ofvan intagna villkor och bestämmelser för den nya aflöningsstatens åtnjutande; samt att de förutvarande innehafvare af befattningar å afdelningen, hvilka icke före den 1 november 1912 anmäla att de vilja underkasta sig nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner, äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem;

dels medgifvit, att kvinnligt biträde, som vid ikraftträdandet af nämnda stat är anställdt å kommerskollegii afdelning för näringsstatistik och antages till biträde å samma stat, må för åtnjutande af löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo den tid, biträdet därförinnan innehaft stadig anställning i kollegium; samt

dels ock särskildt beträffande de i förevarande stat uppförda kvinnliga biträden beslutat, att för dem skola gälla följande allmänna villkor och bestämmelser, nämligen:

1) att, då vid uppförande i stat af sådan tjänst till innehafvare af tjänsten befordras person, som omedelbart före sin befordran inom vederbörande ämbetsverk utfört samma arbete som det till tjänsten hörande mot fast arvode under föregående år till belopp, öfverstigande hvad enligt staten skall utgå till tjänstens innehafvare, ämbetsverket skall äga bereda fyllnad i aflöningen för dess uppbringande till nämnda arvodes belopp; dock att biträdet genom dylik aflöningsfyllnad ej må i något fall tillgodoföras aflöning till högre belopp än som motsvarar beloppet af den med befattningen i fråga förenade slutaflöningen, tjänstgöringspenningar och ortstillägg däri inräknade;

2) att biträdes arbetstid å tjänsterummet skall vara 6 timmar, men i verk, där nämnda arbetstid är för tjänstemännen bestämd till 7 timmar, denna tid, samt att, då arbetstiden är 6 timmar, biträdet skall vara pliktigt att i särskilda fall, när arbetets behöriga gång det kräfver, kvarstanna i arbetet å tjänsterummet intill ytterligare en timme;

3) att biträde, där ej annat är stadgadt i vederbörande aflöningsstat, må åtnjuta semester under en månad om året, när sådant utan hinder för göromålets behöriga gång kan ske;

4) att, där biträde med aflöning efter den lägre typen befordras till biträdesbefattning, för hvilken aflöning utgår efter den högre typen, biträde, som redan intjänat sista ålderstillägget i den lägre graden, må för erhållande af första ålderstillägget i den högre graden få tillgodoräkna sig högst fem år af den tid, som förflutit från det biträdet tillträdde det sista ålderstillägget i den lägre graden;

5) att, där inom ett ämbetsverk äro anställda biträden af såväl högre som lägre grad, biträde af lägre grad skall vara skyldigt att, om det förordnas såsom biträde af högre grad hos ämbetsverket, bestrida befattningen som sådant, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår; ägande sålunda förordnadt biträde af lägre grad att därunder i stället för egna tjänstgöringspenningar åtnjuta, om förordnandet erfordras i följd af sjukdomsfall, de med den tjänstledigas befattning förenade tjänstgöringspenningar, men, då förordnandet erfordras för beredande af semester, ett mot den semesterledigas tjänstgöringspenningar svarande belopp;

6) att gift kvinna må till biträdestjänst befordras allenast efter af Kungl. Maj:t på framställning i hvarje särskildt fall lämnadt medgifvande;

7) att, där kvinnlig innehafvare af biträdestjänst ingår äktenskap, hon icke skall vara skyldig att af sådan anledning afgå från tjänsten, därest icke vederbörande öfverordnade myndighet med hänsyn till tjänstens behöriga upprätthållande finner det nödigt;

8) att biträdestjänst skall af vederbörande ämbetsverk eller myndighet tillsättas medelst konstitutorial och att tillsättningen skall ske efter tjänstens ledigförklarande genom kungörelse;

9) att rörande tillsättningen i öfrigt, kompetensfordringar, ordningen för meddelande af tjänstledighet och afsked samt för åtal och disciplinär bestraffning o. d. skola gälla de närmare stadganden, som må varda af Kungl. Maj:t bestämda; samt

10) att i öfrigt de för vederbörande ämbetsverk och myndighet stadgade villkor och bestämmelser för aflöningsförmånernas åtnjutande skola i tillämpliga delar och i den mån de icke stå i strid mot hvad här blifvit föreskrifvet lända till efterrättelse.

Med anledning häraf och då Riksdagen, på sätt Riksdagen i skrifvelse (nr 131) den 14 maj 1912 anmält, i annat sammanhang beslutat att från och med år 1913 från kommerskollegii nuvarande stat utesluta dels aflöning till en byråchef och föreståndare för det arbetsstatistiska arbetet m. m. till belopp af 6,400 kronor, dels ock i anslaget till vikariatsersättningar m. m. ingående semesterersättning åt samme byråchef, uppgående till 250 kronor, kommer sålunda staten för kommerskollegium i dess helhet, nu 98,000 kronor, att uppgå till 140,165 kronor.

Patent- och registreringsverket.

15:o) I punkt 13 af denna hufvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att, med godkännande af det utaf departementschefen tillstyrkta förslaget till utgiftsstat för patent- och registreringsverket för år 1913 samt med förklarande, att det å ämbetsverkets omkostnadsstat uppförda förslagsanslag till provisorisk lönereglering för den å aflöningsstaten upptagna personal må för sådant ändamål disponeras i enlighet med de af departementschefen tillstyrkta grunder och på af honom i öfrigt förordade villkor, till upprätthållande af patent- och registreringsverkets verksamhet uppföra ett reservationsanslag af 435,700 kronor, att utgå af de till patent- och registreringsverket inflytande afgifter dels för patent samt för registrering af varumärken äfvensom af mönster och modeller, dels ock för registrering af aktiebolag, försäkringsbolag och solidariska bankbolag samt för andra uppgifter till de hos verket förda bolags- och försäkringsregistren, under förutsättning tillika att de å dessa afgifter uppkommande öfverskott fortfarande såsom hittills skola efter vederbörligt tillstånd användas uteslutande för det med anslaget afsedda ändamål.

Emot Eders Kungl. Maj:ts förslag om ökning af anslaget till ålderstillägg och förslagsanslaget till renskrifning och skrifmaterialier m. m. samt om förhöjning i förslagsanslaget till adjungerade ledamöter m. m. för täckande af anslagets nuvarande otillräcklighet har från Riksdagens sida icke varit något att erinra.

Jämväl öfriga af Eders Kungl. Maj:t föreslagna förhöjningar i sistnämnda förslagsanslag eller de, som afse ålderstillägg åt adjungerade ledamöter samt byråingenjörer och notarier öfver stat äfvensom förstärkning af arbetskrafterna samt förbättring af biträdande ingenjörernas arfvoden, har Riksdagen ansett sig böra bifalla, då det torde vara nödvändigt att i afbidan på den länge förväntade löneregleringen för ämbetsverket, hvilken blifvit afsevärdt fördröjd på grund af omständigheter, som varit af verket oberoende, bereda verket den begärda arbetsförstärkningen och jämväl för bibehållande åt verket af dugliga arbetskrafter medgifva tjänstemännen därstädes nu ifrågavarande aflöningsförhöjningar, hvilka synas betingade af det alltmer ökade arbetet i ämbetsverket.

Dock torde såsom villkor för erhållande af den genom anslagsförhöjningen möjliggjorda arfvodesförbättringen för biträdande ingenjörerna böra stadgas skyldighet för dem att vara tillstädes å tjänsterummet minst fyra timmar hvarje söckendag.

Riksdagen har alltså, med godkännande af det utaf departementschefen tillstyrkta förslaget till utgiftsstat för patent- och registreringsverket för år 1913 samt med förklarande, att det å ämbetsverkets omkostnadsstat uppförda förslagsanslag till provisorisk löneroglering för den å aflöningsstaten upptagna personal må för sådant ändamål disponeras i enlighet med de af departementschefen tillstyrkta grunder och på af honom i öfrigt förordade villkor, till upprätthållande af patent- och registreringsverkets verksamhet uppfört ett reservationsanslag af 435,700 kronor, att utgå af de till patent- och registreringsverket inflytande afgifter dels för patent samt för registrering af varumärken äfvensom af mönster och modeller, dels ock för registrering af aktiebolag, försäkringsbolag och solidariska bankbolag samt för andra uppgifter till de hos verket förda bolags- och försäkringsregistren, under förutsättning tillika, att de å dessa afgifter uppkommande öfverskott fortfarande såsom hittills skola efter vederbörligt tillstånd användas uteslutande för det med anslaget afsedda ändamål.

Anslaget till patent- och registreringsverket har sålunda höjts med 40,700 kronor.

Statistiska centralbyrån.

16:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 14 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen

dels medgifva, att i staten för statistiska centralbyrån må från och med år 1913 uppföras aflöning för två byråchefer med 6,400 kronor till hvardera, däraf 4,400 kronor lön och 2,000 kronor tjänstgöringspenningar; samt att enhvar af byråcheferna må äga rätt till ett ålders-tillägg å 600 kronor efter 5 års tjänstgöring;

dels besluta, att de för statistiska centralbyråns tjänstepersonal i öfrigt gällande villkor och bestämmelser för aflöningsförmånernas åtnjutande jämväl skola äga tillämpning på nämnda byråchefer;

dels höja reservationsanslaget till bibliotekets underhållande, nu 1,500 kronor, med 500 kronor till 2,000 kronor;

dels vidare höja reservationsanslaget till arfvoden åt tillfälliga biträden samt till vikariatsersättning, nu 20,000 kronor, med 500 kronor till 20,500 kronor;

dels ock från staten utesluta reservationsanslaget till officiella statistiska trycket 17,300 kronor, till en statistisk tidskrift 1,400 kronor samt till utarbetande af en aflönings- och pensionsstatistik 1,000 kronor.

I skrifvelse den 16 maj 1903 anhöll Riksdagen att Kungl. Maj:t

mätte låta verkställa utredning, huru inom rikets officiella statistik största möjliga enhet och planmässighet i arbetet äfvensom ökad skyndsamhet vid publikationen måtte kunna åstadkommas, och att därvid särskildt måtte tillses, huruvida ej åt statistiska tabellkommissionen kunde gifvas en mera fackmässig sammansättning, samt för Riksdagen framlägga denna utredning jämte de förslag, hvartill densamma kunde föranleda. Sedan Kungl. Maj:t i anledning häraf på sin tid uppdragit åt en kommitté, benämnd statistiska kommittén, att verkställa utredning och förslag i ärendet, har Eders Kungl. Maj:t nu lämnat en redogörelse för de resultat, hvartill kommittén kommit. På anförda skäl har Eders Kungl. Maj:t emellertid ansett sig icke kunna för närvarande framlägga någon definitiv plan för ordnande af den officiella statistiken, men har i allt fall, då frågan om den officiella statistikens omorganisation syntes icke längre kunna utan stora olägenheter undanskjutas, utan nu borde, i den mån sådant kunde ske, upptagas till pröfning, afgifvit de förslag härom, hvartill omständigheterna synts föranleda, under framhållande tillika, att den nya organisation, som kunde komma till stånd, tills vidare måste få en provisorisk karaktär, så att den icke på något sätt föregrepe den definitiva organisation af statistiken, som framdeles kunde blifva beslutad i sammanhang med pröfningen af departementalkommitterades blifvande förslag till omorganisation af den centrala förvaltningen i allmänhet.

Hvad sålunda förekommit har Riksdagen tagit under ompröfning. Med erkännande af den noggrannhet och utförlighet, hvarmed den af Riksdagen begärda utredningen blifvit verkställd, har Riksdagen dock härvid icke kunnat undgå att finna, att planläggningen och utformningen af det sätt, hvarpå vår officiella statistik enligt kommitténs och jämväl Eders Kungl. Maj:ts förslag, i den mån detsamma nu föreligger, skulle ordnas, blifvit väl detaljeradt anlagd och jämväl utmynnat i en mångfald af statistik, hvars fulla genomförande väl näppeligen torde vara af förhållandena betingadt. Riksdagen har därför ansett sig redan nu böra framhålla nödvändigheten af, att man härvidlag framgår med en viss varsamhet, så att icke kostnaderna för ordnandet af vår officiella statistik springa upp till belopp, som icke stå i rimlig proportion till den nytta, man har att förvänta. Man synes sålunda vid utformningen af denna statistik böra undvika ett uppläggande af särskild statistik för frågor af en mångfald olika slag och i stället söka inrikta sig på hufvudsakligen sådana ämnen, hvilkas statistiska bearbetande kan anses vara af verklig praktisk betydelse och nytta. Af sådan natur äro, enligt

Riksdagens förmenande, de frågor, som äro hänförliga till finansstatistiken och statistiken öfver kommunernas finanser. Det torde nämligen icke råda något tvifvel därom, att finansväsendet i allmänhet och särskildt den sida däraf, som representeras af skatteväsendet, i våra dagar med rätta tillmätes en allt större betydelse, både i statligt och kommunalt afseende, hvaraf synes böra följa, att detsamma göres till föremål för en statistisk bearbetning, som utförligt belyser dess förhållande till samhällsutvecklingen. Å finansstatistiken och statistiken öfver kommunernas finanser bör således enligt Riksdagens förmenande hufvudvikten läggas, så mycket mer som åtskilliga af de frågor, hvilka enligt kommitténs och jämväl Eders Kungl. Maj:ts förslag skulle blifva föremål för särskild statistik, synas Riksdagen kunna utan olägenhet inrangeras under eller kombineras med finansstatistiken och statistiken öfver kommunernas finanser.

Emot Eders Kungl. Maj:ts förslag kan jämväl invändas, att det råder en viss obestämdhet i fråga om det ämbetsverk, till hvilket ett flertal af den statistik, hvarom i förslaget är fråga skall slutligen förläggas, liksom det i vissa fall är ovisst, hur den statistik, som förslaget innebär, egentligen skall ordnas.

I nu anmärkta afseenden kan sålunda i fråga om fastighetsstatistiken, som skulle utarbetas och offentliggöras hvarvtionde år hufvudsakligen efter de skattskyldigas deklARATIONER och taxeringslängderna, erinras, att vissa häraf betingade ändringar i de fastställda formulären för deklARATIONER och längder icke kunna under den närmaste tiden genomföras. De bidrag till en sådan statistik, som hittills meddelats i vissa tabellbilagor till Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelser, borde emellertid bibehållas och i den mån så kunde ske vidare utvecklas, men något beslut om anordnande af en fastighetsstatistik i den utsträckning kommittén tänkt sig hade, enligt departementschefen, icke nu kunnat fattas.

Hvad angår statistiken öfver statens utarrenderade domäner, som enligt kommitténs förslag skulle utarbetas och offentliggöras hvarvtredje år, så torde den form och omfattning, som hittills vid denna statistiks utarbetande gifvits densamma, vara ganska tillfredsställande.

Vidkommande jordbruksstatistiken med de ifrågasatta lokalundersökningarna för erhållande af mera exakta resultat än eljest, så torde med en god planläggning och nödig begränsning af dylika undersökningar kostnaderna för desamma ej böra blifva så stora, att de måste uppgifvas.

I fråga om fiskeristatistiken lär deremot kunna anmärkas, att densamma icke torde blifva af sådant värde särskildt hvad insjöfisket angår, att den kommer att motsvara därpå nedlagda kostnader och arbete. Den synes därför i möjligaste mån böra inskränkas och omfattas allenast sådana områden som exempelvis mer affärsmissigt drifna företag, hvarifrån säkra primäruppgifter skulle kunna förväntas.

Beträffande nu nämnda arter af statistik, eller fastighetsstatistik, statistik öfver statens utarrenderade domäner samt jordbruksstatistik och fiskeristatistik, torde vidare kunna anmärkas, att ovisshet synes råda, huruvida den föreslagna jordbruksstatistiska byrån, som enligt förslaget skulle omfatta nämnda grenar af statistiken, skall förblifva inom statistiska centralbyrån (eventuellt något statistiskt centralverk) eller öfverflyttas till vederbörande departement.

Vidkommande sedermera befolkningsstatistiken, så torde betydelsen af densamma väl icke kunna förnekas. Dock synes det Riksdagen kunna ifrågasättas, om behovet af en statistik öfver dödsorsakerna i den omfattning, som blifvit förutsatt, verkligen kan motivera så vidlyftiga anordningar, som för erhållande däraf nu igångsatts, i synnerhet som det torde vara omöjligt att i detta afseende erhålla fullt tillförlitliga primäruppgifter.

Emot sparbanksstatistiken torde kunna anmärkas, att Eders Kungl. Maj:t för sin del fattat beslut allenast rörande ett af de förslag, som kommittén framställt i fråga om dess fullständigande, och att departementschefen ställt i utsikt att framdeles återkomma till de öfriga förslagen.

Hvad rättsstatistiken angår, hvilken enligt kommitténs förslag skulle undergå en fullständig omändring, har Riksdagen fäst sin uppmärksamhet därå, att, utom beträffande ett par af kommitténs särskilda förslag angående denna statistik, hvilka Eders Kungl. Maj:t upptagit i sitt förslag redan nu, ny utredning måste ske om sättet att åstadkomma en dylik. Dessutom kan frågan om dess framtida förläggning, ehuru någon tvekan därom icke synes råda, enligt hvad departementschefen meddelat, icke för närvarande lämpligen slutligt afgöras, hvar till kommer, att något förslag om det framtida förläggandet af straffregistret, hvarom i sammanhang därmed måste fattas beslut, icke kunnat redan nu framläggas. Uppgifterna till rättsstatistiken för år 1912 måste dessutom afgifvas efter i hufvudsak samma formulär som hittills, då nya formulär för dessa uppgifter icke torde kunna blifva fastställda så tidigt under nämnda år, att de kunna tillämpas jämväl för det året.

Under år 1913 kommer sålunda det rättsstatistiska arbetet att i hufvudsak vara detsamma som hittills.

I fråga om befolkningsstatistiken, sparbanksstatistiken, rättsstatistiken och valstatistiken, hvilka enligt förslaget skulle bilda den befolkningsstatistiska byrån, har, såvidt i ärendet förekommit, icke hysts någon tvekan om lämpligheten af deras framtida förläggande i statistiska centralbyrån (eventuellt något statistiskt centralverk).

Beträffande finansstatistiken och statistiken öfver kommunernas finanser torde i hufvudsak intet vara att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts nu förevarande förslag. Vidkommande en särskild statistik rörande kommunaltekniska företag kan ifrågasättas, huruvida icke en lösning af frågan lämpligen kunde vinnas därigenom, att dessa företag blefve förpliktade att efter en enhetlig plan upprätta sådan statistik. Ur det allmännas synpunkt torde det vara tillräckligt, om för nämnda företag inkomster och utgifter särskildt upptoges i statistiken öfver kommunernas finanser.

Hvad slutligen angår statistiken öfver vägar och skjutsanstalter torde kunna anmärkas, att en viss oklarhet synes råda i afseende å omfattningen af densamma. Denna statistiks kvarblifvande i statistiska centralbyrån synes ej heller kunna anses absolut säkert, i det departementschefen framhållit, att den möjligen skulle komma att sedermera öfverflyttas till en kommunikationsstatistisk byrå, därest en särskild sådan skulle komma att inrättas. Någon större inverkan å det föreliggande förslaget torde en sådan förflyttning dock icke äga, då särskild personal för denna statistiks utarbetande icke lär vara erforderlig.

Sist omnämnda grenar af statistiken, eller finansstatistiken, statistiken öfver kommunernas finanser med den kommunaltekniska statistiken äfvensom statistiken öfver vägar och skjutsanstalter, skulle enligt förslaget bilda den finansstatistiska byrån; dock kunde det tänkas, att sistnämnda statistik i stället hänfördes till den jordbruksstatistiska byrån. I sammanhang härmed torde kunna antecknas, att en viss obestämdhet synes råda, huruvida den finansstatistiska byrån bör för framtiden förblifva i statistiska centralbyrån (eventuellt något statistiskt centralverk) eller möjligen öfverflyttas till finansdepartementet.

Af det ofvan anförda torde framgå, att frågan om ordnandet af vår officiella statistik, i den mån den nu föreligger, är i vissa afseenden ganska sväfvande. Förslaget har ju också utgått därifrån att, oaktadt någon definitiv plan tör denna statistik icke kunde för närvarande förläggas, redan nu, såvidt sådant kunnat ske, råda bot på de största brist-

fälligheterna i nämnda statistik. De föreslagna anordningarna måste ju därför vara af provisorisk natur och kunna följaktligen ej göra anspråk på den fulländning, som ett definitivt ordnande af saken skulle hafva möjliggjort.

I betraktande af det otillfredsställande läge, hvori vår nuvarande officiella statistik obestriddigen för närvarande befinner sig, och med särskildt fästadt afseende å behovet af att erhålla en statistik öfver statens finanser och en tillfyllestgörande sådan jämväl öfver kommunernas finanser jämte en allmän finansstatistik, gående ut på en sammanställning af bådadera, har äfven Riksdagen funnit det välbetänkt att redan nu söka ordna frågan om vår officiella statistik, i den mån så kan ske. Riksdagen har därför, under förutsättning att de erinringar i frågan, som Riksdagen här ofvan framställt, varda beaktade, ansett sig kunna ansluta sig till det förslag, som Eders Kungl. Maj:t nu framlagt i afseende å ordnandet af denna statistik.

Med afseende å anordningens provisoriska natur och då det, med hänsyn till departementalkommitténs blifvande förslag, synes af vikt att icke nu vidtaga sådana dispositioner, att man därigenom föregriper, hvad af denna kommitté kan i ämnet blifva föreslaget, har Riksdagen emellertid icke kunnat bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag att för nu ifrågavarande ändamål uppföra två byråchefer å ordinarie stat.

Den ena af dessa byråchefer, hvilken, enligt hvad Riksdagen inhämtat, lär vara afsedd för den jordbruksstatistiska byrån, synes lämpligen kunna ersättas af den förste aktuarie, som enligt förslaget skulle vara anställd vid samma byrå. För att den erforderliga personalen vid den statistik, som skulle hänföras till denna byrå, icke skall komma att minskas till antalet, torde emellertid i så fall böra, utöfver hvad Eders Kungl. Maj:t föreslagit, där anställas ytterligare en extra ordinarie aktuarie med enahanda arvode som Eders Kungl. Maj:t ifrågasatt för öfriga extra ordinarie aktuarier vid statistiska centralbyrån, eller 3,900 kronor. Å den jordbruksstatistiska byrån skulle under denna förutsättning komma att anställas en förste aktuarie och 2 aktuarier.

En motsvarande anordning synes däremot icke vara tillräddig i fråga om den finansstatistiska byrån, för hvilken den andra byråchefen är afsedd. På ledaren af finansstatistiken och statistiken öfver kommunernas finanser synes nämligen böra ställas särskildt stora kraf. Han måste vara beredd att, utöfver det periodiskt återkommande arbetet med statistiska berättelser, utföra maktpåliggande och grannliga specialutredningar af olika slag. Sådana lära för finansdepartementets räkning fordras gång efter annan till ledning för skattelagstiftningen och stats-

regleringen, framför allt inkomstberäkningen. Det synes därför vara önskligt, att ledaren af den officiella finansstatistiken är fullt skickad att som regel jämväl hafva ledningen af sådana specialutredningar. Men man torde i längden icke kunna förvänta nödiga kvalifikationer hos innehafvaren af denna befattning, med mindre han blir ordinarie tjänsteman och tillförsäkras löneförmåner såsom byråchef. Riksdagen har därför ansett sig kunna godkänna Eders Kungl. Maj:ts förslag i denna del, så mycket mer som organisationen af denna byrå är så afpassad, att, därest framdeles beslut skulle komma att fattas om upprättande af en särskild statistisk byrå inom finansdepartementet för nu ifrågavarande ändamål, den af Eders Kungl. Maj:t föreslagna finansstatistiska byrån inom statistiska centralbyrån kan med hela sin personal öfverflyttas från centralbyrån till finansdepartementet.

Hvad Eders Kungl. Maj:t i öfrigt anfört rörande personalbehovet å statistiska centralbyrån har, särskildt i betraktande af nödvändigheten att bereda verket dugliga arbetskrafter, icke gifvit Riksdagen anledning till någon erinran.

Emot Eders Kungl. Maj:ts förslag i de delar, som icke blifvit här ofvan vidrörda, har Riksdagen icke funnit annat att anmärka, än att, med uppförandet å ordinarie stat af allenast en byråchef å centralbyråns stat, den begärda anslagsökningen af det för närvarande på ordinarie stat uppförda reservationsanslaget å 20,000 kronor till arfvoden åt tillfälliga biträden samt vikariatsersättningar, eller 500 kronor till vikariatsersättning under byråchefernas semester, torde böra minskas med 250 kronor.

På grund af hvad sålunda förekommit, har Riksdagen på det sätt bifallit Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning att Riksdagen

dels medgifvit,

att i staten för statistiska centralbyrån må från och med år 1913 uppföras aflöning för en byråchef med 6,400 kronor, däraf 4,400 kronor lön och 2,000 kronor tjänstgöringspenningar; samt

att byråchefen må äga rätt till ett ålderstillägg å 600 kronor efter 5 års tjänstgöring;

dels beslutat, att de för statistiska centralbyråns tjänstepersonal i öfrigt gällande villkor och bestämmelser för aflöningsförmånernas åtnjutande jämväl skola äga tillämpning på nämnde byråchef;

dels höjt reservationsanslaget till bibliotekets underhållande, nu 1,500 kronor, med 500 kronor till 2,000 kronor;

dels vidare höjt reservationsanslaget till arfvoden åt tillfälliga bi-

träden samt till vikariatsersättning, nu 20,000 kronor, med 250 kronor till 20,250 kronor;

dels ock från staten uteslutit reservationsanslaget till officiella statistiska trycket, 17,300 kronor, till en statistisk tidskrift 1,400 kronor samt till utarbetande af en aflönings- och pensionsstatistik 1,000 kronor.

De ordinarie anslagen till statistiska centralbyrån, nu utgörande tillhoppa 69,600 kronor, komma sålunda att i allt belöpa sig till 57,050 kronor.

Befrämjande i allmänhet af slöjderna.

17:o) Eders Kungl. Maj:t har vidare i punkterna 15 och 16 under sjunde hufvudtiteln föreslagit Riksdagen att höja och under anslagstiteln »befrämjande i allmänhet af slöjderna» såsom reservationsanslag uppföra

dels det förut anvisade anslaget till reseunderstöd åt teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, hvilka icke ägna sig åt bergshandteringen, med 5,000 kronor från 20,000 kronor till 25,000 kronor;

dels ock det till reseunderstöd åt idkare af handtverk och annan mindre industri, oberoende af den omständigheten, huruvida ifrågavarande yrkesidkare själfva deltaga i yrkesarbetet eller icke, förut anvisade anslag å 15,000 kronor med 3,000 kronor till 18,000 kronor, med förklarande tillika, att anslaget må användas till understöd åt idkare af handtverk och annan mindre industri, oberoende af den omständigheten, huruvida de själfva deltaga i yrkesarbetet eller icke, hvilka önska att genom resor inom Sverige eller i främmande länder förvärfva ytterligare insikter och erfarenhet i sitt yrke,

äfvensom medgifva, att från och med år 1912 förefintliga besparingar å ifrågavarande anslag från föregående år må användas på samma sätt som det löpande årets anslag.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot förevarande framställningar, har höjt och under anslagstiteln »befrämjande i allmänhet af slöjderna» såsom reservationsanslag uppfört

dels anslaget till reseunderstöd åt teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, hvilka icke ägna sig åt bergshandteringen, med 5,000 kronor från 20,000 kronor till 25,000 kronor;

dels ock det till reseunderstöd åt idkare af handtverk och annan mindre industri, oberoende af den omständigheten, huruvida ifrågavarande yrkesidkare själfva deltaga i yrkesarbetet eller icke, förut anvisade anslag å 15,000 kronor med 3,000 kronor till 18,000 kronor, med för-

klarande tillika, att anslaget må användas till understöd åt idkare af handverk och annan mindre industri, oberoende af den omständigheten, huruvida de själfva deltaga i yrkesarbetet eller icke, hvilka önska att genom resor inom Sverige eller i främmande länder förvärfva ytterligare insikter och erfarenhet i sitt yrke,

äfvensom medgifvit, att från och med år 1912 förefintliga besparingar å ifrågavarande anslag från föregående år må användas på samma sätt som det löpande årets anslag.

Anslaget till befrämjande i allmänhet af slöjderna kommer sålunda att ökas med 8,000 kronor från 98,500 kronor till 106,500 kronor.

18:o) Uti en inom Riksdagen väckt motion har hemställts, att Riksdagen måtte å riksstatens sjunde hufvudtitel uppföra ett ordinarie anslag å 20,000 kronor att enligt Eders Kungl. Maj:ts bepröfvande utgå till resestipendier åt verkmästare och förmän inom industrien och till belopp, som af Eders Kungl. Maj:t fastställdes, uppbäras enligt af Eders Kungl. Maj:t meddelade villkor och bestämmelser.

Till stöd för framställningen har anförts följande:

»Riksdagen har under de senare åren beviljat betydande anslag att utdelas till personer inom olika yrkesgrupper som resestipendier för studier i utlandet. Hvad härvid särskildt gäller de praktiska yrkena, utdelas som bekant årligen resestipendier till personer, sysselsatta inom landtbruk, handel och industri. Det torde icke heller kunna bestridas, att dylika studier af utländska förhållanden visat sig fruktbringande och att de för ändamålet anslagna medlen äro väl använda.

En mycket viktig yrkesgrupp inom industrien har emellertid hittills varit så godt som utestängd från dylika resestipendier. Härmed syftas på den stora gruppen verkmästare och förmän inom industrien.

Till tekniker utgå för närvarande ett årligt anslag af kronor 20,000: — till resestipendier, (i statsverkspropositionen till årets Riksdag föreslaget till kronor 25,000: —), men som förutsättningen för erhållande af ett dylikt är aflagd teknisk examen, hafva verkmästare och förmän i regel icke kunnat komma i fråga vid utdelandet af dessa stipendier. Likaledes finnes ett anslag af kronor 50,000: — per år till studiestipendier för arbetare, som i utlandet önska förkofra sig i sitt yrke. Icke heller för dessa stipendier kunna emellertid verkmästare och förmän annat än undantagsvis komma i fråga, då de redan för erhållandet af sin förmanspost måste hafva sin rent manuella yrkesutbildning bakom sig, hvarför de således hafva ett annat mål för sin fortsatta utbildning än yrkesarbetare. Hvad slutligen handtverksstipendierna beträffar (i

statsverkspropositionen till årets Riksdag har för dessa begärts en höjning från kronor 15,000:— till kronor 18,000:—), har det visserligen någon enstaka gång inträffat, att en verkmästare erhållit ett stipendium ur anslaget härför, men detta anslag är afsedt för handtverket och den mindre industrien, där verkmästare och förmän ej hafva sin sysselsättning, och i regel är ju båda dessa yrkesgruppers utbildning af helt olika natur.

Det kan jämväl förtjäna framhållas, att äfven i andra afseenden verkmästarnes och förmännens fackutbildning ännu ej ägnats den uppmärksamhet, denna fråga torde förtjäna. Sålunda finnes icke i vårt land för de flesta industrigrenar några af staten upprättade verkmästare-skolor, ej heller har genom lärlingsväsendets ordnande ännu sörjts för utbildningen af lämpliga förmän.

Inom verkmästarnes egen krets har också behovet af vidare utbildning gjort sig alltmera kännbart. Deras egna organisationer hafva äfven i mån af krafter och tillgångar sökt tillgodose sina medlemmars behof af vidgade kunskaper och erfarenheter. Sålunda har Sveriges Allmänna Verkmästareförbund alltsedan år 1908 utgifvit »Sveriges Verkmästaretidning», afsedd att befrämja upplysningsarbetet inom verk-mästarekåren. Likaledes hafva vid skilda tillfällen af verkmästarnes olika organisationer anordnats föreläsningskurser och gemensamma diskussioner öfver ämnen tillhörande deras arbetsområde.

Den sträfvan efter ökade kunskaper, som förefinnes inom verk-mästarnes egna led, till gagn icke endast för medlemmarna själfva utan äfven för landets industriella utveckling, synes vara väl värd uppmuntran och understöd från statens sida.

På grund af hvad i det föregående anförts, torde det få anses välgrundadt och till gagn för det allmänna, att staten genom ett årligt anslag till stipendier åt verkmästare och förmän inom industrien söker i någon mån tillgodose denna yrkesgrupps behof af ökad utbildning genom studieresor. Det torde därvid kunna anses lämpligt att, i likhet med hvad i årets statsverksproposition föreslås angående motsvarande anslag till reseunderstöd åt idkare af handtverk och annan mindre industri, dylika studieresor icke uteslutande behöfva företagas till främmande länder, då äfven i vårt land mycket torde vara att lära för verk-mästare och förmän, i synnerhet för sådana, som hafva sin verksamhet förlagd till platser, där någon större industri ej finnes. Att däremot fastslå någon viss fördelning af anslaget att användas till in- eller utländska studieresor torde ej vara lämpligt, utan synes detta böra öfverlämnas till Kungl. Maj:t att bestämma efter omständigheterna.

Beträffande det för dylika stipendier nödiga anslagets storlek, är önskligt att detsamma icke sättes lägre än till kronor 20,000: — per år. Stipendierna torde böra utgå med lägst 450 kronor och högst 1,200 kronor för utländsk studieresa af minst fyra veckors varaktighet samt med ett belopp af högst 200 kronor för studieresa inom landet.

Vid fördelandet af t. ex. handelsstipendierna hafva flere af handelsnäringsens organisationer satts i tillfälle att yttra sig angående sökandes lämplighet till erhållande af dylikt stipendium. Detta tillvägagångssätt synes lämpligt äfven hvad beträffar de här föreslagna stipendierna för verkmästare och förmän, då häri torde ligga den effektivaste kontrollen öfver att medlen komma till rätt användning. Det vore alltså önskligt, att bland annat äfven verkmästarekårens organisationer sättas i tillfälle att yttra sig om de sökandes lämplighet.

Ofvan föreslagna utgift torde kunna anses väl använd, enär den för dugliga verkmästare och förmän skulle möjliggöra att genom ökad skicklighet och kunskap höja prestationerna inom olika fack och på så vis genom bidragande till det inhemska näringslivets höjande mångdubbelt återbörda det utlägg, som nu ifrågasättes.

I den skarpa täflan svensk industri har med andra länders höga teknik och arbetsduglighet, vare sig det gäller att åt svenskt arbete bevara hemmarknaden eller att förlägga täflan utom Sveriges gränser, fordras det för att vinna framgång god utbildning och erfarenhet icke blott hos högsta ledningen: den kräfvdes helt igenom. Verkmästare och förmän hafva en så viktig uppgift att fylla; på deras duglighet, erfarenhet och personliga egenskaper beror i hög grad på hvad sätt och med hvilket resultat för egen och industriens del arbetarne fylla *sina* uppgifter.

Verkmästare och förmän hafva oftast själfva börjat som arbetare och genom duglighet fått ledareposter. Ingen står närmare eller känner bättre arbetarne och hur ett villigt, intresserad och yrkesskickligt arbete skall frammanas. Att sätta verkmästare och förmän i tillfälle att på bästa möjliga vis fylla sin viktiga uppgift, vidga sina vyer och rikta sin erfarenhet, är en synnerligen angelägen sak.»

Riksdagen erkänner visserligen det beaktansvärda syftet med förevarande framställning; men svårigheten att fullständigt bedöma hvilka personer, som skulle hänföras till de med förslaget afsedda yrkesgrupperna, hvilka ju torde delvis sammanfalla med andra yrkesgrupper, för hvilka särskilda statsanslag till resestipendier redan äro uppförda, har synts Riksdagen lägga hinder i vägen för ett bifall till förslaget i den form, hvari

det nu föreligger, i synnerhet som det torde kunna ifrågasättas, huruvida det är lämpligt att i riksstaten uppföra skilda anslag för ändamål, som vid närmare skärskådande kunna befinnas af så likartad beskaffenhet, att deras befrämjande lämpligast bör tillgodoses genom ett och samma anslag. Riksdagen har sålunda icke bifallit förevarande framställning, men å andra sidan funnit sig böra i anledning af densamma hos Eders Kungl. Maj:t göra framställning om utredning och förslag angående sättet, huru det med motionen afsedda syftemålet lämpligast bör tillgodoses.

Riksdagen får alltså i anledning af förenämnda framställning an hålla, det täcktes Eders Kungl. Maj:t låta verkställa utredning angående lämpligaste sättet för beredande af statsunderstöd till resestipendier åt verkmästare och förmän inom industrien samt angående de omständigheter i öfrigt, som med denna fråga äga sammanhang och därefter till nästkommande års Riksdag framlägga det förslag, som må anses af förhållandena påkalladt.

Befrämjande i allmänhet af bergsbruket.

19:o) Med bifall till hvad Eders Kungl. Maj:t i punkt 17 af denna hufvudtitel föreslagit, har Riksdagen

dels från och med år 1913 såsom reservationsanslag i riksstaten upptagit det till understöd åt personer, hvilka önska att i främmande länder förvärfva sig ökad insikt och skicklighet i hvad till bergshandteringen hör, under anslagstiteln »befrämjande i allmänhet af bergsbruket» uppförda anslag å 6,000 kronor,

dels ock medgifvit, att från och med år 1912 förefintliga besparingar å ifrågavarande anslag från föregående år må användas på samma sätt som det löpande årets anslag.

Biträde inom finansdepartementet vid beredning af ärenden rörande bankväsendet m. m.

20:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 18 af hufvudtiteln föreslagit Riksdagen att höja det å sjunde hufvudtiteln uppförda förslagsanslaget till biträde inom finansdepartementet vid beredning af ärenden rörande bankväsendet samt med upprättande af statistiska uppgifter rörande

bank- och hypoteksinrättningar, högst 4,000 kronor, med 300 kronor till högst 4,300 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, har höjt det å sjunde hufvudtiteln uppförda förslagsanslaget till biträde inom finansdepartementet vid beredning af ärenden rörande bankväsendet samt med upprättande af statistiska uppgifter rörande bank- och hypoteksinrättningar, högst 4,000 kronor, med 300 kronor till högst 4,300 kronor.

Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.

21:o) I punkt 19 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen, att förslagsanslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m., för år 1912 upptaget till 100,009 kronor, bestämmes till 100,000 kronor.

Riksdagen har redan vid behandlingen af andra hufvudtiteln uttalat sig för Eders Kungl. Maj:ts förslag, att tryckningskostnaderna för vederbörande departement skola bestridas från ett nytt, från departementets expensanslag utbrutet anslag. I öfverensstämmelse härmed har Riksdagen godkänt, att ett särskildt anslag för tryckningskostnader utbrytes från det nu ifrågavarande anslaget. Om anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m., såsom Eders Kungl. Maj:t föreslagit, det oaktadt förblifver så godt som oförändradt till sitt belopp, och för tryckningskostnader, som icke skola af andra medel gäldas, uppföres ett beräknadt förslagsanslag å 130,000 kronor, innebär detta alltså en anslagsökning med sistnämnda belopp. En sådan höjning synes emellertid vara af förhållandena påkallad, då ifrågavarande anslag under de sista åren betydligt öfverskridits.

Riksdagen har alltså medgifvit, att förslagsanslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m., för år 1912 upptaget till 100,009 kronor, bestämmes till 100,000 kronor.

Tryckningskostnader.

22:o) Under punkt 20 af förevarande hufvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att för bestridande af tryckningskostnader, som icke skola af andra medel gäldas, å sjunde hufvudtiteln uppföra ett ordinarie förslagsanslag å 130,045 kronor.

Uti en inom Riksdagen väckt motion har hemställts, att Riksdagen ville besluta att i skrifvelse till Eders Kungl. Maj:t anhålla om åtgärders vidtagande i syfte att uti den af statskontoret utgifna liggaren öfver statsverkets specialutgiftsstater må införas stater för ökad antal sådana ämbetsverk och myndigheter, hvilkas utgifter icke bestridas å fjärde eller femte hufvudtitlarna; samt att för sådant ändamål det i 1912 års statsverksproposition under sjunde hufvudtiteln äskade ordinarie förslagsanslag å 130,045 kronor för bestridande af tryckningskostnader, som icke skola af andra medel gäldas, måtte höjas med 3,000 kronor.

Till stöd för detta förslag har anförts följande.

»Genom kungl. bref den 8 mars 1901, i afskrift bifogadt denna motion, bemyndigades statskontoret att låta till trycket i erforderligt antal exemplar årligen befordra den s. k. statsliggaren.

Kungl. Maj:ts berörda beslut var föranlett af en utaf statskontoret i skrifvelse den 26 februari 1901 gjord framställning.

Statskontoret hade uti nämnda skrifvelse anført, att med statsförvaltningens fortgående utveckling behöfvat af lätt tillgängliga upplysningar beträffande dess olika delar gjorde sig allt mer gällande ej mindre inom Riksdagen än äfven hos statsdepartementen, de olika ämbetsverken, länsstyrelserna och öfriga myndigheter. För den skull hade statskontoret ansett sig böra inkomma med förslag om tryckning af de statsverkets specialutgiftsstater, hvilka hvarje år inom ämbetsverket upprättades och sammanfattades i den s. k. statsliggaren.

På grund af Kungl. Maj:ts förenämnda beslut har ifrågavarande liggare under titel »liggare öfver statsverkets specialutgiftsstater» allt sedan år 1901 utkommit af trycket.

Att, såsom statskontoret framhållit, ett verkligt behof förefinnes att hafva lätt tillgång till de uppgifter, som innehållas uti denna liggare, torde vara utan all gensägelse. Icke minst lära Riksdagens ledamöter kunna vitsorda den ovärderliga hjälp — särskildt vid behandlingen af regleringsfrågor — som vunnits genom publicerandet af liggaren.

Det har dock synts oss, att ett betydligt större gagn skulle kunna vinnas af liggaren, därest i densamma infördes ytterligare åtskilliga stater utöfver dem, som där redan blifvit intagna.

Vid en granskning af liggaren befinnes nämligen, att i densamma saknas — förutom de till fjärde och femte hufvudtitlarna hörande utgiftsstaterna, öfver hvilka särskilda liggare utgifvas — en mängd andra stater, såsom för fångvårdsstaten (för fångvårdsstyrelsen finnes stat införd), de s. k. kommunikationsverken, hospitalsstaten, riksförsäkringsanstalten, försäkringsinspektionen, vattenfallsstyrelsen, tullverket, post-

sparbanken, patent- och registreringsverket, direktionen öfver folkskollärarnas pensionsinrättning m. fl. pensions- och understödsanstalter samt skogsstaten.

Redan uti det af löneregleringskommittén den 25 januari 1910 afgifna betänkandet beträffande försäkringsinspektionen uttalade kommittén såsom synnerligen önskvärdt, att åtgärd måtte vidtagas i syfte att den stat, som kunde komma att af Konung och Riksdag fastställas för försäkringsinspektionen, blefve intagen uti omförmälda liggare.

Under det att å ena sidan vissa uppgifter sålunda synas böra tilläggas i statsliggaren, torde det å andra sidan kunna särskildt ifrågasättas, huruvida det må anses erforderligt att i liggaren specifikt uppföra samtliga de personer, som med tillämpning af vederbörande stater förklarats berättigade att åtnjuta ålderstillägg eller jämlikt bestämmelserna i gällande civila pensionslag tillerkänts pension.»

Det vid motionen i afskrift fogade kungl. brefvet den 8 mars 1901 är af följande lydelse:

»VI OSCAR etc. — — — — —

I underdånig skrifvelse den 26 nästlidne februari hafven I anfört, att, enär med statsförvaltningens fortgående utveckling behovet af lätt tillgängliga upplysningar beträffande dess olika delar gjorde sig allt mera gällande ej mindre inom Riksdagen än äfven hos statsdepartementen, de olika ämbetsverken, länsstyrelserna och öfriga myndigheter, I redan länge haft för afsikt att inkomma med underdånigt förslag om tryckning af de statsverkets specialutgiftsstater, hvilka hvarje år inom Edert ämbetsverk upprättades och sammanfattades i den så kallade statsliggaren; att, enär från och med innevarande år en genomgripande förändring beträffande dessa staters uppställning måste vidtagas till följd af den nya departementsindelningen, I ansågen tidpunkten nu vara inne att — i likhet med hvad sedan många år varit fallet med fjärde och femte hufvudtitlarnes utgiftsstater — befordra denna liggare till trycket; samt att I i detta syfte från tryckerier inom hufvudstaden infordrat kostnadsförslag, hvilka utvisade, att för ett erforderligt antal af 1,000 exemplar tryckningskostnaden under första året komme att uppgå till omkring 3,000 kronor och under de följande åren kunde begränsas till omkring 2,000 kronor; Och hafven I, enär nämnda utgift syntes motsvaras af ett verkligt behof, hvares fyllande skulle göra arbetet hos Eder samt öfriga medelsförvaltande och kontrollerande ämbetsverk och myndigheter lättare och säkrare, anhållit om bemyndigande att till trycket befordra ifrågavarande liggare.

Detta ärende hafve Vi låtit Oss föredragas; Och vilje Vi härmed

i nåder bemyndiga Eder att låta till trycket i erforderligt antal exemplar årligen befordra ifrågavarande så kallade statsliggare äfvensom att afföra kostnaden därför å sjunde hufvudtitelns anslag till skrifmaterialier och expenser, ved m. m.

Stockholms slott den 8 mars 1901.

OSCAR.

Hans Wachtmeister.»

I fråga om Eders Kungl. Maj:ts framställning får Riksdagen åberopa, hvad Riksdagen yttrat i ämnet under punkt 21:o) här ofvan.

Jämväl det i motionen framburna förslag synes Riksdagen värdt beaktande, hvadan Riksdagen funnit sig böra bifalla detsamma. Dock har Riksdagen ansett sig böra härvid framhålla, att det för vinnande af hufvudsyftet med motionen icke synes Riksdagen nödvändigt att i den förenämnda liggaren i detalj införa de synnerligen vidlyftiga staterna för de s. k. kommunikationsverken och att, hvad dessa stater angår, det nämnda syftet torde blifva fullt tillgodosedt, om de i liggaren införas allenast i den utsträckning, som erfordras för erhållande af kändedom om de olika aflöningsbelopp, som äro att hänföra till hvarje särskild löneklass, jämte antalet dithörande tjänstemän.

Riksdagen får alltså i anledning af Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning och förenämnda motion

dels anhålla om åtgärders vidtagande i syfte att uti den af statskontoret utgifna liggaren öfver statsverkets specialutgiftsstater må införas stater för ökad antal sådana ämbetsverk och myndigheter, hvilkas utgifter icke bestridas å fjärde eller femte hufvudtitlarna,

dels anmäla, att Riksdagen för bestridande af kostnader för en sådan utvidgning af berörda liggare beviljat ett förslagsanslag å 3,000 kronor,

dels ock tillkännagifva, att Riksdagen för bestridande af öfriga tryckningskostnader, som icke skola af andra medel gäldas, å sjunde hufvudtiteln uppfört ett för jämnande af hufvudtitelns slutsumma till 130,034 kronor jämkadt ordinarie förslagsanslag.

Öfriga ordinarie anslag.

23:o) Beträffande öfriga ordinarie anslag, som i riksstaten för innevarande år äro uppförda under sjunde hufvudtiteln, har Eders Kungl. Maj:t icke föreslagit någon ändring.

Samtliga ordinarie anslag under sjunde hufvudtiteln, som här ofvan icke blifvit särskildt omförmälda, hafva för år 1913 fastställts till samma belopp som uti innevarande års riksstat.

Extra anslag.

För tillfälliga behof, hänförliga till sjunde hufvudtiteln, hafva följande anslag beviljats.

Finansdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli.

24:o) I punkt 21 af sjunde hufvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att till provisorisk löneroglering för befattningshafvare i finansdepartementet, i enlighet med de i statsrådsprotokollet öfver justitiedepartementens ärenden för den 13 januari 1912 i fråga om provisorisk löneroglering för justitiedepartementet angifna grunder och på de i samma protokoll förordade villkor, på extra stat för år 1913 bevilja ett förslagsanslag af 7,770 kronor, däraf högst 175 kronor må användas till höjning af vikariatsersättning under semester.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, har till *provisorisk löneroglering för befattningshafvare i finansdepartementet*, i enlighet med de i statsrådsprotokollet öfver justitiedepartementens ärenden för den 13 januari 1912 i fråga om provisorisk löneroglering för justitiedepartementet angifna grunder och på de i samma protokoll förordade villkor, på extra stat för år 1913 beviljat ett förslagsanslag af 7,770 kronor, däraf högst 175 kronor må användas till höjning af vikariatsersättning under semester.

25:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 22 föreslagit Riksdagen att för beredande af ersättning åt en extra föredragande i finansdepartementet

m. m. å extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 10,500 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att däraf redan under innevarande år disponera 3,500 kronor.

På sätt departementschefen anført, torde det få anses af utredningen till fullo ådagalagdt, att behovet af en extra föredragande af regeringsrättsmål å departementets första byrå är för närvarande och jämväl för en afsevärd tid framåt oafvisligt. På grund häraf och då den nu gjorda framställningen innebär allenast ett mera fast ordnande af arbetsförhållandena å byrån i enlighet med hvad erfarenheten allt ifrån regeringsrättens tillkomst visat vara ett faktiskt föreliggande behov, har Riksdagen, som icke funnit något att erinra i fråga om beloppet af den ersättning, hvilken ansetts böra utgå till den extra föredraganden, funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag om uppförande af ett extra anslag för detta ändamål. Af samma anledning har Riksdagen ansett sig kunna godkänna förslaget jämväl i hvad det afser förändringens inträdande från och med juli månad innevarande år.

Riksdagen har alltså för beredande af *ersättning åt en extra föredragande i finansdepartementet m. m.* å extra stat för år 1913 anvisat ett anslag af 10,500 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att däraf redan under innevarande år disponera 3,500 kronor.

26:o) I en till Riksdagen den 29 mars 1912 aflåten proposition (nr 153) har Eders Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för samma dag föreslagit Riksdagen dels att för anställande hos kammarkollegium af en extra advokatfiskal på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 9,200 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan under år 1912 af anslaget disponera 3,200 kronor, och dels att likaledes på extra stat för år 1913 för ordnande af vissa till kammarkollegii aktuarikontor hörande handlingar anvisa ett belopp af 1,500 kronor.

Af den i ärendet förebragta utredningen synes till fullo ådagalagdt, att de advokatfiskalsämbetet åliggande viktiga och invecklade ärenden, äfven med de särskilda åtgärder, som redan vidtagits för behandling af frågor angående tillvaratagandet af kronans rätt till vattenfall, kräfva en förstärkning af ämbetets arbetskrafter. Särskildt torde en dylik förstärkning blifva nödvändig för ett rätt bedrivande af undersökningarna rörande kronans bättre rätt till fast egendom. Det synes nämligen af vikt, att dessa undersökningar oaktadt den skyndsamhet, med hvilken

de måste utföras, dock varda så omsorgsfullt och noggrant utförda, att talan om återvinnande af sådan egendom icke varder i något fall anställd utan verkliga skäl och sakliga grunder. Vid sådant förhållande anser Riksdagen sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag i denna del så mycket mer, som Riksdagen i öfrigt icke funnit något att erinra däremot.

Hvad därefter angår framställningen i hvad den afser kollegii aktuari kontor, synes det Riksdagen för bringande af ordning och reda i de till aktuari kontoret hörande handlingar nödvändigt att, på sätt Eders Kungl. Maj:t föreslagit, därför anställa särskild person, då det med hänsyn till det omfattande arbete, som synbarligen är därmed förbundet, icke lär kunna förväntas, att detsamma skulle kunna medhinnas af ämbetsverkets ordinarie personal utan åsidosättande af öfriga göromål. I fråga om den ersättning, som ansetts böra utgå till en dylik person, har Riksdagen intet att erinra.

Riksdagen har alltså dels för anställande hos kammarkollegium af en *extra advokatfiskal* på extra stat för år 1913 beviljat ett anslag af 9,200 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan under år 1912 af anslaget disponera 3,200 kronor, och dels likaledes på extra stat för år 1913 för *ordnande af vissa till kammarkollegii aktuari kontor hörande handlingar* anvisat ett belopp af 1,500 kronor.

Ersättning för af statskontoret gjorda förskott.

27:o) Till täckande af utgifter, som statskontoret förskottsvis bestridt för de i statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 13 januari 1912 omförmälda ändamål, har Eders Kungl. Maj:t i punkt 23 af förevarande hufvudtitel föreslagit, att Riksdagen måtte anvisa i jämnt krontal 522,911 kronor.

Riksdagen har till täckande af ofvan omförmälda, *utaf statskontoret anmälda förskott* å extra stat för år 1913 anvisat 522,911 kronor.

Förstärkning af arbetskrafterna inom statskontoret.

28:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 24 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att å extra stat för år 1913 till förstärkning af arbetskrafterna inom statskontoret anvisa ett belopp af 16,500 kronor.

Riksdagen har, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, å extra stat för år 1913 till *förstärkning af arbetskrafterna inom statskontoret* anvisat ett belopp af 16,500 kronor.

Kammarrätten.

29:o) I punkt 25 af denna hufvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att å extra stat för år 1913 för anställande å kammarrättens revisionsafdelning under tiden från och med den 1 juli 1912 till och med den 31 december 1913 af tre extra revisorer och fyra räknebiträden bevilja 23,300 kronor, däraf högst 800 kronor må afses till vikariatsersättning under semester, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att af nämnda belopp redan under innevarande år disponera 7,500 kronor.

Den i ärendet förebragta utredningen synes Riksdagen gifva vid handen, att de nuvarande arbetskrafterna å kammarrättens revisionsafdelning äro otillräckliga för verkställande af den räkenskapsgranskning, som åligger afdelningen. En förstärkning af dessa arbetskrafter torde därför vara nödvändig, och har Riksdagen för sin del icke funnit något att erinra mot, att denna sker i den omfattning, som Eders Kungl. Maj:t föreslagit. Med hänsyn till angelägenheten däraf, att det förhandenvarande missförhållandet må varda så snart som möjligt afhjälpt, har Riksdagen jämväl funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag, att förstärkningen i arbetskrafter må komma afdelningen till godo redan från och med 1 juli innevarande år.

Hvad Eders Kungl. Maj:t föreslagit i fråga om aflöning m. m. till den häraf föranledda extra personalen har ej heller gifvit Riksdagen anledning till erinran.

Riksdagen har alltså å extra stat för år 1913 för *anställande å kammarrättans revisionsafdelning* under tiden från och med den 1 juli 1912 till och med den 31 december 1913 *af tre extra revisorer och fyra räknebiträden* beviljat 23,300 kronor, däraf högst 800 kronor må afses till vikariatsersättning under semester, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att af nämnda belopp redan under innevarande år disponera 7,500 kronor.

Provisorisk lönereglering för öfverintendentsämbetet.

30:o) Under punkt 26 af denna hufvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att till provisorisk lönereglering för befattningshafvare i öfverintendentsämbetet, med undantag af kassören och bokhållaren, i enlighet med de af departemetschefen tillstyrkta grunder och på de af honom i öfrigt förordade villkor, på extra stat för år 1913

bevilja ett förslagsanslag af 6,550 kronor, däraf högst 145 kronor må användas till höjning af vikariatsersättning under semester.

På grund af hvad i ärendet förekommit, har Riksdagen, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, till *provisorisk löne reglering för befattningshafvare i öfverintendentsämbetet*, med undantag af kassören och bokhållaren, i enlighet med de af departementschefen tillstyrkta grunder och på de af honom i öfrigt förordade villkor, på extra stat för år 1913 beviljat ett förslagsanslag af 6,550 kronor, däraf högst 145 kronor må användas till höjning af vikariatsersättning under semester.

Förstärkning af arbetskrafterna vid tullverkets lokalförvaltning.

31:o) Uti punkt 27 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att för inrättande af nya tjänster vid tullverkets lokalförvaltning, i enlighet med hvad departementschefen i sitt yttrande till statsrådsprotokollet för den 13 januari 1912 närmare utvecklat, på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 134,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att däraf redan under innevarande år disponera 57,700 kronor.

På sätt Riksdagen i skrifvelse (nr 22) till Eders Kungl. Maj:t den 24 februari 1912 anmält, har Riksdagen, för inrättande af nya tjänster vid tullverkets lokalförvaltning, i enlighet med hvad departementschefen i sitt yttrande till statsrådsprotokollet för den 13 januari 1912 närmare utvecklat i fråga om *inrättande å extra stat af vissa tjänster vid tullverkets lokalförvaltning* för innevarande och nästkommande år, å extra stat för år 1913 anvisat ett belopp af 134,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att däraf redan under innevarande år disponera 57,700 kronor.

Kommerskollegium.

32:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 28 föreslagit Riksdagen att till provisorisk löne reglering för befattningshafvare i kommerskollegium, i enlighet med de af departementschefen tillstyrkta grunder och på de af honom förordade villkor, på extra stat för år 1913 bevilja ett förslagsanslag af 14,110 kronor, däraf högst 437 kronor 50 öre må användas till höjning af vikariatsersättning under semester.

För år 1912 har Riksdagen för enahanda ändamål beviljat 16,959

kronor. Den nu föreslagna minskningen i detta belopp är betingad af den utaf Riksdagen här ofvan under punkt 14:o) bifallna förändrade organisationen af kommerskollegii afdelning för näringsstatistik.

Riksdagen har till *provisorisk löneroglering för befattningshafvare i kommerskollegium*, i enlighet med de af departementschefen tillstyrkta grunder och på de af honom förordade villkor, på extra stat för år 1913 beviljat ett förslagsanslag af 14,110 kronor, däraf högst 437 kronor 50 öre må användas till höjning af vikariatsersättning under semester.

33:o) Under punkt 29 har Eders Kungl. Maj:t vidare föreslagit Riksdagen att å extra stat för år 1913 till förstärkning af arbetskrafterna å kommerskollegii industribyrå i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af departementschefen angifna grunder anvisa ett belopp af 16,513 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att däraf för innevarande år disponera 5,400 kronor.

Behovvet af en extra föredragande å kommerskollegii industribyrå under de år, som återstå till dess det för närvarande pågående utredningsarbetet angående kollegii ombildning kan leda till genomförandet af en definitiv omreglering af ämbetsverket, torde vara till fullo ådagalagdt. Då emellertid med hänsyn till det åsyftade utredningsarbetet de åtgärder, som nu kunna komma i fråga för beredande af ökade arbetskrafter åt byrån, måste, såsom kollegium själf anført, blifva af temporär varaktighet och helt provisoriska, synes det Riksdagen icke vara lämpligt att tillgodose byråns förenämnda behof af en extra föredragande genom en så fast anordning som uppförandet af en extra byråchef. Frågan torde däremot, enligt Riksdagens förnenande, lämpligen kunna ordnas på enahanda sätt som hittills med den skillnad, att Riksdagen anvisar härför erforderliga medel. Med tillämpning af nu gällande beräkningsgrund skulle sålunda för aflönande af en extra föredragande å byrån erfordras, för år räknadt, ett belopp af 7,250 kronor, hvaraf 2,250 kronor lämpligen torde böra anses såsom tjänstgöringspenningar. För tiden från och med den 1 juli 1912 till och med den 31 december 1913 skulle alltså behöfva för detta ändamål anvisas 10,875 kronor, hvartill kommer vikariatsersättning under den extra föredragandens semester under år 1913 med ett till 282 kronor af-rundadt belopp.

Emot Eders Kungl. Maj:ts förslag i hvad det afser beredande af ersättning åt en extra sekreterare, hvilken torde vara lika erforderlig vare sig behovvet af extra föredragande fylles på sätt Riksdagen nu

medgifvit eller i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts framställning, har Riksdagen icke funnit något att erinra.

Riksdagen har alltså å extra stat för år 1913 till *förstärkning af arbetskrafterna å kommerskollegii industribyrå* i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af Riksdagen härofvan angifna grunder anvisat ett belopp af 15,657 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att däraf för innevarande år disponera 5,125 kronor.

34:o) På grund af Eders Kungl. Maj:ts i punkt 30 af sjunde hufvudtiteln därom gjorda framställning har Riksdagen i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, till bestridande af *kostnader för handläggning hos kommerskollegium af ärenden rörande svenska fartygs registrering m. m.* på extra stat för år 1913 anvisat 10,850 kronor.

35:o) Med anledning af Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har Riksdagen, i likhet med hvad för hvart och ett af åren 1908—1912 ägt rum, till beredande af *arfvode åt ett sjötekniskt biträde hos kommerskollegium* på extra stat för år 1913 anvisat 3,000 kronor.

36:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkterna 32—34 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att å extra stat för år 1913 bevilja:

dels såsom ersättning åt sakkunnigt biträde å kommerskollegii afdelning för näringsstatistik vid bergverksstatistikens utarbetande ett belopp af 1,000 kronor;

dels såsom ersättning till sakkunniga biträden å nämnda afdelning vid beräkning af enhetsvärden (riksmedelpris) å de varor, som ingå i rikets handelsomsättning, ett belopp af 1,000 kronor att af Eders Kungl. Maj:t disponeras redan under år 1912;

dels ock till arfvode åt en byråchef å samma afdelning för tiden september—december 1912 ett belopp af 2,700 kronor att af Eders Kungl. Maj:t disponeras redan under år 1912.

På grund af hvad i ärendet förekommit, har Riksdagen, som under punkt 14:o här ofvan godkänt Eders Kungl. Maj:ts förslag om förändrad organisation af kommerskollegii afdelning för näringsstatistik, bifallit jämväl Eders Kungl. Maj:ts nu förevarande framställningar.

Riksdagen har alltså å extra stat för år 1913 beviljat

dels såsom ersättning åt *sakkunnigt biträde å kommerskollegii afdelning för näringsstatistik vid bergverksstatistikens utarbetande* ett belopp af 1,000 kronor;

dels såsom ersättning till *sakkunniga biträden å nämnda afdelning vid beräkning af enhetsvärden (riksmedelpris)* å de varor, som ingå i rikets handelsomsättning, ett belopp af 1,000 kronor att af Eders Kungl. Maj:t disponeras redan under år 1912.

dels ock till *arfvode åt en byråchef å samma afdelning* för tiden september—december 1912 ett belopp af 2,700 kronor att af Eders Kungl. Maj:t disponeras redan under år 1912.

37:o) På grund af Eders Kungl. Maj:ts i punkt 35 af sjunde hufvudtiteln därom gjorda framställning har Riksdagen, i likhet med hvad för åren 1911 och 1912 ägt rum, till beredande af *arfvode åt en vaktmästare hos kommerskollegium* på extra stat för år 1913 anvisat 1,175 kronor.

Befrämjande i allmänhet af slöjderna.

38:o) Eders Kungl. Maj:t har vidare under punkterna 36 och 37 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att å extra stat för år 1913 bevilja dels såsom bidrag till upprätthållande af väfskolan i Borås och aflönande af en andre lärare vid samma skola 4,800 kronor dels ock såsom bidrag till personlig löneförbättring för föreståndaren och förste läraren vid skolan Arthur Krebs ett belopp af 500 kronor och såsom bidrag till sådan löneförbättring för andre läraren därstädes Sven H. von Schedvin ett belopp af 250 kronor, eller tillhopa 750 kronor.

Riksdagen har, i likhet med hvad för åren 1910—1912 ägt rum, å extra stat för år 1913 beviljat

dels såsom bidrag till *upprätthållande af väfskolan i Borås* ett belopp af 3,800 kronor, under villkor att från Älfsborgs läns landsting eller eljest tillskjutes ett belopp, motsvarande minst hälften af berörda statsanslag,

dels såsom bidrag till *aflönande af en andre lärare vid samma skola* ett belopp af 1,000 kronor, under villkor att enahanda belopp varder för ändamålet från nämnda läns landsting eller eljest tillskjutet,

dels ock såsom bidrag till *personlig löneförbättring för föreståndaren och förste läraren vid skolan Arthur Krebs* ett belopp af 500 kronor och såsom bidrag till *sådän löneförbättring för andre läraren därstädes Sven H. von Schedvin* ett belopp af 250 kronor, under villkor att samma belopp, tillhopa 750 kronor, varda för ändamålet från omlörmälda läns landsting eller eljest tillskjutna.

39:o) På grund af Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har Riksdagen, i likhet med hvad för de senaste åren ägt rum, åt *föreningen för svensk hemslöjd* såsom bidrag till uppehållande af dess verksamhet under år 1913 på extra stat för samma år beviljat 15,000 kronor.

40:o) Inom Riksdagen har i väckta motioner föreslagits, att Riksdagen behagade i skrifvelse till Eders Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Eders Kungl. Maj:t låta verkställa utredning, huruvida och i hvad mån den hemslöjdsverksamhet, som oberoende af Föreningen för svensk hemslöjd bedrifves i landets olika delar genom särskilda lokala föreningar, med hänsyn till verksamhetens syftemål och resultat samt de olika föreningarnes organisation och arbetssätt äfvensom annat, som kan vara af beskaffenhet att på frågans bedömande inverka, lämpligen bör komma i åtnjutande af understöd af statsmedel, samt för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill en sådan undersökning kan föranleda.

Till stöd för sina framställningar hafva motionärerna anført följande:

»Vid sistlidet års riksdag väcktes i bägge kamrarne en motion, hvaruti hemställdes, att Riksdagen behagade anvisa ett visst mindre belopp för att, på villkor som af Kungl. Maj:t bestämdes, tilldelas i landet verkande lokala föreningar för svensk hemslöjd.

I motionerna framhölls, hurusom den i synnerhet under de sista åren utbredda verksamheten i syfte att befrämja hemslöjdsarbetet i de olika landsdelarne visat sig uppbygget af ett mycket allmänt intresse. Denna verksamhets syftemål — att väcka och vidmakthålla kärlek till hem och härd, uppsamla och bevara de olika provinsernas kulturella särmerken, skapa intresse för det egna arbetet äfvensom bereda tillfälle till inkomster för personer, som däraf kunde vara i behof — vore af sådan betydelse att de väl förtjänade statsmakternas beaktande. Detta hade ock blifvit till fullo erkändt, då årligen på Kungl Maj:ts förslag Riksdagen beviljade penningunderstöd åt föreningen för svensk hemslöjd. Denna förening, hvars sträfvanden förtjänade allt erkännande, kunde dock icke räcka till att tillgodose hela landets behof, hvilket förhållande icke minst bevisades däraf, att de flesta föreningar i landsorten bildats och utöfvade sin verksamhet oberoende af förstnämnda förening.

Trots de understöd, som dessa lokala föreningar fått från såväl länskorporationer som enskilde, lede de af en kännbar brist på medel, som verkade hindrande på utvecklingen af deras verksamhet och där-

med på deras förmåga att tillfullo kunna motsvara den uppgift, som de satte sig före. Ett — låt vara litet — understöd af statsmedel skulle lända dem till hjälp i detta hänseende, dels direkt genom lätnad i deras ekonomiska behof, dels ock indirekt genom det erkännande deras oegennyttiga verksamhet därigenom skulle få, hvaraf värdet ingalunda finge underskattas.

Med ytterst ringa röstöfvervikt i bägge kamrarna blef motionen afslagen i enlighet med statsutskottets hemställan. Det kraftiga erkännande, som från talare i kamrarna — ej minst från reservanter i statsutskottet — kom motionerna till del, ger anledning att ånyo upptaga frågan och bringa den under Riksdagens pröfning. Då emellertid en god del af det motstånd, som för lidet år gjordes mot bifall till motionen, grundades på att utredning saknades om ifrågavarande föreningars organisation, arbetssätt m. m., hvilka betänkligheter kunna lätteligen förstås på håll, där man icke varit i tillfälle att närmare följa ifrågavarande verksamhet, så vilja vi nu icke göra hemställan om anslags beviljande utan vidare, utan i stället allenast föreslå, att Riksdagen behagade besluta att en utredning rörande samma verksamhet bör komma till stånd för utrönande om och i hvad mån densamma kan anses böra genom statsmedel uppmuntras och stödjas.

Vi äro förvissade att Riksdagen icke skall finna skäl att afvisa en sådan framställning.»

Vid pröfning af särskilda inom Riksdagen väckta motioner om anslag till i landet verkande lokala föreningar för svensk hemslöjd yttrade 1910 års Riksdag, bland annat, att Riksdagen visserligen ansåge syftemålet med ifrågavarande föreningars verksamhet behjärtansvärdt. De särskilda intressen, denna verksamhet i främsta rummet afsåge att befrämja, vore emellertid inom landets olika delar af så skiftande beskaffenhet, att landstingen och hushållningssällskapen eller eventuellt kommunerna syntes vara bäst skickade att bedöma de understöd, som på de olika orterna borde för ändamålet utgå. Härtill komme, att då erfarenheten visat, att hemslöjdens utveckling i hög grad vore beroende af i hvad mån afsättning kunde beredas för dess alster, den form, som bäst lämpade sig för statsunderstöd till denna slöjds befrämjande, otvifvelaktigt vore, att, såsom dittills skett, anslag beviljades till Föreningen för svensk hemslöjd, hvilken förening satt till sin uppgift, bland annat, att underlätta afsättningen af hemslöjdsalster från landets olika delar.

Till denna uppfattning anslöt sig jämväl 1911 års Riksdag vid

behandlingen af särskilda vid nämnda års Riksdag väckta motioner i enahanda syfte.

Hvad Riksdagen sålunda uttalat, torde allt fortfarande äga sin giltighet och Riksdagen har därför ställt sig mycket tveksam i fråga om gagnet af en sådan utredning, som motionärerna nu begärt.

Men då det i allt fall kan vara tänkbart att af en sådan utredning, därvid man såsom villkor för statsunderstöd synes böra utgå, bland annat, därifrån, att vederbörande förening skall från landsting, hushållnings-sällskap eller möjligen kommuner åtnjuta understöd, skulle kunna framgå, att en eller annan af dessa lokala föreningar verkligen är förtjänt af statsbidrag, har Riksdagen icke velat motsätta sig motionärernas förevarande framställning.

På grund af hvad sålunda anförts, får Riksdagen, med bifall till förenämnda motioner anhålla, det täcktes Eders Kungl. Maj:t låta verkställa utredning, huruvida och i hvad mån den *hemslöjdsverksamhet*, som oberoende af Föreningen för svensk hemslöjd bedrifves i landets olika delar genom särskilda lokala föreningar, må med hänsyn till verksamhetens syftemål och resultat samt de olika föreningarnes organisation och arbetssätt äfvensom annat, som kan vara af beskaffenhet att på frågans bedömande inverka, lämpligen böra komma i åtnjutande af understöd af statsmedel, samt för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill en sådan utredning kan föranleda.

Befrämjande i allmänhet af handel och sjöfart.

41:o) I punkt 39 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1913 bevilja till understöd åt Göteborgs handelsinstitut och grosshandelssocietetens i Stockholm handelsskola, Frans Schartaus praktiska handelsinstitut, samt Malmö högre handelsinstitut 42,000 kronor.

Inom Riksdagen har i väckta motioner föreslagits, att Riksdagen måtte besluta, dels att Hälsingborgs högre handelsinstitut skall äga rätt att för läsåret 1911—1912 uppbära statsanslag med 2,000 kronor och för läsåret 1912—1913 med 3,000 kronor, under förutsättning att stadsfullmäktige i Hälsingborg till institutet lämna årligt understöd till minst samma belopp som hittills samt på de villkor i öfrigt, som Kungl. Maj:t kan finna skäligen bestämma; samt dels att Riksdagen med anledning häraf måtte på extra stat för år 1913 anvisa

5,000 kronor, hvarigenom anslaget till handelsundervisningen höjes från 42,000 till 47,000 kronor.

Riksdagen har med anledning af Eders Kungl. Maj:ts förenämnda förslag och omförmälda motioner på extra stat för år 1913 anvisat ett anslag af 42,000 kronor, att af Eders Kungl. Maj:t användas till *understöd åt Göteborgs handelsinstitut* och grosshandelssocietetens i Stockholm handelsskola, *Frans Schartaus praktiska handelsinstitut*, *Malmö högre handelsinstitut* samt *Hälsingborgs högre handelsinstitut* under förutsättning, hvad Göteborgs handelsinstitut beträffar, att Göteborgs stadsfullmäktige, hvad Frans Schartaus handelsinstitut angår, att grosshandelssocieteten i Stockholm, vidkommande Malmö högre handelsinstitut, att Malmö stadsfullmäktige, och i fråga om Hälsingborgs högre handelsinstitut, att Hälsingborgs stadsfullmäktige fortfarande till instituten lämna årligt understöd till minst samma belopp som hittills, samt på de villkor i öfrigt, som Eders Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma.

42:o) Under punkt 40 af denna hufvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att såsom bidrag till underhållande af handels-högskolan i Stockholm å extra stat för år 1913 bevilja 30,000 kronor.

Riksdagen har, i likhet med hvad för åren 1910—1912 ägt rum, under förutsättning att verksamheten vid *handelshögskolan i Stockholm* fortsättes efter i hufvudsak den nu följda planen, såsom bidrag till underhållande af samma skola på extra stat för år 1913 anvisat ett anslag af 30,000 kronor, att till handelshögskoleföreningens i Stockholm styrelse utbetalas med hälften under höstterminen år 1912 och återstående hälften under vårterminen år 1913, under villkor att minst tolf friplatser för studerande vid högskolan under läsåret 1912—1913 inrättas.

43:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i punkterna 41 och 42 af hufvudtiteln gjorda framställningar har Riksdagen, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1913 beviljat

dels såsom reservationsanslag, ett belopp af 20,000 kronor för att utdelas såsom understöd under benämning af *exportstipendier* till personer, som utan officiell ställning, företrädesvis i Ryssland, på Balkanhalfön eller i länder utom Europa, verka för afsättning af svenska exportartiklar;

dels ock likaledes såsom reservationsanslag, ett belopp af 20,000 kronor till *handelsstudiestipendier*, att tjäna såsom understöd för förvärfvande utomlands af praktiska insikter i handelsyrket.

44:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 43 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1913 bevilja till Sveriges allmänna exportförening såsom bidrag till föreningens verksamhet under innevarande år ett belopp af 16,800 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan under innevarande år disponera detsamma.

Riksdagen har, i likhet med hvad för åren 1910 och 1911 ägt rum, under villkor, att *Sveriges allmänna exportförening* fortfarande bedrifver sin verksamhet i hufvudsakligen samma form som hittills samt att föreningens räkenskaper för granskning öfverlämnas till Riksdagens revisorer, såsom bidrag till föreningens verksamhet under innevarande år på extra stat för år 1913 anvisat ett belopp af 16,800 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan under innevarande år disponera detsamma.

45:o) I anledning af Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har Riksdagen under de villkor, som innefattas i det mellan Eders Kungl. Maj:t och kronan, å ena sidan, samt rederiaktiebolaget Nordstjernan, å andra sidan, avslutade kontrakt, af det af Riksdagen såsom understöd till rederiaktiebolaget Nordstjernan för *uppehållande* under åren 1911—1915 af *regelbunden ångbåtsförbindelse mellan Sverige samt La Plata-länderna och Brasilien* beviljade anslag af 500,000 kronor på extra stat för år 1913 anvisat ett belopp af 100,000 kronor.

46:o) Med bifall till hvad Eders Kungl. Maj:t under punkt 45 af denna hufvudtitel föreslagit, har Riksdagen

dels utaf det af Riksdagen såsom *understöd åt aktiebolaget svenska ostasiatiska kompaniet* för fortsatt *uppehållande* under tiden 1 augusti 1912—31 december 1917 af *regelbunden ångbåtsförbindelse* mellan Sverige och Ostasien beviljade förslagsanslaget å högst 985,000 kronor att jämte besparingarna å det af 1907 års Riksdag till bolaget för liknande ändamål beviljade anslag af 1,850,000 kronor på de villkor, Eders Kungl. Maj:t i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de i statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 7 april 1911 rörande denna fråga angifna grunder må finna skäligt föreskrifva, utbetalas till bolaget, å extra stat för år 1913, för gäldande intill 60 procent af ej mindre de af bolaget för dess fartyg erlagda afgifter i Suezkanalen än äfven följande med passerandet af kanalen förenade kostnader, nämligen fyr- och båkafgifter, utgifter för sundhetspass och sanitära afgifter, afgifter för tull- och hamnklarering samt afgifter för lotsning under natten i Port Saids hamn, anvisat ett belopp af högst 210,000 kronor;

dels ock medgifvit att till beredande af sådant understöd åt bolaget under år 1913 af ifrågavarande besparingar må användas ett belopp af högst 90,000 kronor.

47:o) I en den 12 april 1912 till Riksdagen aflåten proposition (nr 190) har Eders Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för samma dag föreslagit Riksdagen att såsom understöd till aktiebolaget Svenska Amerika Mexicolinjen för uppehållande under tiden från medlet af år 1912 till 1916 års utgång af regelbunden förbindelse med ångfartyg (motorfartyg) mellan Sverige samt Nordamerikas Förenta Stater och Mexiko, äfvensom eventuellt Västindien, bevilja ett anslag å 600,000 kronor, att, på de villkor Eders Kungl. Maj:t, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de i nämnda protokoll tillstyrkta grunder, må finna skäligen föreskrifva, utgå med sammanlagdt 150,000 kronor åren 1912 och 1913 samt 150,000 kronor hvar och ett af åren 1914, 1915 och 1916, samt att till beredande af sådant understöd åt bolaget under åren 1912 och 1913 på extra stat under riksstatens sjunde hufvudtitel för år 1913 anvisa ett belopp af 150,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att däraf redan under år 1912 för ändamålet disponera 50,000 kronor.

Frågan om anordnande af en reguljär ångbåtslinje mellan Sverige och Nordamerika har länge varit på tal. Redan 1898 års handels- och sjöfartskommitté ägnade sålunda sin uppmärksamhet åt en dylik linje, hvarom kommittén yttrade, att det syntes kommittén antagligt, att vårt varuutbyte med denna världstrakt vore så betydande, att det åtminstone ganska snart borde kunna mata en direkt linje dit. Intresset för en dylik linje har sedermera varit i alltjämt stigande och upprepade försök hafva till och med förut varit å bane för åstadkommande af en direkt sådan förbindelse utan att dock hittills hafva ledt till något resultat. Af dessa försök synes man kunna sluta, att ett verkligt behof af en direkt ångbåtslinje mellan Sverige och Nordamerika förefinnes. Den utredning, som i ärendet förebragts, gifver också, såvidt Riksdagen kunnat döma, tydligen vid handen, att så är förhållandet. Med hänsyn till det afsevärda varuutbyte, som enligt denna utredning äger rum mellan Sverige och Nordamerika, måste det nämligen anses i hög grad önskvärdt, om åt vårt land kunde beredas möjlighet att själf eller åtminstone i så stor utsträckning som möjligt på egen köl ombestyrta befraktningen mellan de båda länderna. Om varuutbytet sålunda är högst betydande mellan Sverige och Nordamerika, läser emellertid icke kunna sägas detsamma om de öfriga afsättningsområden, som ingå i bolagets

plan. Då emellertid upptagandet i planen af jämväl dessa områden synes hafva nödvändiggjorts för åvägabringande med det norska rederiet af öfverenskommelse om samsegling, hvilken synes hafva utgjort en tvungen förutsättning för åstadkommande öfver hufvud taget af en svensk lastångarlinje på Nordamerika, lärer emot denna anordning, som, på sätt i ärendet anförts, säkerligen framgått såsom resultat af ett synnerligen noggrant öfvervägande, icke skäligen kunna göras någon erinran, så mycket mindre som, enligt hvad bolaget meddelat, exporten till de flesta af de inre staterna kan ske lika förmånligt öfver den ena som den andra hamnen.

I hvad mån den nu ifrågasatta linjen äger sådana utvecklingsmöjligheter, att den efter en icke alltför lång tid skulle kunna uppehållas utan statens ekonomiska hjälp, torde vara svårt att i frågans nuvarande läge med visshet afgöra. En garanti för sannolikheten häraf torde emellertid förefinnas dels i storleken af det varuutbyte, som äger rum emellan Sverige, å ena sidan, och de afsättningsområden, å den andra, hvarmed den ifrågavarande linjen skulle förmedla förbindelsen från Sverige, dels ock däri att förbindelsen redan är ganska väl inarbetad af det norska bolag, med hvilket sökandebolaget skulle samarbeta.

På grund af det ofvan anförda och då för ett understödjande af företaget från statens sida synas föreligga samma förutsättningar, som ansetts påkalla ett ingripande af staten för understödjande af andra liknande ångfartygsförbindelser, har Riksdagen ansett sig kunna i hufvudsak bifalla Eders Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag om statsunderstöd jämväl för denna linje.

Beträffande storleken af det understöd, som borde för ändamålet utgå, har Riksdagen visserligen satt i fråga, huruvida det föreslagna understödsbeloppet står i skäligt förhållande till de understödsbelopp, som förut tilldelats de af staten redan subventionerade ångfartygsförbindelserna. Då emellertid det äskade understödsbeloppet är grundadt på bolagets öfverenskommelse med det norska bolaget om samsegling, har Riksdagen ansett sig icke böra göra någon annan ändring härutinnan, än att, då det äskade beloppet framgått efter ett beräknadt understöd af 50,000 kronor per ångfartyg (motorfartyg) och år, storleken af det bolaget tillkommande understöd bör härefter rättas, så att bolaget inom ramen af det beviljade anslaget icke må i något fall komma i åtnjutande af en ersättning, som är högre än 50,000 kronor per ångfartyg (motorfartyg) och år.

Vidare har Riksdagen, med anledning däraf att det med Norge Mexico Gulf Linjen afslutade kontraktet, som är bindande, bland annat,

under den förutsättning, att svenska staten beviljar det svenska rederiet en årlig subvention af minst 50,000 kronor för hvarje fartyg, är ingånget för tiden intill den 31 december 1921, i detta sammanhang ansett sig böra särskildt framhålla, att på detta förhållande ej får af bolaget grundas några framtida anspråk på ytterligare understöd från statens sida utöfver hvad Riksdagen nu beviljar.

Närmare bestämmelser rörande tillgodonjutandet af detta understöd och beträffande bolaget på grund därpå åliggande förpliktelser torde, på sätt i propositionen föreslagits, böra intagas i kontrakt mellan Kronan och bolaget. Emot de särskilda af departementschefen tillstyrkta grunderna för ett dylikt kontrakt har Riksdagen icke funnit annat att erinra, än att Riksdagen ansett det böra ifrågasättas, huruvida icke de svenska fartygen borde gifvas åtminstone samma lastdryghet som de hittills använda norska fartygen å linjen, eller minst 5,500 tons. Grunderna för kontraktet torde alltså, med iakttagande af hvad departementschefen sålunda föreslagit, eventuellt med den ändring däri som må anses påkallad i anledning af hvad Riksdagen anfört i fråga om fartygens lastdryghet, böra i tillämpliga delar blifva desamma, som gälla i afseende å den regelbundna ångfartygsförbindelsen mellan Sverige samt Brasilien och La Plata-länderna. Särskildt böra i kontraktet intagas bestämmelser, motsvarande stadgandena i kontraktet rörande sistnämnda linje om eventuell återbäringsskyldighet af lyftadt statsunderstöd samt om skyldighet för bolaget att upprätthålla reguljär förbindelse mellan Sverige, å ena sidan, samt Nordamerikas Förenta Stater och Mexico äfvensom eventuellt Västindien, å den andra. Slutligen har Riksdagen i detta sammanhang velat framhålla vikten af noggrann kontroll öfver företagens räkenskaper med hänsyn till tillämpningen af gifna bestämmelser och eventuell återbetalningsskyldighet.

På grund af hvad ofvan blifvit anfördt, har Riksdagen dels såsom understöd till aktiebolaget Svenska Amerika Mexicolinjen för uppehållande under tiden från medlet af år 1912 till 1916 års utgång af *regelbunden förbindelse med ångfartyg (motorfartyg) mellan Sverige samt Nordamerikas Förenta Stater och Mexiko, äfvensom eventuellt Västindien*, beviljat ett anslag å 600,000 kronor, att, på de villkor Eders Kungl. Maj:t, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de i statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 12 april 1912 tillstyrkta grunder, må finna skäligt föreskrifva, utgå med 50,000 kronor för ångfartyg (motorfartyg) och år; dock sammanlagdt högst 150,000 kronor åren 1912 och 1913 samt högst 150,000 kronor hvar och ett af åren 1914, 1915 och 1916, dels ock till beredande af sådant understöd åt bolaget under åren 1912 och 1913 på extra stat under riksstatens sjunde hufvudtitel för år 1913

anvisat ett belopp af 150,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att däraf redan under år 1912 för ändamålet disponera högst 50,000 kronor.

48:o) I en till Riksdagen den 12 april 1912 affåten proposition (nr 191) har Eders Kungl. Maj:t under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för samma dag föreslagit Riksdagen att såsom understöd till rederiaktiebolaget Transatlantic för uppehållande under åren 1913—1917 af regelbunden ångfartygsförbindelse mellan Sverige och Australien bevilja ett anslag å 500,000 kronor, att, på de villkor Eders Kungl. Maj:t, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de i statsrådsprotokollet angifna grunder, må finna skäligt föreskrifva, utgå med 150,000 kronor år 1913, 125,000 kronor år 1914, 100,000 kronor år 1915, 75,000 kronor år 1916 och 50,000 kronor år 1917, samt att till beredande af sådant understöd åt bolaget under år 1913 på extra stat under riksstatens sjunde hufvudtitel för samma år anvisa ett belopp af 150,000 kronor.

I fråga om bolagets ekonomiska ställning har af statsrådsprotokollet inhämtats, att bolaget i början af sin tillvaro arbetat under synnerligen ogynnsamma förhållanden och att det ekonomiska resultatet af dess verksamhet till följd däraf under denna tid varit så föga gynnsamt, att hos bolagets ledning uppstått tanke på att nedlägga den af bolaget med mycket stora uppoffringar inarbetade reguljära förbindelsen med Australien, oaktadt bolagets ledning väl insett det afbräck, som genom linjens upphörande skulle tillfogas den svenska exporten. Anledningen till detta oförmånliga resultat, som icke kunnat undvikas, oaktadt bolaget, som i början exporterat hufvudsakligen trävaror, sedermera, då frakten för dessa varor till följd af konkurrensen med stora segelfartyg visat sig ytterst låg, med framgång koncentrerat sina ansträngningar på upparbetandet af en export af svenska industrialster, hvilka på grund af sitt högre värde kunde tåla en högre frakt än en obetydligt bearbetad råvara och hvilkas exporterande jämväl förefallit bolaget vara af ofantligt mycket större betydelse från nationalekonomisk synpunkt än en export af råvaror, skulle, enligt hvad bolaget meddelat, legat i ogynnsamma förhållanden såväl med afseende å linjens utfrakter som dess hemfrakter. Sålunda hade bolaget i fråga om utfrakterna haft att kämpa mot en häftig konkurrens från vissa stora utländska ångbåtsrederier, hvilka genom tillkomsten af den svenska linjen, som städse haft att tillgå tillräckliga mängder exportgods från Sverige till australiska hamnar, gått miste om de betydande kvantiteter skandinaviskt gods, som eljest

skulle, i likhet med hvad förut varit fallet, utskeppats till Australien öfver kontinentala hamnar. Och hvad hemfrakterna beträffar, i fråga om hvilka en ångfartygsförbindelse mellan Sverige och Australien uppenbarligen är, på grund däraf att den direkta importen från Australien till Sverige är synnerligen obetydlig, hänvisad till att söka återfrakter på andra europeiska hamnar, hade bolaget under de första åren af sin trafik på Australien till följd af åtskilliga omständigheter icke lyckats i sina försök att genom fördelaktiga hemfrakter få sina på trafiken lidna förluster ersatta. Med åren har emellertid bolagets ställning genom särskilda anordningar betydligt förbättrats såväl med afseende å utfrakter som i fråga om hemfrakter. Så har bolaget, genom öfverenskommelse med norska rederier om samsegling, under åren 1910 och 1911 kunnat upprätthålla månatlig förbindelse med Australien. För att komma i bästa möjliga ställning till erhållande af reguljära hemfrakter från Australien till hamnar å kontinenten har bolaget vidare öfverenskommit om samsegling med en engelsk firma. Därtill kommer, att bolaget under slutet af år 1910 träffat anstalter för erhållande af lönande styckegodslaster från Australien. Öfverenskommelse har nämligen ingåtts med de å Australien trafikerande linjerna om gemensamma fraktsatser och om rätt för bolaget och det med bolaget samseglande engelska rederiet att föra last ej blott till hamnar å kontinenten utan äfven till Hull och London. Dessutom har bolaget träffat öfverenskommelse med de tyska Australialinjerna därom, att de tyska rederierna ej skulle slå ned frakterna från skandinaviska hamnar till Australien.

Genom allvarliga bemödanden har bolaget sålunda vetat förskaffa sig en ställning bland de på Australien konkurrerande linjerna, hvilken är högst betydligt bättre än den, hvaruti bolaget befann sig, då bolaget kände sig föranlåtet att göra ansökning om statsunderstöd. Icke desto mindre är, såvidt i ärendet framgår, med linjens uppehållande dock fortfarande förenadt afsevärda förluster för bolaget, och Riksdagen har af den förebragta utredningen funnit sig öfvertygad, att något måste från statens sida åtgöras för att om möjligt söka åt vårt land bevara den af bolaget med så stora uppoffringar redan inarbetade förbindelsen med Australien. I likhet med departementschefen och de i ärendet hörda myndigheterna har nämligen jämväl Riksdagen funnit det vara af stor nationalekonomisk betydelse för vårt land att äga en reguljär direkt lastångareförbindelse till Australien, där det bjudes goda möjligheter till afsättning af en mångfald svenska industrialster såväl för närvarande som med all sannolikhet jämväl för en afsevärd tid framåt. Vid sådant förhållande och då linjens ställning dock numera är sådan, att man synes

kunna hysa välgrundade förhoppningar, att den inom ganska kort tid skall blifva i stånd att bära sig själf, har Riksdagen funnit bolaget förtjänt af ett statsunderstöd.

Vid bedömandet af frågan i hvad omfattning staten borde i nu förevarande fall träda hjälpare emellan har Riksdagen emellertid icke kunnat undgå att taga i betraktande, att bolagets ställning för närvarande befinner sig i ett ekonomiskt afsevärdt bättre läge, än då bolaget 1910 och 1911 inkom med sina ansökningar om understöd. Vid sådant förhållande och då det jämväl synes föreligga välgrundade förhoppningar, att linjen inom ganska kort tid skall kunna bära sig själf, har Riksdagen för sin del ansett, att såväl subventionsbeloppet i dess helhet som subventionstiden skulle kunna ej obetydligt inskränkas. I sin den 22 mars 1911 till Eders Kungl. Maj:t ingifna ansökning har bolaget själf begränsat sin begäran om understöd till 100,000 kronor om året. På grund häraf och då subventionstiden lämpligen synes kunna inskränkas till tre år, har Riksdagen, som funnit denna korta understödstitid icke påkalla understödets utgående efter en fallande skala, ansett sig böra medgifva, att bolaget för ifrågavarande ändamål tilldelas en statssubvention af 300,000 kronor att utgå med 100,000 kronor under hvart och ett af åren 1913, 1914 och 1915.

Närmare bestämmelser rörande tillgodonjutandet af detta understöd och beträffande bolaget på grund därpå åliggande förpliktelser torde, på sätt i propositionen föreslagits, böra intagas i kontrakt mellan kronan och bolaget. Emot de särskilda af departementschefen tillstyrkta grunderna för ett dylikt kontrakt har Riksdagen icke funnit något att erinra, hvadan grunderna för kontraktet torde, med iakttagande af hvad departementschefen sålunda föreslagit, böra i tillämpliga delar blifva hufvudsakligen desamma, som gälla i afseende å den regelbundna ångfartygsförbindelsen mellan Sverige samt Brasilien och La Plata-länderna. Särskildt böra i kontraktet äfven intagas bestämmelser, motsvarande stadgandena i kontraktet rörande sistnämnda linje om eventuell återbetalningsskyldighet af lyftadt statsunderstöd samt om skyldighet för bolaget att upprätthålla månatlig förbindelse mellan Sverige och Australien. Slutligen har Riksdagen i detta sammanhang velat framhålla vikten af noggrann kontroll öfver företagets räkenskaper med hänsyn till tillämpningen af gifna bestämmelser och eventuell återbetalningsskyldighet.

På grund af hvad ofvan blifvit anfördt, har Riksdagen dels såsom understöd till rederiaktiebolaget Transatlantic för uppehållande under åren 1913, 1914 och 1915 af *regelbunden ångfartygsförbindelse mellan Sverige och Australien* beviljat ett anslag å 300,000 kronor, att, på de

villkor Eders Kungl. Maj:t, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de i statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 12 april 1912 angifna grunder, må finna skäligen föreskrifva, utgå med 100,000 kronor för hvart och ett af åren 1913, 1914 och 1915, dels ock till beredande af sådant understöd åt bolaget under år 1913 på extra stat under riksstatsens sjunde hufvudtitel för samma år anvisat ett belopp af 100,000 kronor.

Bergsstaten.

49:o) I punkt 46 af denna hufvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att, i afbidan på den proposition i ämnet, som Eders Kungl. Maj:t kunde komma att till Riksdagen aflåta, till provisorisk lönereglering åt bergmästarna å extra stat för år 1913 beräkna ett belopp af 11,150 kronor.

I en den 12 april 1912 till Riksdagen aflåten proposition, nr 242, har Eders Kungl. Maj:t sedermera under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för samma dag föreslagit Riksdagen att för beredande af provisorisk lönereglering för bergmästarna i enlighet med de i nämnda protokoll tillstyrkta grunder och på däri förordade villkor å extra stat under sjunde hufvudtiteln för år 1913 bevilja ett förslagsanslag af 11,150 kronor.

Då, enligt hvad upplyst blifvit, det ännu kan dröja åtskilliga år, innan bergsstatens tjänstemän kunna erhålla definitiv förbättring i sin aflöning, har jämväl Riksdagen för sin del funnit det angeläget, att bergmästarna i afvaktan härpå beredas en provisorisk förbättring i sina löneförmåner. På grund häraf och då Riksdagen icke funnit något att erinra emot Eders Kungl. Maj:ts härom framställda förslag, hvilket, enligt hvad departementschefen meddelat, icke läser föregripa det definitiva ordnande af löneförhållandena vid bergsstaten, som är att förvänta, har Riksdagen ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

Riksdagen har alltså för beredande af *provisorisk lönereglering för bergmästarna* i enlighet med de i statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 12 april 1912 tillstyrkta grunder och på däri förordade villkor å extra stat under sjunde hufvudtiteln för år 1913 beviljat ett förslagsanslag af 11,150 kronor.

Befrämjande i allmänhet af bergsbruket.

50:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 47 af hufvudtiteln föreslagit Riksdagen att å extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 29,650 kronor att under hufvudsakligen enahanda villkor, som hittills varit fästa vid statsunderstöd för ifrågavarande ändamål, utgå såsom bidrag till uppehållande af undervisningen vid bergsskolorna i Filipstad och Falun, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan under år 1912 af anslaget disponera 3,000 kronor för samma ändamål.

På grund af hvad i ärendet förekommit, har Riksdagen ansett sig kunna bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag, i hvad det afser anslagets förhöjning från 23,000 till 26,650 kronor. Det statsintresse, som med anslaget afses, har däremot icke syntes Riksdagen påkalla att, för beredande af fyllnad i det för skolorna fastställda statsanslaget för år 1912, vidtaga en ändring uti ett af Riksdagen redan fastställt anslag. Riksdagen har sålunda icke kunnat bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Riksdagen har således på det sätt bifallit Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, att Riksdagen å extra stat för år 1913 anvisat 26,650 kronor att under hufvudsakligen enahanda villkor, som hittills varit fästa vid statsunderstöd för ifrågavarande ändamål, utgå såsom bidrag till uppehållande af undervisningen vid *bergsskolorna i Filipstad och Falun.*

Ersättning till sjömanshusen.

51:o) Vidare har Eders Kungl. Maj:t i punkt 48 af hufvudtiteln föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1913 anvisa till ersättning åt sjömanshusen för dem åliggande bestyr med värnpliktiges inskrifning och redovisning m. m. 40,000 kronor.

Riksdagen har, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, å extra stat för år 1913 under benämning »ersättning till sjömanshusen» anvisat ett anslag af 40,000 kronor *för beredande åt sjömanshusen af skälig ersättning* för dem åliggande bestyr med värnpliktiges inskrifning och redovisning samt med utarbetande af sjöfartsstatistiska uppgifter, dock under villkor att aflöningarna till tjänstemännen vid sjömanshus, som erhåller sådan ersättning, icke må utan kommerskollegii medgifvande höjas.

Statistiska centralbyrån.

52:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 49 af hufvudtiteln föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1913 anvisa dels till arfvode åt en extra ordinarie förste aktuarie i statistiska centralbyrån ett anslag af 5,600 kronor, hvaraf 1,800 kronor motsvarande tjänstgöringspenningar, dels till arfvoden åt tre extra ordinarie aktuarier i samma ämbetsverk ett anslag af 3,900 kronor för hvardera, hvaraf 1,500 kronor motsvarande tjänstgöringspenningar, eller tillsammans till arfvoden åt en extra ordinarie förste aktuarie och tre extra ordinarie aktuarier i statistiska centralbyrån ett anslag af 17,300 kronor.

Under åberopande af hvad Riksdagen anfört under punkt 16:o) här ofvan, därvid Riksdagen ansett sig böra medgifva, att i stället för en af Eders Kungl. Maj:t föreslagen byråchef å ordinarie stat med en begynnelseaflöning af 6,400 kronor skulle för statistiska centralbyrån uppföras en extra ordinarie aktuarie med ett arfvode å 3,900 kronor, får Riksdagen tillkännagifva, att Riksdagen på extra stat för år 1913 anvisat dels till arfvode åt *en extra ordinarie förste aktuarie i statistiska centralbyrån* ett anslag af 5,600 kronor, hvaraf 1,800 kronor motsvarande tjänstgöringspenningar, dels till arfvoden åt *fyra extra ordinarie aktuarier i samma ämbetsverk* ett anslag af 3,900 kronor för hvardera, hvaraf 1,500 kronor motsvarande tjänstgöringspenningar, eller tillsammans till arfvoden åt en extra ordinarie förste aktuarie och fyra extra ordinarie aktuarier i statistiska centralbyrån ett anslag af 21,200 kronor.

53:o) I punkt 50 af denna hufvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att till provisorisk lönereglering för befattningshafvare i statistiska centralbyrån, i enlighet med de af departementschefen tillstyrkta grunder och på de af honom förordade villkor, på extra stat för år 1913 bevilja ett förslagsanslag af 11,583 kronor, däraf högst 387 kronor 50 öre må användas till höjning af vikariatsersättning under semester.

Riksdagen anser, att för ämbetsverket bör, i likhet med hvad som medgifvits för innevarande år, beviljas provisorisk lönereglering för år 1913. Då Riksdagen under punkt 16:o) här ofvan medgifvit uppförandet af en byråchef å den ordinarie staten, torde det vara följdriktigt, att jämväl åt honom beredes sådan lönereglering för samma år. Och har Riksdagen icke funnit något att erinra mot det belopp, som Eders Kungl. Maj:t härutinnan föreslagit. Däremot har Riksdagen icke ansett

sig kunna bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag, i hvad det afser förhöjning i det provisoriska lönetillägget för öfverdirektören. Då nämligen öfverdirektören så nyligen som innevarande år genom provisorisk löne-reglering beviljats afsevärdt förbättrade aflöningsvillkor och ämbetsverket, genom Riksdagens bifall till det under punkt 16:o) här ofvan omförmälda förslag, i allt fall icke kommer att gifvas sådan omfattning, som bland annat af Eders Kungl. Maj:t ansetts motivera en dylik förhöjning, har Riksdagen icke funnit tillräckliga skäl förebragta för vidtagande af den ifrågasatta ändringen i öfverdirektörens aflöningsförmåner.

De för den provisoriska löne-regleringen erforderliga beloppen skulle således kunna beräknas på följande sätt:

På ordinarie stat uppförda befattningshafvare.	Nuvarande begynnelse- aflöning.			Provisoriskt aflöningsstillägg (oreduceradt).				Pensionsafgift motsvarande belopp.			Till höj- ning af vikariats- ersättning under semester afsedt belopp.	
	Lön.	Tjänst- görings- penningar.	Summa.	Lön.	Tjänst- görings- penningar.	Ortsillägg.	Summa.	beräknadt enligt pensions- lagen.	af- rundadt.			
1 öfverdirektör och chef	5,000	2,000	7,000	700	500	800	2,000	324	90	350	62	50
1 byråchef.....	4,400	2,000	6,400	600	500	600	1,700	280	—	300	62	50
1 förste aktuarie	3,000	1,500	4,500	600	300	400	1,300	1) 211	60	250	37	50
1 » »	3,000	1,500	4,500	600	300	400	1,300	165	60	200	37	50
1 » »	3,000	1,500	4,500	600	300	400	1,300	165	60	200	37	50
1 andre »	1,800	1,200	3,000	400	300	300	1,000	81	40	100	25	—
1 » »	1,800	1,200	3,000	400	300	300	1,000	81	40	100	25	—
1 förste vaktmästare ...	800	300	1,100	100	150	150	400	27	—	30	—	—
1 vaktmästare	500	300	800	200	50	150	400	2) 24	—	25	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	10,400	—	—	1,555	287	50

Det erforderliga beloppet utgör sålunda 9,132 kronor 50 öre, hvaraf 287 kronor 50 öre utgöra erforderligt belopp för höjning af vikariatsersättning under semester.

Riksdagen har alltså till *provisorisk löne-reglering för befattningshafvare*

1) Beräknadt å den höjda begynnelselönen jämte 2 ålderstillägg.

2) » » » » » » » 1 »

i statistiska centralbyrån, i enlighet med de af departementschefen tillstyrkta grunder och på de af departementschefen förordade villkor, på extra stat för år 1913 beviljat ett förslagsanslag af 9,133 kronor, däraf högst 287 kronor 50 öre må användas till höjning af vikariatsersättning under semester.

54:o) Ytterligare har Eders Kungl. Maj:t i punkt 51 af ifrågasvarande hufvudtitel föreslagit Riksdagen att till förstärkning af det till arfvoden åt tillfälliga biträden hos statistiska centralbyrån samt till vikariatsersättningar därstädes å ordinarie stat anvisade anslag å extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 29,200 kronor.

Riksdagen, som under punkterna 16:o) och 52:o) här ofvan medgifvit, att i stället för en af Eders Kungl. Maj:t föreslagen byråchef å ordinarie stat med en begynnelseaflöning af 6,400 kronor samt en beräknad vikariatsersättning af 250 kronor skulle för statistiska centralbyrån uppföras en extra ordinarie aktuarie med ett arfvode å 3,900 kronor, får sålunda jämväl medgifva, att till vikariatsersättning för denne aktuarie måtte beräknas ett belopp af 125 kronor, hvadan det af Eders Kungl. Maj:t under förevarande punkt äskade anslaget, som af Eders Kungl. Maj:t afrundats uppåt med 25 kronor, skulle behöfva höjas med 100 kronor.

Riksdagen har alltså till förstärkning af det till arfvoden åt tillfälliga biträden hos statistiska centralbyrån samt till vikariatsersättningar därstädes å ordinarie stat anvisade anslag å extra stat för år 1913 anvisat ett anslag af 29,300 kronor.

55:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 52 af hufvudtiteln föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 1,400 kronor till utgifvande af en statistisk tidskrift.

Under återopande af hvad Riksdagen anfört under punkt 16:o) här ofvan får Riksdagen anmäla, att Riksdagen på extra stat för år 1913 anvisat ett anslag af 1,400 kronor till utgifvande af en statistisk tidskrift.

Arfvoden till två dispaschörsassistenter.

56:o) Med anledning af Eders Kungl. Maj:ts i punkt 53 af hufvudtiteln gjorda framställning har Riksdagen, i likhet med hvad för inne-

varande år ägt rum, såsom anslag till *dispaschörsväsendet* på extra stat för år 1913 anvisat till arfvode åt två dispaschörsassistenter, anställda den ene i Stockholm och den andre i Göteborg, 2,000 kronor åt dem hvar, eller tillhopa 4,000 kronor.

Kostnader, som föranledas af öfverståhållarämbetets och länsstyrelsernas befattning med vissa slag af registrering.

57:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i punkt 54 af hufvudtiteln gjorda framställning har Riksdagen, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, till *bestridande af kostnaderna för den öfverståhållarämbetet och länsstyrelserna åliggande befattning med registreringar och anmälningar till förenings-, försäkrings- och handelsregistren* å extra stat för år 1913 anvisat ett förslagsanslag å 4,000 kronor samt medgifvit, att de till nämnda myndigheter inflytande afgifter för sådana registreringar och anmälningar må tillföras detta anslag såsom särskilda uppördsmedel.

Bidrag till landsting och städer, som icke deltaga i landsting.

58:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 55 af hufvudtiteln föreslagit Riksdagen att å extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 1,400,000 kronor, att fördelas mellan landsting och städer, som icke deltaga i landsting, efter förhållandet mellan den bevillning af fast egendom samt af inkomst, som debiterats på grund af vederbörande pröfningsnämnds år 1913 verkställda eller fastställda taxeringar inom landstingsområde eller stad, hvarom nu nämnts, och den i samma ordning debiterade bevillningssumman för hela riket.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot förevarande framställning, har å extra stat för år 1913 anvisat ett belopp af 1,400,000 kronor, att *fördelas mellan landsting och städer, som icke deltaga i landsting*, efter förhållandet mellan den bevillning af fast egendom samt af inkomst, som debiterats på grund af vederbörande pröfningsnämnds år 1913 verkställda eller fastställda taxeringar inom landstingsområde eller stad, hvarom nu nämnts, och den i samma ordning debiterade bevillningssumman för hela riket.

Provisorisk lindring åt synnerligen skattetyngda kommuner.

59:o) I punkt 56 af denna hufvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 600,000 kronor att i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de af departementschefen angifna grunder utdelas till sådana landskommuner och köpingar, där ett mera stadigvarande synnerligt betungande skattetryck är rådande.

Riksdagen får anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning icke vunnit Riksdagens bifall.

Brandförsäkring af operabyggnaden och dramatiska teaterbyggnaden vid Nybroplanen i Stockholm m. m.

60:o) Under punkterna 57—59 af denna hufvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1913 anvisa:

dels till bestridande af kostnaden för gäldande af årspremier för brandförsäkring af operabyggnaden och dramatiska teaterbyggnaden vid Nybroplanen i Stockholm ett anslag af 40,175 kronor;

dels till bestridande af kostnaden för gäldande af årspremie för brandförsäkring af staten tillhörig, i operabyggnaden förvarad lös egendom ett anslag af 3,668 kronor;

dels ock till bestridande af kostnaden för gäldande af årspremie för brandförsäkring af staten tillhörig, i dramatiska teaterbyggnaden förvarad lös egendom ett anslag af 1,735 kronor.

Riksdagen, som icke funnit något att erinra mot förevarande framställningar, har på extra stat för år 1913 anvisat

dels till bestridande af kostnaden för gäldande af årspremier för brandförsäkring af operabyggnaden och dramatiska teaterbyggnaden vid Nybroplan i Stockholm ett anslag af 40,175 kronor;

dels till bestridande af kostnaden för gäldande af årspremie för brandförsäkring af staten tillhörig, i operabyggnaden förvarad lös egendom ett anslag af 3,668 kronor;

dels ock till bestridande af kostnaden för gäldande af årspremie för brandförsäkring af staten tillhörig, i dramatiska teaterbyggnaden förvarad lös egendom ett anslag af 1,735 kronor.

Extra lönetillägg för vissa tjänstemän och betjante.

61:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i punkt 60 af denna hufvudtitel gjorda framställning har Riksdagen till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet för den 13 januari 1912 angifna grunder, af *extra lönetillägg* för innevarande år åt en del tjänstemän och betjante i till finansdepartementet hörande ämbetsverk och kårer, å extra stat för år 1913 anvisat såsom förslagsanslag ett belopp af 8,000 kronor.

Bidrag till föreningen för arbetarskydd i Stockholm.

62:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 61 af hufvudtiteln föreslagit Riksdagen att såsom bidrag till bestridande af kostnaderna under år 1913 för den af föreningen för arbetarskydd i Stockholm anordnade permanenta utställningen af skyddsanordningar mot olycksfall och ohälsa i arbetet på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 4,000 kronor.

Ifrågavarande anslag har under de senaste åren utgått med 3,000 kronor. Lika med departementschefen och på de af honom anförda skäl finner Riksdagen emellertid skäligt, att anslaget för nästkommande år höjes till 4,000 kronor.

Riksdagen har alltså såsom bidrag till bestridande af kostnaderna under år 1913 för den af *föreningen för arbetarskydd i Stockholm* anordnade permanenta utställningen af skyddsanordningar mot olycksfall och ohälsa i arbetet på extra stat för år 1913 anvisat ett belopp af 4,000 kronor.

Ny upplaga af handboken »Sveriges land och folk».

63:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 62 af hufvudtiteln föreslagit Riksdagen att, i afbidan på den proposition i ämnet, som Eders Kungl. Maj:t kunde komma att till Riksdagen aflåta, till bestridande af kost-

naderna för utgifvande af ny upplaga af handboken »Sveriges land och folk», å extra stat för år 1913 beräkna ett belopp af 20,000 kronor.

I en den 19 april 1912 till Riksdagen aflåten proposition (nr 223) har Eders Kungl. Maj:t sedermera under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för samma dag föreslagit Riksdagen att för utgifvande ånyo af handboken »Sveriges land och folk» i en svensk och en engelsk upplaga å extra stat under riksstatens sjunde hufvudtitel för år 1913 bevilja ett anslag å 20,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan under år 1912 af nämnda anslag disponera 10,000 kronor.

Inom Riksdagen har i väckta motioner hemställts, att med anledning af Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 223, för utgifvande ånyo af handboken »Sveriges land och folk» i en svensk, en tysk och en engelsk upplaga, å extra stat under riksstatens sjunde hufvudtitel för år 1913 måtte beviljas ett anslag å 20,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan under år 1912 af nämnda anslag disponera 10,000 kronor.

Till stöd för sin ifrågavarande hemställan har anförts följande:

»Kungl. Maj:ts proposition nr 223 angående en ny upplaga af handboken 'Sveriges land och folk' är ägnad att hälsas med glädje såsom ett mycket betydelsefullt steg för spridande af kunskap om vårt land både inom Sverige och utom våra gränser. Vid genomläsning af propositionen och särskildt af de däri refererade yttrandena från kommerskollegium, handelshögskolans lärarråd och Baltiska utställningens styrelse, väntar man emellertid, att densamma skall utmynna i ett förslag om ej blott en svensk och en engelsk, utan äfven och kanske ej ens i sista rummet af en tysk upplaga. Härför synes nämligen tala alldeles särskildt starka skäl.

Till en början märkes, att liksom handboken första gången utkom till en utställning, den i Paris 1900, så får dess förnyade utgifvande just nu en särskild betydelse med hänsyn till den för år 1914 beslutade Baltiska utställningen i Malmö. Denna särskilda anledning föranledde förra gången en för Parisutställningen afsedd upplaga på franska, och på samma sätt måste det tydligen vara af vikt, att Baltiska utställningen erhåller en för densamma lämpad upplaga. Att en sådan upplaga i främsta rummet bör vara tysk, kan näppeligen bestridas.

Därtill kommer att, om en tysk upplaga nu ej kommer till stånd så skulle tyskan blifva det enda af de tre världsspråken, på hvilket en handbok öfver Sverige icke någonsin varit offentliggjord. Att båda gångerna efter hvarandra utesluta ett af de tre världsspråken kan

ej anses lämpligt, och allra minst synes det böra ske i afseende på tyskan, då våra kulturella förbindelser med detta land äro synnerligen starka.

Särskildt vilja vi fästa uppmärksamheten på betydelsen af en tysk upplaga för kännedom om Sverige bland de bredare lagren i vårt stora södra grannland. Representanterna för de stora folkliga sammanslutningarna, som nu betyda mer än någonsin förr i tidens politik, äro i högre grad än andra i behof af framställningar på sitt eget språk, och vilja vi på detta område uppnå en rätt uppfattning af vårt land, betyder det därför mycket, att en tysk upplaga af handboken 'Sveriges land och folk' finnes att tillgå.

Icke heller bör man alldeles förbise den internationella betydelsen af valet af upplagor. En fransk upplaga kan sättas i händerna på officiella representanter för alla länder, ty franskan är den officiella världens internationella språk. Men så är ej förhållandet med engelskan, och om man utesluter den franska upplagan, synes det därför vara af ganska stor vikt, att man har upplagor på båda de andra hufvudspråken.

Hvad beträffar de särskilda kommersiella synpunkterna, som beaktats af handelsrådet, är det uppenbart, att upplagor för våra olika nya marknader, särskildt den sydamerikanska, den östeuropeiska och äfven den ostasiatiska, i och för sig voro mycket gagneliga. Men då det tydligen är uteslutet att publicera ett så stort arbete som det nu ifrågasvarande i den mängd upplagor, som härför skulle erfordras, måste man inskränka sig till att göra det tillgängligt på de världsspråk, som spela en roll på detta område. Sådana språk äro otvifvelaktigt både tyskan och engelskan, och såväl kommerskollegium som handelshögskolan ha fästat uppmärksamheten på betydelsen af en tysk upplaga för den östeuropeiska marknaden. För de öfriga rent kommersiella ändamålen finnas särskilda exportkalendrar, tryckta på alla eller nästan alla erforderliga språk.

Det framgår äfven af statsrådets och chefens för finansdepartementet yttrande till statsrådsprotokollet, att det endast varit hänsyn till de ökade kostnaderna, som afhållit honom från att föreslå flera utländska upplagor. Då de nu anförda skälen för en tysk upplaga förefalla oss mycket starka, ha vi emellertid ansett en sådan väl berättiga till den utgiftsökning, som däraf föranledes. Alla skäl tala för att nu på bästa möjliga sätt tillgodogöra sig de stora kostnader och arbete, som nedläggas på ifrågasvarande verk, och att samtidigt sörja för att dessa uppoffringar komma till största möjliga nytta.

En kostnadsberäkning för en tysk upplaga kan ganska lätt uppgöras med ledning af de i propositionen meddelade uppgifterna.

Hvad först beträffar kostnaderna för tryckning, häftning och klichéer, upptagas de i aktiebolaget P. A. Norstedt & Söners i statistiska centralbyråns utlåtande refererade förslag till omkring 72,000 kronor för upplagor på tre språk. Då det vidare framgår af nämnda ämbetsverks yttrande, att motsvarande kostnader för två upplagor utgöra omkring 49,000 kronor, finner man, att en tysk upplaga skulle kräfva en extra kostnad under denna post af omkring 23,000 kronor. Härifrån afgå dock inkomsterna af försålda exemplar, hvilka säkerligen ej kunna beräknas till ett lägre antal än för den engelska upplagan eller omkring 100. Om därför afdrages 1,000 kronor, återstå omkring 22,000 kronor.

Därtill kommer emellertid andra utgiftsökningar. Öfversättningskostnaderna böra i hvarje fall ej blifva högre än för den engelska upplagan eller 3,000 kronor. Det för räkne- och korrekturbiträden anslagna belopp, 3,000 kronor, torde på sin höjd behöfva ökas med 1,000 kronor. Redaktörens arfvode, i propositionen upptaget till 500 kronor i månaden för 20 månader, torde böra afrundas uppåt genom att räkna 2 års i stället för 1 $\frac{2}{3}$ års arbete, alltså en ökning af omkring 2,000 kronor; sålunda för samtliga redaktionskostnaderna en ökning af omkring 3,000 kronor. Öfriga utgifter såsom arfvoden för rådgifvande specialister, författarearfvoden, kostnader för fotografier, kartor och diagram behöfva tydligen ej ökas.

En på grundval af propositionens kostnadsförslag uppgjord beräkning torde alltså gifva följande resultat:

	Enligt Kungl. Maj:ts förslag.	Ökning för en tysk upplaga.	Summa.
Redaktionskostnad	kronor 15,000	3,000	18,000
Författarehonorar	» 5,000		5,000
Öfversättningsarfvoden.....	» 3,000	3,000	6,000
Fotografier, kartor och diagram	» 1,000		1,000
Tryckning, häftning och klichéer	» 37,000	22,000	59,000
Diverse utgifter.	» 400		400
	<hr/> Summa kronor 61,400	<hr/> 28,000	<hr/> 89,400

Ehuru det totala anslagsbeloppet sålunda synes böra ökas med omkring 28,000 kronor till i rundt tal 90,000 kronor, torde det icke häri föreligga någon anledning att öka anslaget för år 1913 utöfver det af Kungl. Maj:t äskade beloppet 20,000 kronor. Det återstående beloppet, 70,000 kronor, skulle alltså beviljas på 1914 eller möjligen på 1914 och 1915 års riksstater.

Af de tre föreslagna upplagorna torde den svenska och den tyska först behöfva sättas i arbete, så att i hvarje fall dessa båda upplagor, med hänsyn till den Baltiska utställningen, föreligga färdiga senast i början af år 1914.»

Af den i ämnet förebragta utredningen, som tillkommit på grund af en utaf 1910 års Riksdag därom gjord framställning, har riktigheten af Riksdagens då gjorda uttalande om önskvärdheten af, att en ny upplaga af ifrågakarande handbok blefve utgifven, blifvit till fullo bekräftadt, i det att de myndigheter, som yttrat sig i ärendet, alla varit ense om behofvet af en dylik upplaga. Beträffande frågan, i hvad mån handboken borde genom öfversättning till främmande språk göras tillgänglig jämväl för utländsk publik, har däremot rådt någon meningskiljaktighet. Jämväl Riksdagen har i detta afseende hyst någon tvekan. Riksdagen har nämligen, i betraktande af de därmed förbundna kostnaderna, ansett sig böra utgå därifrån, att editioner på främmande språk borde komma till stånd allenast i den mån och i den omfattning som ett spridande till utlandet af denna handbok kunde sägas vara af en verklig nationalekonomisk betydelse för vårt land. Att den delen af handboken, som innehåller ekonomiska och statistiska uppgifter, skulle kunna få en sådan betydelse i de länder, som äro af någon större vikt för vår handelsomsättning, lärer väl vara sannolikt, ehuru Riksdagen för sin del icke kunnat undgå att finna, att ett direkt befordrande af densamma torde ske på helt andra vägar och med andra medel. En betydelse i sådant afseende lärer väl däremot icke kunna förknippas med den rent kulturella delen af handboken. Fråga har därför uppstått, huruvida sistnämnda del af handboken öfverhufvud taget borde till främmande språk öfversättas. Någon bestämd ståndpunkt i detta afseende har Riksdagen dock icke ansett sig böra intaga.

Under förutsättning att ofvan anförda synpunkter i afseende å editionens omfattning tagas under öfvervägande, innan arbetet påbörjas, finner Riksdagen sig icke hafva något att erinra mot handbokens utgifvande på engelska språket, hvilket i nu berörda afseende torde äga den största betydelsen för vårt land.

Med hänsyn till det tyska språkets stora användning vid den osteuropeiska marknaden har Riksdagen under enahanda förutsättning ansett sig kunna tillstyrka jämväl motionärernas förslag om handbokens utgifvande äfven på detta språk. I sammanhang härmed torde få erinras, att vid frågan om handbokens utgifvande på tyska språket från skilda håll uttalats önskvärdheten af, att arbetet därmed påbörjades så

tidigt, att den kunde, med hänsyn till den förestående Baltiska utställningen, vara färdig senast i början af år 1914. Vid sådant förhållande och då några särskilda skäl att ombestyras den engelska upplagan före den tyska icke syntes föreligga, har Riksdagen ansett sig kunna biträda det sålunda uttalade önskemålet under förutsättning, att arbetet därigenom icke så forceras, att upplagans omsorgsfulla utarbetande på grund där-af blifver lidande.

Mot de af Eders Kungl. Maj:t framlagda kostnadsberäkningarna har Riksdagen icke funnit något att erinra. I fråga om kostnaderna för den tyska upplagan föreligga visserligen icke några exakta beräkningar, men då för dess utgifvande icke torde erfordras anvisande af några särskilda medel å 1913 års stat, isynnerhet som handel- och sjöfartsfonden torde, om och i den mån så skulle finnas nödigt, kunna därför anlitas, innan frågan om ytterligare medel för handbokens utgifvande kan vardas för Riksdagen framlagd, har Riksdagen icke ansett erforderligt att för närvarande närmare ingå på denna fråga.

Riksdagen har alltså, i anledning af Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med bifall till förenämnda motioner, för utgifvande ånyo af *handboken »Sveriges land och folk»*, i en svensk, en tysk och en engelsk upplaga å extra stat under riksstatens sjunde hufvudtitel för år 1913 beviljat ett anslag å 20,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan under år 1912 af nämnda anslag disponera 10,000 kronor.

Det mellanfolkliga arbetsamtet i Basel.

64:o) På grund af Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har Riksdagen, i likhet med hvad för flera föregående år ägt rum, såsom bidrag till det *mellanfolkliga arbetsamtet i Basel* på extra stat för år 1913 beviljat 750 kronor.

Lån till kommuner.

65:o) I en inom Riksdagen väckt motion har föreslagits, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Eders Kungl. Maj:t anhålla, att Eders Kungl. Maj:t ville låta utreda, huruvida och på hvad sätt den förändring skulle kunna vidtagas i fråga om konungariket Sveriges stadshypotekskassa, att denna kassa erhöles rätt och genom statens ytterligare ekonomiska stöd äfven förmåga att utlämna lån jämväl åt Sveriges kommuner, hvilken utredning för fullständighetens skull äfven borde afse

frågan, huruvida på annat och lämpligare sätt en allmän lånekassa för Sveriges kommuner kunde inrättas, och, såvida utredningen därtill gäfvade anledning, för Riksdagen framlägga förslag i ämnet; samt att Riksdagen för sagda utrednings verkställande måtte för år 1913 på extra stat under sjunde hufvudtiteln anvisa ett förslagsanslag af 5,000 kronor.

I anledning af ifrågavarande motion har Riksdagen enligt en till Eders Kungl. Maj:t den 11 maj 1912 aflåten skrifvelse (nr 125) *dels* anhållit, att Eders Kungl. Maj:t ville låta utreda, huruvida och i sådant fall på hvilket sätt lättnader med afseende å upptagandet af lån skulle kunna beredas de kommuner, som önskade att däraf begagna sig, vare sig genom anordnande af en kommunal låneförmedlingsanstalt eller genom vidtagande af sådan förändring i fråga om konungariket Sveriges stadshypotekskassa, att denna kassa med stöd af särskild garanti från statens sida erhöle rätt att utlämna lån jämväl åt Sveriges kommuner, eller ock på annat lämpligt sätt, börande denna utredning omfatta jämväl frågorna om sättet att af en kommun på laglig väg uttaga fordran samt om en viss förmånsrättsordning emellan en kommuns å olika tider upptagna lån;

dels ock för utredningens verkställande för år 1913, på extra stat under sjunde hufvudtiteln anvisat ett förslagsanslag af 5,000 kronor.

Bidrag till kultiverande af brandskadad mark.

66:o) Inom Riksdagen har i väckta motioner hemställts, att Riksdagen måtte besluta att af medel, som Riksdagen bestämmer, utbetala ett belopp af kronor 19,409:80 till de personer och enligt den fördelning, som i motionen angifves, såsom skadestånd för genom en den 14 juli 1904 timad skogsbrand å Apertins och Ilbergsbyns hemmans marker lidna förluster.

Till stöd för sin framställning har anförts följande:

»Den 14 juli 1904 kl. 11.30 f. m. utbröt i närheten af Kils järnvägsstation i Värmland en större skogsbrand å Apertins och Ilbergsbyns hemmans marker, hvarvid cirka 225 hektar skogsmark härjades och förstördes.

Det är genom vittnesförhör fullt konstateradt, att elden utbröt i ett gammalt, torrt sleepersupplag, beläget intill rälsen å statens järnvägsbank — att elden antände järnvägsstängslet och därifrån spred sig till den därintill belägna skogen, tillhörig Apertins och vidare Ilbergsbyns hemman inom Kils socken, hvarvid härjades ofvan nämnda skogsareal.

Stark torka och blåst rådde, hvadan släckningsarbetet i hög grad försvårades, och oaktadt såväl ortsbefolkningen som militär från Värmlands regementen uppådats, så var det med största ansträngningar det lyckades begränsa elden till ofvan angifna areal.

Stora sammanhängande skogsmarker voro dessutom hotade.

Det är vidare genom vittnesförhör konstateradt, att lokomotiv hade passerat förbi sleepershögen c:a 1 $\frac{1}{4}$ timme, innan elden observerades — att lokomotivet samma dag antändt på flera ställen mellan Kils och Skåre stationer — att intet vittne observerat någon obehörig person i närheten af sleepersupplagen nämnda dag.

Sedan polisförhör om brandens uppkomst hållits i vederbörlig ordning och oaktadt därvid bevisats, att elden uppstått i sleepersupplaget på järnvägens område och därifrån spridt sig till skogen, så har järnvägsstyrelsen ej ansett sig kunna utbetala skadestånd till markägarna, antagligen på den grund att intet vittne närvarit och sett lokomotivet förorsaka antändningen.

Markägarna ansågo sig därför nödgade öppna rättegång mot statens järnvägar, hvilken rättegång nu afslutats och föreligger utslag från häradsrätt, hofrätt och högsta domstolen.

Gemensamt för dessa samtliga utslag är uti motiveringen anfördt, att stor sannolikhet finns för att elden uppkommit från lokomotivet, som passerat sleepersupplaget — men att det ej är bevisadt. På den grund har någon skadeersättning ej beviljats.

Dock har uti hofrätten en ledamot velat tillerkänna ägarne af Apertin 14,027 kronor 80 öre i skadestånd samt 1,300 kronor i rättegångskostnader.

I högsta domstolen ha 3:ne af de sju justitieråden likaledes velat tilldöma ägarna af Apertin 14,027 kronor 80 öre i skadestånd samt 1,300 kronor i rättegångskostnader.

Samtliga handlingar i målet skola tillhandahållas.

Uppskattningen af brandskadan har af flere sakkunnige skett, och vidkommande änkefru Öman, som ägare af Apertin med den största brandskadade arealen eller 143.86 hektar har dels en ledamot i hofrätten dels ock tre justitieråd af sju i högsta domstolen velat döma järnvägsstyrelsen att till henne utgifva ett skadestånd af kronor 14,027: 80 samt tillerkänna henne 1,300 kronor i rättegångskostnader.

Samtliga skadestånd för brandskadan skulle då utgöra:

Änkefru Öman för	Apertins hemman	143.86	hektar	14,027: 80
B. E. Olsson	„ Ilbergsbyns	16.61	„	1,292: —
N. E. Ekman	„ d:o	29.23	„	2,067: —
G. Nilsson	„ d:o	9.26	„	466: —
Aug. Johansson	„ d:o	16	„	697: —
And. Jansson	„ d:o	9.97	„	860: —
		224.93	hektar	kronor 19,409: 80

I det läge frågan nu befinner sig, har jag velat framdraga den-
samma för Riksdagen, som torde kunna med stöd af den bevisning, som
under rättegången framkommit, och för öfrigt stödd å moraliska skäl,
träda emellan och hjälpa dem, som genom branden lidit så stora för-
luster.

Allt för ofta åstadkommer järnvägsdriften genom eldsvåda stora
skador för den enskilde egendomsägaren utefter järnvägslinjerna, och vi
se huru domänstyrelsen i dessa dagar öfverlagt om bästa sättet att före-
bygga dylika olyckshändelser.

Det kännes trötlöst för den enskilde ägaren att vara så helt be-
roende af en sträng juridisk bevisning för utfående af skadestånd, då
det ju sällan finns vittnen att tillgå i de ödsliga marker, som ofta korsas
af järnvägslinjerna.

Särskildt har föreliggande fall väckt stor förstämning inom orten,
då det är en utbredd mening, att järnvägsdriften varit skulden till den
stora skogsbranden, och att statens järnvägar vore skyldiga, enligt § 5
i lagen angående ansvarighet för skada i följd af järnvägsdrift af den
12 mars 1886 ersätta skadan för branden.»

Åtskilliga omständigheter tala ju för, att den ifrågavarande branden
kan hafva uppkommit genom gnistor från det lokomotiv, som passerat
brandstället strax före brandens uppkomst. Riksdagen har också insett
det med hänsyn till den skogsägarna öfvergångna förlusten behjärtans-
värda i förevarande framställning. Då emellertid domstolarna icke
ansett statens järnvägars förvaltning ersättningskyldig i detta fall,
har Riksdagen funnit det icke vara för Riksdagen tillrådligt att på
enskild motionärs förslag och utan att nya omständigheter blifvit i
saken förebragta genom ett tilldelande åt skogsägarna af den ifråga-
satta skadeersättningen vidtaga en disposition, som i fråga om skogs-
ägarnas ersättningsberättigande skulle realiter verka såsom ett upphäfvande
af domstolarnas beslut. Ett dylikt medgifvande från Riksdagens sida
skulle nämligen, enligt Riksdagens förmenande, kunna leda till vidt-

gående konsekvenser. Då det emellertid, oafsedt anledningen till eldens uppkomst, synes Riksdagen vara ett statsintresse, att den af elden härjade marken sättes under kultur, för hvilket ändamål skulle enligt af skogstjänsteman verkställd beräkning erfordras ett belopp af 7,916 kronor 83 öre, och då starka skäl synas tala för att skogsägarna af allmänna medel beredas någon hjälp för den skada, som genom branden öfvergått dem, har Riksdagen funnit sig kunna medgifva, att skogsägarna blifva försatta i tillfälle att kultivera nämnda mark. Enligt oförmälda beräkning skulle det härför erforderliga beloppet böra fördelas sålunda:

Änkefru Öman för Apertins hemman	143.86	hektar	4,509: 47
B. E. Olsson „ Ilbergsbyns „	16.61	„	716: 65
N. E. Ekman „ „ „	29.23	„	1,239: 71
G. Nilsson „ „ „	9.26	„	408: 49
Aug. Johansson „ „ „	16.—	„	663: 61
And. Jansson „ „ „	9.97	„	378: 90
			S:a 7,916: 83

hvilken summa såsom anslagsbelopp utföres i jämnt krontal med 7,917 kronor.

Ersättningen torde böra till vederbörande utbetalas allenast i den mån det genom intyg af vederbörande skogstjänsteman visas, att det område, hvarom här är fråga, verkligen blifvit kultiveradt.

Riksdagen har alltså medgifvit, att ett anslag af högst 7,917 kronor må utgå att användas till framkallande af kultur å ofvannämnda, af skogsbrand den 14 juli 1904 härjade mark och utbetalas i den mån genom intyg af vederbörande skogstjänsteman visas, att marken blifvit kultiverad.

Stockholm den 30 maj 1912.

Med undersåtlig vördnad.

Bil. Litt. A.

Tabell öfver ordinarie anslagen under riksstatens Sjunde hufvudtitel.

	Anvisning i kontant.		Indelning och därmed jämförlig anvisning på förslag.		Summa.	
			Friheter.			
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Finansdepartementet.						
Departementschefen	17,000	—	—	—	17,000	—
Departementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli	58,000	—	—	—	58,000	—
Kammarkollegium	119,900	—	—	—	119,900	—
Statskontoret	157,400	—	—	—	157,400	—
Stämpelomkostnader, <i>förslagsanslag</i>	420,000	—	—	—	420,000	—
Kostnader för taxering till skatt å inkomst- och förmögenhet, <i>förslagsanslag</i>	720,000	—	—	—	720,000	—
Till upprätthållande af bankinspektionens verksamhet, <i>reservationsanslag</i>	47,000	—	—	—	47,000	—
Kontrollstyrelsen	34,200	—	—	—	34,200	—
Till bestridande af de med mynt- och justeringsverkets drift förenade kostnader, <i>reservationsanslag</i>	915,000	—	—	—	915,000	—
Kammarrätten	258,300	—	—	—	258,300	—
Öfverintendentsämbetet	50,600	—	—	—	50,600	—
Tullverket, <i>förslagsanslag</i> , att af tullmedlen direkt utgå	5,953,900	—	—	—	5,953,900	—
Ersättning till städerna för mistad tolag, <i>förslagsanslag</i>	2,900,000	—	—	—	2,900,000	—
Kommerskollegium	140,165	—	—	—	140,165	—
Till upprätthållande af patent- och registreringsverkets verksamhet, <i>reservationsanslag</i> , att af patent- och varumärkesafgifters samt registreringsafgifters medel direkt utgå	435,700	—	—	—	435,700	—
Bergsstaten	33,000	—	—	—	33,000	—

	Anvisning i kontant.		Indelning och därmed jämförlig anvisning på förslag.		Summa.	
			Friheter.			
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Statistiska centralbyrån:						
Aflöningsmedel för statistiska centralbyrån.....	34,800	—				
<i>Reservationsanslag:</i>						
Till bibliotekets underhållande	2,000	—				
Till arfvoden åt tillfälliga biträden samt till vikariatsersättningar....	20,250	—				
	22,250	—	57,050	—	57,050	—
Befrämjande i allmänhet af slöjderna, <i>reservationsanslag</i>	106,500	—	—	—	106,500	—
Befrämjande i allmänhet af handel och sjöfart.....	11,500	—	—	—	11,500	—
Befrämjande i allmänhet af bergsbruket, (däraf 6,000 kronor <i>reservationsanslag</i>)	8,700	—	—	—	8,700	—
Lyshållning m. fl. utgifter för kronans publika hus i Stockholm, <i>förslagsanslag</i>	50,000	—	—	—	50,000	—
Byggnader och reparationer, <i>reservationsanslag</i>	300,000	—	—	—	300,000	—
Städers friheter, <i>förslagsanslag</i>	44,670	—	30	—	44,700	—
Observations- och uppbörsprocenter m. m., <i>förslagsanslag</i>	10,000	—	—	—	10,000	—
Kontroll å tillverkningsavgifter, <i>förslagsanslag</i>	1,100,000	—	—	—	1,100,000	—
Till biträde inom finansdepartementet vid beredning af ärenden rörande bankväsendet m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	4,300	—	—	—	4,300	—
Restitutioner, <i>förslagsanslag</i>	300,000	—	—	—	300,000	—
Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>	55,000	—	—	—	55,000	—
Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>	50,000	—	—	—	50,000	—
Skrifmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i>	100,000	—	—	—	100,000	—
Till bestridande af tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>	133,034	—	—	—	133,034	—
Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	32,000	—	—	—	32,000	—
Kungl. operan	60,000	—	—	—	60,000	—
Summa	14,682,919	—	30	—	14,682,949	—

Bil. Litt. B.

Tabell öfver extra ordinarie anslagen under riksstatens
Sjunde hufvudtitel.

	Kronor	ö.
Sjunde hufvudtiteln.		
Finansdepartementet.		
<i>Finansdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli:</i>		
Till provisorisk löneröglering för befattningshafvare i finansdepartementet, <i>förslagsanslag</i>	7,770: —	
» beredande af ersättning åt en extra föredragande i finansdepartementet	10,500: —	18,270 —
<i>Kammarkollegium:</i>		
Till anställande hos kammarkollegium af en extra advokatfiskal	9,200: —	
» ordnande af vissa till kammarkollegii aktuarielokontor hörande handlingar	1,500: —	10,700 —
<i>Statskontoret:</i>		
Till ersättning för af statskontoret gjorda förskott.....	522,911: —	
» förstärkning af arbetskrafterna inom statskontoret	16,500: —	539,411 —
<i>Kammarrätten:</i>		
Till anställande å kammarrättens revisionsafdelning under tiden 1 juli 1912—31 december 1913 af tre extra revisorer och fyra räknebiträden		23,300 —
<i>Öfverintendentsämbetet:</i>		
Till provisorisk löneröglering för befattningshafvare i öfverintendentsämbetet, <i>förslagsanslag</i>	6,550	
<i>Bihang till Riksdagens protokoll 1912. 14 saml. 7 häft. (Nr 7.)</i>		
		12

	Kronor	ö.
<i>Tullverket:</i>		
Till inrättande af nya tjänster vid tullverkets lokalförvaltning	134,000	—
<i>Kommerskollegium:</i>		
Till provisorisk löne reglering för befattningshafvare i kommerskollegium, <i>förslagsanslag</i>	14,110: —	
» förstärkning af arbetskrafterna å kommerskollegii industribyrå	15,657: —	
» bestridande af kostnader för handläggning hos kommerskollegium af ärenden rörande svenska fartygs registrering m. m.	10,850: —	
» beredande af arfvode å ett sjötekniskt biträde hos kommerskollegium	3,000: —	
» ersättning åt sakkunnigt biträde å kommerskollegii afdelning för näringsstatistik vid bergverksstatistikens utarbetande	1,000: —	
» ersättning åt sakkunniga biträden å kommerskollegii afdelning för näringsstatistik vid beräkning af enhetsvärden (riksmedelpris) å de varor, som ingå i rikets handelsomsättning	1,000: —	
» arfvode åt en byråchef å kommerskollegii afdelning för näringsstatistik för tiden september—december 1912	2,700: —	
» beredande af arfvode åt en vaktmästare hos kommerskollegium	1,175: —	
	49,492	—
<i>Befrämjande i allmänhet af slöjderna:</i>		
Bidrag till upprätthållande af väfskolan i Borås m. m.	4,800: —	
Bidrag till personlig löneförbättring för föreståndaren och förste läraren vid väfskolan i Borås A. Krebs samt för andre läraren därstädes S. H. von Schedvin	750: —	
Till upprätthållande af föreningens för svensk hemslöjd verksamhet under år 1913	15,000: —	
	20,550	—
<i>Befrämjande i allmänhet af handel och sjöfart:</i>		
Till understöd åt Göteborgs handelsinstitut och grosshandels societetens i Stockholm handelsskola, Frans Schartaus praktiska handelsinstitut, samt Malmö och Hälsingborgs högre handelsinstitut	42,000: —	

		Kronor	ö.
Bidrag till underhållande af handelshögskolan i Stockholm	30,000: —		
Till exportstipendier, <i>reservationsanslag</i>	20,000: —		
» handelsstipendier, <i>reservationsanslag</i>	20,000: —		
Bidrag till Sveriges allmänna exportförenings verksamhet under år 1912	16,800: —		
Till understöd till rederiaktiebolaget Nordstjärnan för uppehållande under åren 1911—1915 af regelbunden ångbåtsförbindelse mellan Sverige samt La-Plataländerna och Brasilien	100,000: —		
» understöd till Aktiebolaget Svenska Ostasiatiska kompaniet för uppehållande af regelbunden ångbåtsförbindelse mellan Sverige och Ostasien, högst.....	210,000: —		
» understöd till aktiebolaget Svenska Amerika-Mexicolinjen för uppehållande af regelbunden ångfartygsförbindelse mellan Sverige och Nordamerika.....	150,000: —		
» understöd till rederiaktiebolaget Transatlantic för uppehållande af regelbunden ångfartygsförbindelse mellan Sverige och Australien	100,000: —	688,800	—
<i>Befrämjande i allmänhet af bergsbruket:</i>			
Till provisorisk lönereglering åt bergmästarna	11,150: —		
» bergskolorna i Filipstad och Falun	26,650: —	37,800	—
<i>Sjömanshusen:</i>			
Till ersättning åt sjömanshusen.....		40,000	—
<i>Statistiska centralbyrån:</i>			
Till arfvoden åt extra ordinarie aktuarier i statistiska centralbyrån.....	21,200: —		
» provisorisk lönereglering för befattningshafvare i statistiska centralbyrån, <i>förslagsanslag</i>	9,133: —		
» förstärkning af de till arfvoden åt tillfälliga biträden hos statistiska centralbyrån m. m. anslagna medel	29,300: —		
» utgifvande af en statistisk tidskrift	1,400: —	61,033	—

	Kronor	ö.
<i>Dispaschörsväsendet:</i>		
Till arfvode åt två dispaschörsassistenter	4,000	—
<i>Diverse anslag:</i>		
Till bestridande af kostnaderna för den öfverståhållar- ämbetet och länsstyrelserna åliggande befattning med registreringar och anmälningar till förenings-, försäkrings- och handelsregistren, <i>förslagsanslag</i>	4,000: —	
Bidrag till landsting och städer, som icke deltaga i landsting	1,400,000: —	
Till brandförsäkring af operabyggnaden och dramatiska teaterns byggnad i Stockholm	40,175: —	
» brandförsäkring af staten tillhörig, i operabyggnaden förvarad lösegendom	3,668: —	
» brandförsäkring af staten tillhörig, i dramatiska teaterbyggnaden förvarad lösegendom	1,735: —	
» beredande af extra lönetillägg åt en del tjänste- män och betjante i till finansdepartementet hörande ämbetsverk och kårer, <i>förslagsanslag</i>	8,000: —	
Bidrag till bestridande af kostnaderna under år 1913 för den af föreningen för arbetarskydd i Stock- holm anordnade permanenta utställningen af skydds- anordningar mot olycksfall och ohälsa i arbetet	4,000: —	
Till bestridande af kostnaderna för utgifvande af ny upplaga af handboken »Sveriges land och folk»....	20,000: —	
» det mellanfolkliga arbetsamtet i Basel	750: —	
» verkställande af utredning angående utlämnande af lån åt kommuner från konungariket Sveriges stadshypotekskassa m. m.	5,000: —	
Skadestånd för förluster genom skogsbrand å Apertins och Ilbergsbyns hemmans marker	7,917: —	1,495,245 —
Summa	3,129,151	—